

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA**

Indrė KVIETKAUSKIENĖ

SPORTAS MAŽEIKIŲ RAJONE IR JO PLĖTROS GALIMYBĖS

Magistro darbas

Šiauliai, 2010

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA**

Indrė KVIETKAUSKIENĖ

SPORTAS MAŽEIKIŲ RAJONE IR JO PLĖTROS GALIMYBĖS

**Magistro darbas
Socialiniai mokslai, vadyba ir verslo administravimas (03S1)
Šaka- viešasis administravimas**

Teigiu, kad magistro studijų baigiamasis darbas, kurį teikiu vadybos studijų programos magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas:

Magistro darbo autorius Indrė Kvietkauskienė
(vardas, pavardė, parašas)

Vadovas Prof. habil.dr. Vincas Laurutis
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

Recenzentas dr. A.Lazauskienė
(pareigos, vardas, pavardė, parašas)

SANTRAUKA

Indrė Kvietkauskienė

Sportas Mažeikių rajone ir jo plėtros galimybės

Magistro darbe yra pateiktos veikiančios Lietuvoje, Mažeikiuose bei Šiauliuose sporto administravimo sistemos ir finansavimo ypatumai. Išanalizuota sportinė veikla Mažeikių rajone bei pateiktos priemonės kaip pagerinti sporto plėtojimąsi Mažeikių rajone. Išanalizuota Lietuvos ir užsienio autorių mokslinė literatūra apie sporto pradmenis bei sporto įtaką žmogui bei valstybei. Pateikti ir išanalizuoti fragmentai susiję su sportu iš prof. G. Merkio atlikto Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimo strateginio plano įgyvendinimo kontekste. Pateiktos rekomendacijos ir išvados, kaip būtų galima pasiekti geresnių rezultatų plečiant sportą. Patvirtinama autoriaus suformuluota mokslinio tyrimo hipotezė, kad geresnis administravimas sudaro prielaidas pasiekti geresnių rezultatų sporto plėtojimuisi.

Indrė Kvietkauskienė

Sport in Mažeikiai region and possibilities for it's development

This master's final paper reports system administration, which is in force now also financing features of sport in Lithuania, Mažeikiai and Šiauliai. There is analyzed sports activity in Mažeikiai region also it is presented devices, how to seek the better results of sport's development in Mažeikiai region. The paper presents science literature of Lithuanian and foreign author's about sport's germ and influence for man and for nation. There are also analyzed and reported the fragments of sport, which was mentioned in professor's G.Merkys data research of Mažeikiai residents opinion in strategy plan of realizing context. Moreover there is presented guidelines and findings, how to seek better results to development sport in Mažeikiai region. The paper presents a detailed analysis of scientific hypothesis, that better administration of sport makes the assumption to seek the better results in development of sport.

TURINYS

SANTRAUKA	3
TURINYS	4
PRIEDŲ SĄRAŠAS	5
LENTELIŲ SĄRAŠAS	6
PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS	7
ĮVADAS	8
1. SPORTO IŠTAKOS IR VAIDMUO ASMENIUI IR VALSTYBEI	11
1.1 Sporto ištakos ir raida Lietuvos istorijoje	15
1.2 Sportas - kaip sveiko gyvenimo prielaida.....	23
2.SPORTO ADMINISTRAVIMAS LIETUVOJE IR MAŽEIKIŲ RAJONE.....	28
2.1 Sporto administravimas Lietuvoje	28
2.2 Sporto administravimas Mažeikių rajone	32
2.3 Mažeikių sporto mokyklos vaidmuo.....	41
2.3.1 Mažeikių sporto mokyklos tikslai ir veikla.....	41
2.3.2 Sporto mokyklos siekiami įgyvendinti planai.....	42
2.4 Sporto finansavimo ypatumai Lietuvoje ir Mažeikių rajone	43
2.4.1 Sporto finansavimas Lietuvoje	43
2.4.2 Sporto finansavimas Mažeikių rajone.....	47
3. TIRIAMOJI DALIS	
3. 1 Tyrimo aptarimas ir rezultatai.....	52
3.1.1 Sporto analizė pagal ekspertų nuomones į sportą.....	52
3.1.2 Mažeikių rajono žmonių apklausos analizė	57
3.2 Interviu analizė su Mažeikių miesto atsakingo už sportą specialistu	68
3.3 Prof. habil dr. Gedimino Merkio lyginamoji analizė, tyrimas	71
3.4. Šiaulių ir Mažeikių miesto sporto informacijos pateikties analizė tinklalapiuose	81
IŠVADOS	85
REKOMENDACIJOS	86
LITERATŪROS SĄRAŠAS	87
PRIEDAI	

PRIEDŲ SĄRAŠAS

1. Anketa. „Sportas Mažeikių rajone ir jo plėtros galimybės“.
2. Interviu su Mažeikių miesto kultūros skyriaus vyr. specialistu atsakingu už sportą.
3. Klaipėdos, Šiaulių, Mažeikių miestų, rajonų savivaldybių suskirstytų pagal apskritis sporto organizacijų veiklos rodikliai.
4. Miestų, rajonų, savivaldybių suskirstytų pagal apskritis sporto organizacijų bazių skaičius.
5. Sporto įstaigų pajamos ir išlaidos.
6. Finansai. Kūno kultūros ir sporto programų finansavimas valstybės biudžeto bei Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšomis 2009 m.

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1. Sporto apibrėžimai.
2. Sporto situacija Lietuvoje.
3. Apklausoje vertintų paslaugų ir sričių bendrasis reitingas.
4. Apibendrintas palyginamasis paslaugų ir veiklos sričių vertinimas seniūnijose (statistinis normavimas, z-įverčiai).
5. Švietimo ir kultūros paslaugų ir būklės vertinimų reitingas savivaldybėje.
6. Švietimo ir kultūros paslaugų normuotas vertinimas seniūnijose (z-įverčiai).
7. Aktyvaus poilsio galimybės seniūnijoje.
8. Aktyvaus poilsio galimybių normuotas vertinimas seniūnijose (z-įverčiai).
9. Tyrime dalyvavusių apklaustųjų nuomonės.
10. Apklausoje vertintų paslaugų ir veiklos sričių reitingas Mažeikių apylinkių seniūnijoje.

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1. Sporto misija Lietuvoje
2. LR Kūno kultūros ir sporto departamento prie LR vyriausybės struktūra
3. Mažeikių rajono savivaldybės sporto administravimo struktūra
4. Šiaulių miesto savivaldybės sporto administravimo struktūra
5. Respondentų (ekspertų) pasiskirstymas pagal lytį.
6. Respondentų (ekspertų) išsilavinimas
7. Respondentų (ekspertų) amžius.
8. Respondentų (ekspertų) sportavimo vietas.
9. Respondentų (ekspertų) sportavimo priežastys.
10. Sporto plėtros galimybių sugrupavimas.
11. Respondentų (ekspertų) biudžeto paskirstymas sportui.
12. Respondentų lytis
13. Ar mėgstate sportuoti.
14. Respondentų išsilavinimas
15. Respondentų amžius
16. Vietos, kuriose žmonės sportuoja.
17. Priežastys dėl kurių žmonės nesportuoja
18. Sportavimo priežastys
19. Sportavimo dažnumas
20. Priimtinausi sporto apibūdinimai respondentams
21. Respondentų sporto plėtros galimybių sugrupavimas
22. Biudžeto paskirstymas sporto šakoms
23. Biudžeto paskirstymas
24. Sporto mokykloje veikiančios sporto šakos.
25. Mažeikiuose veikiančios kitos sporto šakos
26. Seniūnijų vertinimo žemėlapis (MDS modelis)
27. Švietimo ir kultūros paslaugų ir būklės vertinimų reitingas savivaldybėje, N=1169
28. Aktyvaus poilsio vertinimų reitingas savivaldybėje, N=1169
29. Šiuolaikinės plėtros samprata

ĮVADAS

Šiuolaikiniai gyvenimo tempai, skuba, stresas, aplinkos tarša, netaisyklinga mityba, nejudrus gyvenimo būdas kenkia žmogaus sveikatai. Vienas būdų išlikti tiek fiziškai, tiek psichologiškai sveikam yra judėjimas. Vieniems tai kasdieniai pasivaikščiavimai gamtoje, kitiems - beveik profesionalus sportas. Siekiant populiarinti sportą plačioje visuomenėje, ugdyti sportavimo įpročius ir kelti sporto kultūros lygį šalyje, visų pirma reikia žinoti, kokie sportavimo įpročiai jau yra išsivystę, gyventojų nuostatas ir nuomones apie kūno kultūrą, sporto administravimo sistemą, bei esamą sporto padėtį rajonuose, miestuose. (KKSD veiklos ataskaita, 2009)

Judėti, vadinasi gyventi. Mūsų laikais dauguma žmonių visai nejuda arba juda mažai. Juk dabar šiuolaikinių technologijų amžius, kai už mus įvairiausių darbų dirba mašinos, taigi žmogui tenka vis mažiau darbų, kur atiduodama energija fiziniam darbui. Gal tik kaimuose žmonės juda daugiau, nes jiems tenka atlikti daug darbų per dieną, o miestuose gyvenantys žmonės savo kasdienybę leidžia mašinų spūstyse

Tačiau judėti reikia visiems: vyrams, moterims, seniems ir jauniems, suaugusiems ir vaikams. Šiais laikais ypač aktualu sportuoti. Turėtume pirmenybę teikti fizinei kultūrai ir sportui, o ne televizoriaus žiūrėjimui ar važinėjimuisi mašina. Geriau prasivaikščioti gryname ore, pamankštinti raumenis, nei galvoti, kad greičiau bus nuvažiuoti tam tikrą atstumą mašina. Juk reikia pagalvoti, kas būtų sveikiau mums ir mūsų šeimos nariams.

Nuo senų senovės žinoma sporto įtaka mūsų gyvenime. Sakoma, jog kuo ilgiau sportuosi, kuo ilgiau judėsi, tuo ilgiau būsi sveikesnis ir ilgiau gyvensi, nes tuo metu mūsų raumenys juda, kūnas nesustingsta. Sakoma: „Kiekvieną rytą pradėk su mankšta“, tada būsi energingas, žvalus.

Temos aktualumas ir problematika. Sporto vadyba ir jos įgyvendinimas Lietuvoje yra menkai ištyrinėta sritis, stokojanti teorinių išvalgų. Tai yra pagrindinė priežastis paskatinusi kiek giliau paanalizuoti šią viešojo administravimo sritį. Remiantis Kūno kultūros ir sporto departamento prie LRV 2005 metų ataskaita galime teigti, jog 2005 m. pabaigoje šalyje buvo plėtojama 115 sporto šakų: 38 olimpinės, 13 pasaulio sporto žaidynių, 13 Rytų dvikovos, 8 stipriųjų sportininkų, 6 kombinacinio sporto, 12 nedidelių mėgėjų grupių, 9 aviacijos, 6 technikos sporto, 3 modelių sporto šakos. Šioje ataskaitoje pabrėžiama, kad aktyviausiai sportuoja Vilniaus ir Kauno miestų gyventojai (LSS metraštis, 2005). Kituose miestuose, miesteliuose bei rajonuose ši padėtis žymiai prastesnė. Galima daryti prielaidą, kad vykdoma sporto politika yra neskatinanti sporto plėtros, o to pagrindinė priežastis – prastas finansavimas, bei prastas sporto administravimas. 2006–2008 m. valstybės biudžeto lėšos, skirtos kūno kultūros ir sporto programoms, nuolat augo: 2006 m. buvo skirta 42 792 tūkst. Lt, 2007 m. – 56 102 tūkst. Lt, 2008 m. – 77 128 tūkst. Lt, tačiau nuo 2009 metų finansavimas mažėjo iki 56 976 tūkst. Lt. (23 % sumažinimas) (LSS metraštis, 2008).

Be to, rengiant ir tvirtinant 2010 m. biudžetą, buvo sujauktas Departamento programinis finansavimas: Kūno kultūros ir sporto plėtros programos biudžetas (be Valstybės investicijų programos dalies) sumažintas nuo 31 610 tūkst. litų iki 11 732 tūkst. litų (net 37%)(KKSD metinė ataskaita, 2009) Teorinius kūno kultūros pagrindus nepriklausomoje Lietuvoje kūrė filosofai, pedagogai, kūno kultūros mokytojai, gydytojai - S.Šalkauskis, V.Sezemanas, J.Eretas, A.Maceina, A.Vokietaitis, K.Dineika, A.Augustauskas, V.Kviklys, S.Garbačiauskas, S.Šačkus ir kiti. A.Augustauskas padėjo pedagoginius fizinio lavinimo pagrindus. Jis teigė, kad “kūno kultūra yra geriausia priemonė lietuviško genotipo ypatybėms lavinti, nes fiziškų ypatumų komplekse tegali pasireikšti ir dvasinė lietuvio esmė”. Kiti autoriai daugiau dėmesio skyrė kūno kultūros vaidmeniui stiprinant sveikatą, ugdant tautinę savimone, auklėjant Lietuvos pilietį“(Karoblis, žiūrėta. 2009-03-23) Mokslinėje literatūroje pateikta daugybė sporto apibrėžimų (S. Stonkus; E.Adaškevičienė; V.S Muchina ir kt.), aiškinančių jo esmę, tačiau kiekvienas galime nesutikti su visomis pateiktomis, o pasirinkti sau vieną tinkamą. Reikia pabrėžti, kad sportui atiduotas laikas – nėra prarastas laikas ir visai ne bėda, jei vaikas nepasidarys čempionu, ar netaps garsiu sportininku, tačiau jis bus stiprus, sveikas, susiformuos tinkamos jo kūno proporcijos. Reikia visus skatinti sportuoti, tik tam turi būti sudarytos tinkamos sąlygos.

Magistriniame darbe tirsiu Mažeikių rajono sportinę veiklą jo administravimą, galimybę sporto šakoms plėstis.

Darbe keliamas **probleminis klausimas**: Kaip reikėtų pagerinti sporto administravimą Mažeikių rajone?

Darbo tyrimo **objektas** – sporto plėtimo galimybės Mažeikių rajone.

Darbo **tikslas**: išanalizuoti sportinę veiklą kuruojančių įstaigų Mažeikių rajone struktūrą ir administravimą bei numatyti priemones, kaip pagerinti sąlygas sporto plėtojimuisi lyginant su Šiaulių miestu.

Darbo tikslui pasiekti numatyti sekančiai paminėti **uždaviniai**:

1. Remiantis moksline literatūra, pateikti sporto vaidmenį darniam žmogaus vystymuisi, bei pagrindinius sporto vystymosi bruožus.
2. Išanalizuoti sporto administravimo struktūrą Lietuvoje.
3. Išnagrinėti sporto administravimą Mažeikių rajone.
4. Analizuojant Mažeikių rajono sporto plėtros galimybes pritaikyti Šiaulių miesto sporto plėtros administravimo metodiką.
5. Pagal teorinius samprotavimus ir anketinę apklausą pateikti rekomendacijas sportui plėstis Mažeikių rajone.

Darbas grindžiamas **moksline hipoteze** – geresnis sporto administravimas sudaro prielaidas pasiekti geresnių ir efektyvesnių rezultatų sporte.

Darbo metodai:

1. Mokslinės, statistinės literatūros analizavimas;
2. Pagrindinis metodas - anoniminė apklausa (anketavimas raštu).
3. Interviu su Mažeikių Savivaldybės administracijos kultūros skyriaus vyr. specialistu sportui.
4. Lyginimoji analizė (Mažeikių miesto sporto veiklos administravimo lyginimas su Šiaulių miesto sporto administravimu)
5. Gautų statistinių duomenų analizė. (duomenys pateikiamigrafiškai)

Darbo teorinis reikšmingumas

1. Sporto vaidmuo darniam žmogaus vystymuisi;
2. Mažeikių rajono sporto administravimo struktūros sulyginimas su Šiaulių miesto administravimo ypatumais.

Darbo faktinis reikšmingumas panaudojus gautas rekomendacijas apie sporto administravimo pagerinimą Mažeikių rajone galime pasiekti geresnių rezultatų: gerinant sporto inventorių, steigiant naujų sporto klubų, vykdant sporto plėtros planus.

1. SPORTO IŠTAKOS IR VAIDMUO ASMENIUI IR VALSTYBEI

Aštuntajame ir devintajame dešimtmetyje atletai iš SSRS dominavo daugelyje sporto pasaulio šakų. Šiandien egzistuoja jau tik viena sporto imperija – JAV. Bet pastaraisiais metais, pavyzdžiui, kad ir Afrikos valstybės randa vis daugiau talentų.

Dabartinė sportinių apdovanojimų statistika visgi apgauna: vargu ar dar kokia tauta yra tiek formavusi sporto pasaulį kaip graikai. Jie mums paliko ne tik filosofiją, abėcėlę ir krūvą tarptautinių žodžių – jie "išrado" reguliarias sporto varžybas su nugalėtojų pagerbimu, teisėjais, žiūrovais ir t. t.; jie pirmieji sukūrė tipiškas sporto vietas, kaip "stadioną", kur ir šiandien teberengiama daugelis varžybų; iš jų kilusi aibė šakų, kaip kad šuolis į tolį arba disko ir ieties metimas; ir didžiausias visų laikų pasaulio sporto renginys – olimpinės žaidynės su nūnai apie 10 tūkstančių dalyvaujančių atletų – yra tiesioginis antikos graikų palikimas: ketverių metų ritmas, palyginti tolimas sportininkų atvykimo kelias, šventiškas atletų įžygiavimas, olimpinė taika ir, žinoma, pavadinimas, – visa tai perimta iš jų. (Žodis "sportas" kilęs vis dėlto ne iš graikų kalbos. Etimologiškai jis kildintas iš anglų kalbos žodžio "to disport", kuris savo ruožtu kilęs iš lotynų "deportare", reiškiančio "linksintis, pramogauti").

Už daug ką turime dėkoti graikams kaip mūsų sporto protėviams. Suprantama, sportas augo ir smarkiai pasikeitė. Žvilgsnis į antikos graikų sportą parodys mūsų sportines šaknis ir tai, ką praktikavo tik helenai.

Nors graikai buvo nepaprastai sportu susižavėjusi nacija, vis dėlto sporto tėvynės reikia ieškoti ne šioje vienoje šalyje – ko gero, kiekviena tauta kada nors sukūrė savą "nenaudingą" kūniško žaidimo ir sportinių varžybų formą. Turbūt seniausiai sportas pradėtas vaizduoti Egipte – tai šauliai iš lanko žirgų kinkinyje. Kai kurie faraonai šaudyme iš lanko pasiekdavo didelio meistriškumo.

Pirmieji liudijimai apie sportinę veiklą Graikijoje pasiekė mus iš II tūkstantmečio pr. Kr. pradžios. Vyravo kumštinės ir jaučių žaidynės. Be abejo, peršokti laisvai bėgantį gyvulį buvo religinis arba kultiškai motyvuotas veiksmas.

Mikėnų laikotarpiu (apie 1000 m. pr. Kr.) pirmąkart susiduriame su bėgimu ir vežimų lenktynėmis. Pastarųjų reikšmė atsispindi net Homero "Iliadoje". Ten tarp aprašytų sporto rūšių daugiausia vietos užima vežimų lenktynės – gyvos Homero kalbos dėka tai pirmasis istorijoje "sporto reportažas". Helenų didžiųjų sporto švenčių pradžia maždaug nuo 800 m. pr. Kr.

Visi susirinkimai, taigi ir sportinės varžybos vyko globojant dievybėms. Keturiuos svarbiausios sporto šventės, Panheleninės žaidynės prie Olimpijos, Istmo, Delfų ir Nemėjos buvo rengiamos kulto vietose. Sportas ankstesniais laikais buvo siejamas su dievų kultu. Tad neatsitiktinai, IV a. po

Kr. įsitvirtinus krikščionybei, buvo paskelbta ir pagonišku Panheleninių žaidynių pabaiga. Teodosijus 393 m. (po daugiau nei 1100 metų egzistavimo) olimpiadą panaikino.

Nors šių laikų olimpinių žaidynių kūrėjai pasinaudojo daug kuo, kaip kad žaidynių ritmu (Olimpijoje ir Delfuose kas ketveri metai), į religinį kontekstą, tačiau, visai nebuvo atsižvelgta. Baronas Pierre'as de Coubertinas, šiuolaikinių olimpiadų tėvas prancūzas. Coubertiną pirmiausia sužavėjo mintis, kad susieina sportininkai iš visiškai skirtingų šalių ir taikiai varžosi. Antikoje tai buvo laisvi graikai (tik vyrai) iš viso graikiško pasaulio, visa kita juk buvo tik "barbarai" (gr. *barbaroi* – užsieniečiai). Vėliau buvo leista dalyvauti ir romėnams. Didelis senovės graikų civilizacijos laimėjimas buvo šventinės taikos paskelbimas. Kitaip atletai ir žiūrovai negalėtų užtikrintai pasiekti varžybų vietų. Taika įsigaliodavo, kai tik specialūs pasiuntiniai paskelbdavo tikslią žaidynių rengimo datą ir, pavyzdžiui, Olimpijoje trukdavo nuo trijų iki keturių mėnesių. Šiandien sportas tautas jungia labiau, nei tai buvo įmanoma antikoje. Bet ne taip, kaip tuomet, jis tapo savitu reiškiniu visuomenėje: nors sportas kartais turi daug ko bendra su prekyba, pramone, reklama, pramogomis, o kartais ir su politika. Antikoje buvo palyginti mažai sporto rūšių, kuriose buvo išmėginamos jėgos. Bėgimas kaip toks nėra graikų išradimas. Bet jie įvedė stadijų bėgimą, rungtį, kuri labai primena šiuolaikines (stadionas iš gr. *stadion* – atkarpa, ilgio matas). Trumpas nuotolis buvo bėgamas išilgai stadiono – vos 200 metrų. Tačiau helenai nežinojo bėgimo ratu – dvigubą nuotolį jie bėgo iki posūkio ir ten tiesiog apsisukdavo. Ilgųjų nuotolių bėgimas apimdavo apie 20 stadijų, t. y. apie 4 kilometrus. Antikoje būta ginkluoto bėgimo, kai sportininkai turėjo rungtis su skydu. Taigi sportas labai artimas kariniam lavinimui, iš kurio, be abejo, išsirutuliojo kai kurios sporto šakos. Ypač gerai čia pasirodydavo karingieji spartiečiai.

Imtynėse, priešingai nei šiandien, nebuvo svorio kategorijų, todėl šioje šakoje dominavo sunkiasvoriai raumenų kolosai. Norint nugalėti, reikėjo triskart pargriauti priešininką ant žemės. Buvo leidžiama nutverti už bet kurios kūno vietos, ir tai panėšėjo į šiandienines laisvasias imtynes. Buvo ir labai žiaurių varžybų – pankrationas. Tokios varžybos galėjo baigtis netgi mirtimi.

Kur kas artimesnis mums yra pentatlonas, penkiakovė. Ją sudarė bėgimas, imtynės, šuolis į tolį, disko ir ieties metimas – paskutinieji trys įėjo tik į penkiakovės rungtį ir nebuvo savarankiškais sporto šakomis. Ši įvairovė irgi nesunkiai kildinama iš karinių pratybų. Graikai buvo pirmieji, surengę tokias daugiakoves kaip varžybų rūšį. Jie išrado disko, maždaug penkis kilogramus sveriančio bronzos skritulio metimą. Žiūrovai ypač mėgo vežimų ir žirgų lenktynes – netgi šventinių žaidynių atrakcionai (tokį susidomėjimą vėl aptinkame romėnų žaidynėse su gladiatorių kovomis ir vežimų lenktynėmis). Iki graikų tokios lenktynės aiškiai niekad neminimos, nors kai kurios antikos tautos, tokios kaip hetitai, dėl žirgų tiesiog kraustėsi iš proto.

Šventinėse žaidynėse galėjo tuomet dalyvauti visi laisvi graikų vyrai, o vėliau, kaip minėta, ir romėnai. Skiriami buvo tik jaunuoliai ir suaugę vyrai. Amžiaus riba buvo apie 18 metų ir varžybų

teisėjai čia skirstydavo iš akies (tikslių gimimo duomenų graikai nežinojo). Iš dalyvaujančiųjų ir tuomet jau išsiskirdavo geriausi sportininkai.

Varžybų metu per vasaros pusmetį kai kurie atletai nuolat keliavo iš vieno renginio į kitą. Nes laimėti buvo galima daug: greta įvairių pergalės vainikų (medaliai dar nebuvo įteikiami) nugalėtojų laukė didelė visuomeninė garbė, kaip kad visą gyvenimą trunkantis viešas valgydinimas arba kaip atlygį gaudavo brangaus alyvų aliejaus.

Graikai dievino sportą, netgi buvo galima nustatyti pirmuosius sporto turizmo požymius. Tik ištekėjusioms moterims buvo draudžiama lankytis kai kurių žaidynių rungtyse, kaip kad Olimpijoje (galbūt ir tai turi kultinį pagrindą).

Pergalė sporto šventėse buvo susijusi su didele garbe, tad nenuostabu, kad ir iš graikų kai kas griebdavosi neleistinų priemonių. Tačiau bandymai papirkti teisėjus būdavo drastiškai baudžiami: pagauto papirkinėjant atleto gimtasis miestas turėdavo per olimpiadą finansuoti Dzeuso statulos pastatymą stadione (pats atletas tikrai nebūtų galėjęs surasti tam reikalingos didžiulės pinigų sumos). Gąsdinimas veikė, taigi papirkimų pasitaikydavo retai.

Graikų sportas tvirtai suformavo mūsų šiuolaikinę kūno kultūrą – daug labiau, nei mes manome. Žinoma, daug kas iš antikos ir nebuvo perimta, visai ir neverta to gailėtis – juk kai kada sportuojant liejosi kraujas ir būdavo visai nedraugiškai užkerima. (Lahayne., 2004)

Graikijoje, senojoje Olimpijoje, greta Dzeuso ir Heros šventyklos, įsikūrė Tarptautinė olimpinė akademija, kuri šiandien jungia 84 pasaulio šalis. Tarptautinės olimpinės akademijos įkūrėjai D.Ketsesini ir K.Diemas.

Tarptautinės olimpinės akademijos tikslas - sukurti tarptautinį olimpijos kultūrinį centrą, kuris saugotų ir skleistų olimpinę dvasią, tirtų ir įgyvendintų olimpiinių žaidynių švietėjiškus ir socialinius principus, moksliskai įtvirtintų olimpines idėjas, vadovautųsi principais, kuriuos nustatė graikai ir patobulino šiuolaikinio olimpinio sąjūdžio atkūrėjas Pjeras de Kubertenas. Antonijas Samarančas Tarptautinę olimpinę akademiją apibūdino kaip “vienybės ir draugystės tarp žmonių ir kontinentų simbolį, puikų ryšį, vienijantį praeitį ir dabartį, tradicijas ir šiuolaikiškumą, senovės Graikiją ir XX amžių”.

1896 metais, pirmą kartą po Antikos laikų, pompastiškai ir gana sėkmingai Atėnuose buvo surengtos pirmosios šiuolaikinės olimpinės žaidynės. Jų išskilmės turėjo ypatingos svarbos tolesnei olimpinio sąjūdžio eigai. Dabartinės olimpinės žaidynės tęsia savo veiklą geresnio supratimo, pagarbos tarp žmonių vardan, plėtoja tvirtus draugystės ir tarpusavio supratimo ryšius, kurie yra vienintelė priemonė pasiekti ilgalaikiai taikai pasaulyje.

Olimpinis sportas - etinė vertybė, varomoji jėga pasauliniame judėjime už solidarumą ir tarptautinį bendradarbiavimą, taip pat jis daro didelę įtaką ugdant asmenybę. Tarptautinės olimpinės akademijos sesijose pabrėžiama, kad sportininkai, treneriai, organizatoriai neturi užmiršti, jog

galutinis sporto tikslas - užtikrinti harmoningos, intelektualios asmenybės ugdymą. Sportininkas turi tobulėti remdamasis olimpine etika, kurios tikslas - visapusiškos asmenybės ugdymas, o ne tik meistriskumo gerinimas. Šiuo atžvilgiu labai svarbus olimpinio judėjimo auklėjamasis vaidmuo. Pjeras de Kubertenas, olimpinio judėjimo pradininkas ir didysis pedagogas, teigė, kad įvairiapusiškas, harmoningas auklėjimas - kelias į tolesnę žmonijos visuomenės evoliuciją ir geriausias būdas kovoti už taiką. Tarptautinės olimpinės akademijos tikslas - sujungti sportą su kultūra, išsiauklėjimu ir išsimokslinimu. Sportas ugdo asmenybes, o šios ugdo sportą. Didelių aukštumų pasiekę sportininkai - tai užsispyrimo ir darbštumo pavyzdžiai.

Reikia kurti naują sportininko statusą, kad neatsirastų disharmonija tarp fizinio, protinio ir socialinio vystymosi. Prognozuojama, kad ateityje, plėtojantis mokslui, naujoms treniruočių technologijoms, vėl atsiras sportininkų "mokslininkų", kaip senovės Graikijoje. Sportininkai, treneriai, sporto organizatoriai neturi užmiršti, kad galutinis sporto tikslas - užtikrinti harmoningos, intelektualios asmenybės ugdymą.

Tarptautinėse olimpinės akademijos sesijose pabrėžiama, kad sporto veikla ir olimpinis švietimas būtų telkiami mokyklose, universitetuose, sporto klubuose, provincijų sporto organizacijose. Būtina kiekvienam piliečiui suteikti galimybę aktyviai dalyvauti sporte. Kiekvienos valstybės Nacionalinė olimpinė akademija turi pabrėžti fizinio ugdymo, fizinės veiklos ir sporto reikšmę žmonių sveikatai ir gerovei. Nacionalinės vyriausybės turi pripažinti fizinę veiklą ir sportą kaip efektyvų socializuojantį veiksnių, padedantį kurti sveikesnę ir darbingesnę visuomenę. Sportas ir olimpinis švietimas turėtų spręsti sveikatos problemas, skatinti lygybę, solidarumą, tarptautinį bendradarbiavimą. Juk šiandien visose šalyse sportas yra įtrauktas į visuomenės gyvenimą, kultūros, švietimo, ekonomikos, mokslo ir sveikatos sritis (Karoblis, žiūrėta. 2009-03-23).

Sportas - tai dar viena sritis, kurioje Europos Taryba dirba vadovaudamasi Europos kultūros konvencija. Tolerancijos, lygybės ir demokratijos principais paremtas bei visiems prieinamas sportas. Siekiant išsaugoti kilnius sporto idealus, Europos Tarybos veikla vyksta dviem pagrindinėmis kryptimis:

- remti masinį sportą kaip priemonę, galinčią pagerinti gyvenimo kokybę, lengvinti socialinę integraciją, skatinti socialinę sanglaudą, ypač tarp jaunimo. Sporto, kaip įvado į demokratijos ir pilietinės atsakomybės pažinimą, ypač jaunimo lyderiams, vaidmuo - tai viena iš pagrindinių bendro Europos Tarybos ir Europos Komisijos projekto, esančio Europos švietimo per sportą metų (2004 m.) kampanijos dalimi, temų;

- ginti sporto "švarumą" nuo pastaruoju metu pastebimų negatyvių apraiškų, t.y. dopingo ir smurto.

Europos Taryba daug dėmesio skiria šioms kryptims, nes, jos nuomone, sportas yra svarbus mūsų visuomenei kaip aukščiausių žmogaus pasiekimų pavyzdys, kaip priemonė gerinti gyventojų

sveikata, kelti jų gerovę, puoselėti etines vertybes bei stiprinti socialinę integraciją, ypač socialiai nuskriaustų grupių.

1975 m. priimta chartija "Sportas visiems" pakeitė Europos sporto atmosferą ir pradėjo demokratizuoti sportą iki šiol neregėtu mastu.

1992 m. atnaujinta, 2001 m. pataisyta Sportinės etikos kodeksu paremta Chartija nurodo sporto politikos gaires, kuriomis turi vadovautis Europos valstybės. Pagal Chartiją ir Kodeksą, sportas turi:

- būti visiems prieinamas;
- būti ypač prieinamas vaikams ir jaunimui;
- būti naudingas ir saugus, garbingas ir tolerantiškas, paremtas aukštais etiniais standartais;
- padėti puoselėti savo gebėjimus;
- skiepyti pagarbą aplinkai;
- ginti žmogaus orumą;
- priešintis bet kokiam sportuojančiųjų išnaudojimui.(ET informacijos biuras. Sportas,)

Lietuvos sportas per savo istoriją patyrė didžiulių išbandymų ir labai daug nuveikė. Lietuvių tautos ideologijos kūrėjai Lietuvos sportininkams kėlė aiškų tikslą - tėvynės meilė ir gerovė.

1.1 Sporto ištakos ir raida Lietuvos istorijoje

Vikrumas, budrumas, jėga, greitis, kantrybė ir ištvermė buvo ypač reikalingi jau gentinėje santvarkoje, kai vyko arši kova už būvį tarp žmonių ir gamtos bei tarp atskirų genčių.

Iš kartos į kartą senovės baltai mokydavo savo vaikus, kaip tapti stipriems ir vikriems, kaip sumedžioti žvėrį ar atremti priešą.

Mokymas dažniausiai rėmėsi atidžiu vyresniųjų veiksmų stebėjimu, jų pakartojimu ir pamėgdžiojimu. Ir pirmykštėje bendruomenėje, ir vėliau, fiziniai pratimai, žaidimai ir šokiai žmogui tarnavo taip pat ir kaip priemonė atsipalaiduoti, parodyti savo sugebėjimus, jėgą. Vėliau, vystantis gamybiniam santykiams, senovės lietuvių bočiai pradėjo suvokti jų supančių reiškinių harmoniją. Jie pastebėjo, kad stumbro ir lokio ar kito stambaus žvėries privalumas - jo raumenų jėga. Elnią, stirną nuo pavojų "gelbsti" gera klausa, vilką - ištvermė, kiškį - greitos kojos ir pan. Taip suvoktas mankštos reikalingumas. Žaidimai ir fiziniai pratimai tampa fizinio lavinimo priemonėmis.

Ypatingą vietą senovės lietuvių fiziniam pasirėngimui turėjo jojimas ant žirgų. Jau mūsų eros I-ojo tūkstantmečio kapinynuose randama išdabintų, žvangučiais papuoštų pakinktų.

Apie lietuvių sugebėjimą plaukyti rašė Simonas Daukantas. Tautosakoje randama taip pat plaukimo ir nardymo aprašymų. Lietuvių kūno kultūra keitėsi V-IX a., kai ėmė irti pirmykštė bendruomenė ir atsirado karių luomas. Pradėjus sparčiai vystytis amatams tobulėjo ginklai - ietys,

kalavijai, skydai. Ypač sustiprėjo karių fizinis rengimas IX-XII a., kai ėmė formotis lietuvių tauta ir jos valstybingumas.

Kūno kultūra mokyklose atsirado kartu su krikščionybės įvedimu ir pirmosios mokyklos prie Vilniaus kapitulos įkūrimu 1397 m. Kūno kultūrai populiarinti daug padėjo žymaus mokslininko, biologo, Vilniaus universiteto profesoriaus Andriejaus Sniadeckio (1768-1838) darbai. XV-XVII a. mokyklos Lietuvoje priklausė vienuolynams ir bažnyčioms, kurios požiūris į kūno kultūrą keitėsi. Viduramžiais bažnyčia siūlė užmiršti kūno grožį ir siekti "sielos grožio". Pavyzdžiu buvo rodomas išdžiūvęs ir išblyškęs vienuolis, "dvasios atletas", puikiai išlavinęs savo sielą "amžinajam išsigelbėjimui ir gyvenimui rojuje".

1773 m. įkurta Edukacinė komisija įvedė mokyklose kūno kultūrą kaip atskirą dalyką. Tai vienas pirmųjų atvejų Europoje, kai valstybė ėmė sistemingai rūpintis jaunuomenės fiziniu lavinimu mokykloje. 1792 m. Kražių mokykloje-kolegijoje vaikai mankštindavosi su lazdomis (fechtuodavosi), atlikdavo karines dvikovas ir mokėsi naudotis ginklais.

Vėliau pasikeitė Bažnyčios požiūris į (vaikų) kūno kultūrą. Vyskupo Motiejaus Valančiaus 1834 m. sakytų pamokslų rinkinyje yra vienas pamokslas, kuriame daug kalbama apie žaidimus ir pramogas mokyklose.

Lietuvai patekus į Rusijos imperijos sudėtį, caro valdžia, vadovaudamais politiniais sumetimais, į mokyklų mokymosi planus jau nebeįrašė kūno kultūros kaip programinio dalyko. Ji suprato, auklėjamąją kūno kultūros reikšmę ir bijojo, kad lietuvių jaunuomenė mokyklose negautų elementaraus karinio parengimo žinių ir nepanaudotų jų prieš carizmo režimą.

Tačiau Lietuvoje dirbę caro valdininkai ir kariškiai savo vaikų fiziniu parengimu rūpinosi atskirai. Jie kviesdavo iš užsienio įvairaus fizinio lavinimo specialistus - fechtavimo, jojimo, šaudymo, lauko teniso, plaukimo profesorius, kurie suburdavo šių sporto šakų būrelius, į kuriuos kai kada patekdavo ir pavieniai lietuviai. Tačiau ir be specialaus mokymo lietuvių tautoje nuo seno buvo prigalvojama kaip ugdyti jėgą, vikrumą. Žiemą kūno kultūros ir lavinimo formos nebuvo tokios įvairios kaip vasarą. Labiausiai buvo mėgiami nusileidimai nuo kalnelių ir šlaitų rogutėmis, slidinėjimas, čiuožinėjimas ir karuselės ant vėjo nugairinto ežerų bei tvenkinių ledo. Fizinė jėga Lietuvoje visada buvo vienas kario šaunumo požymių. Kai kur būdavo organizuojamos savotiškos sunkumų kilnojimo varžybos. (Kūno kultūros pradmenys Lietuvoje.

Nors dvasiškai lietuvių tauta atgimė XIX a. pabaigoje — „Aušros“ laikais, tačiau Lietuvos kūno kultūra, sportas buvo smarkiai atsilikę nuo kaimyninių šalių. Paskelbus Lietuvos Nepriklausomybę, atkurtoje valstybėje dėl visuomenės konservatyvumo kūno kultūra, sportas ne iš karto tapo tautinio auklėjimo dalimi. Jaunimą supažindinti su kūno kultūra, sportu ir iškiepyti poreikį jam turėjo mokykla. Nors į pradinių mokyklų programas kūno kultūra įtraukiama, tačiau jos tarsi ir nebuvo, nes trūko mokytojų, gebančių dėstyti šį dalyką, nebuvo ir tinkamų patalpų. Panaši padėtis tvyrojo

progimnazijose ir gimnazijose. Kūno kultūros mokytojais dirbo žmonės, menkai išmanantys šią sritį. Jų darbą sunkino ir tai, kad ilgai nebuvo sukurta bendros kūno kultūros sistemos (Stonkus, 1996.)

Dar 1923 m. K. Dineika, vienas iš Lietuvos moksleivių fizinio auklėjimo sistemos kūrėjų, didelės svarbos dalyku laikė kūno kultūrą: „Kūno kultūros sritis — tai atskira įvairiapakraipų mokslo šaka. Tuo būdu ji gali būti dalykas ir labai naudingas, ir labai žalingas, žiūrint kuriuo būdu ir kurias kūno kultūros priemonės asmuo pasirinks. Tai yra vaistai, kurie, žiūrint kaip bus vartojami, gali duoti geras ir blogas pasekmes (Dineika, 1923).

„Kūnui auklėti ir tobulinti steigiami Kūno Kultūros Rūmai“. Kūno kultūros rūmams buvo suteikta teisė:

- pristatyti Švietimo ministrui skirti kūno kultūros mokytojus;
- ruošti kūno kultūros mokytojams ir kūno kultūros instruktoriams kursus ir duoti leidimus kitiems tokius kursus ruošti;
- pristatyti Švietimo ministrui patvirtinti programą kūno kultūros mokytojo ir egzaminų komisijos narius;
- duoti leidimus užsiimti kūno kultūros praktika ir kt (Narbutas, 1978).

Prieškariu Lietuvos Respublika sportui skyrė gana menką dėmesį (Narbutas, 1978). Tačiau dera priminti, kad, šalia negausių sporto entuziastų, ir intelektualai prisidėjo prie sporto populiarinimo, visų pirma matydami jį kaip kultūrinę veiklą, ikūnijančią antikinę „sveikame kūne sveika siela“ idealą. Panašių patriotinių ir kultūrinių tikslų siekė ir veikiai pradėjusios kurtis sporto draugijos. Reikia pasakyti, kad tuometinės valdžios atstovai menkai tesirūpino šiuo klausimu, palikdami ją visuomeninėms organizacijoms, kurios tuo metu dar neturėjo ne tik tam reikalingų lėšų, bet ir tinkamų sporto organizavimo įgūdžių bei patirties (Tamulaitienė, 1996). Valstybinis sporto reikmių finansavimas buvo atsitiktinis, proginis ir trūkinėjantis. Vyriausybė parėmė lietuvių sportinių delegacijų dalyvavimą 1924 ir 1928 m. olimpinėse žaidynėse, tačiau tuo ir buvo apsiribota. Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes darosi akivaizdu, kad tiesioginiam sporto ir nacionalinės savimonės „sukabinimui“ tarpukariu anaipol nepakako gausėjančių, bet dar nepakankamų sporto mėgėjų pastangų. Kadangi tarybiniai žmonės negalėjo užsiimti profesionaliu sportu, nes jis buvo paskelbtas kapitalizmo atributu, sportininkai būdavo fiktyviai įrašomi į studentų sąrašus arba „įdarbinami“ ir gaudavo darbininko ar tarnautojo atlyginimą. Tačiau faktiškai XX a. penktojo dešimtmečio pabaigoje SSRS ir atitinkamai Lietuvoje susiformavo valstybės finansuojama profesionaliojo sporto sistema. Iš esmės sovietmečiu sportas šalies viduje turėjo tarnauti komunistinei ideologijai stiprinti, o užsienyje – formuoti palankų valstybės įvaizdį (Прозуменщиков, 2004).

Lietuvos prezidentas dr. K.Grinius savo darbais taip pat paliko ryškų pėdsaką Lietuvos kūno kultūros ir sporto sąjūdyje. Jis teigė: “Sportas turi valstybinės reikšmės šių dienų gyvenime. Dėl to sportas turi būti išmintingose rankose”.

Sportininkų pergalės tarptautinėse varžybose, Europos čempionatuose, olimpinėse žaidynėse atkreipė į Lietuvą viso pasaulio dėmesį. Lietuvos sportininkams reikėjo kantriai išmokti įveikti visus totalitarinės valstybės barjerus, pažeminimą, išlaikyti nepaprastą konkurenciją profesionaliame sporte.

Kalbant apie Lietuvos rekordus pirmoji pasaulio rekordininkė buvo lengvaatletė Birutė Kalėdienė, jos pasaulio rekordas skelbė visam pasauliui Lietuvos mokslininkai leido sporto vadovėlius, rašė monografijas, gynė disertacijas. Jų darbai išspausdinti ir pripažinti daugelyje pasaulio šalių - JAV, Suomijoje, Vokietijoje, Čekijoje, Šveicarijoje, Rusijoje, Olandijoje ir kitur.

1988 m. gruodžio 11 d. atkurtas Lietuvos tautinis olimpinis komitetas. 1990 m. liepos 9 d. Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės įregistravo LOA įstatus. Lietuvos olimpinė akademija tapo jauniausia olimpine organizacija šalyje. LOA yra viena kvalifikuočiausių sporto mokslo institucijų. Ji vienija 72 narius, tarp kurių 9 prof. habil. daktarai, 20 docentų, mokslo daktarų, taip pat nusipelnę treneriai, sporto organizatoriai, sporto veteranai, olimpiečiai ir kiti.

1995 m. gegužės 15 d. Lietuvos olimpinės akademijos narių suvažiavime buvo priimti nauji įstatai, skelbia, kad Lietuvos olimpinė akademija yra savarankiška visuomeninė sporto organizacija, kaip juridinis subjektas tirianti ir olimpines idėjas Lietuvoje. Ji vadovaujasi tarptautine olimpine chartija ir Lietuvos sporto chartija. LOA turi savo atributiką, finansinius rekvizitus. LOA dirba kartu su Lietuvos tautiniu olimpinio komitetu.

Sportas, jo tikslai ir idėjos keičiasi kartu su gyvenimu. Vis svarbesnis darosi ne vien tik rezultatų siekimas, o pilnaverčio, dvasiškai turtingo žmogaus ugdymas. Olimpinis sportas iš fizinio poreikio virto dvasiniu, nes sportas suteikia žmogui veržimąsi į kūrybą.

LOA taryba pradėjo organizuoti LOA dienas miestuose bei rajonuose. Tokios dienos buvo surengtos Panevėžio mieste ir rajone, Šakiuose, Šiauliuose. Ypač aktyvus šiuo požiūriu Šiaulių miestas. Buvo įkūrta Lietuvos olimpinės akademijos Šiaulių apskrities filialas. Lietuvos olimpinė akademija, pažymėdama Lietuvos periodinės sporto spaudos 75-metį, išleido straipsnių rinkinį. Pranešimus konferencijoje skaitė J.Brundzienė, S.Gečas, P.Rimša, V.Kazakevičius, A.Krukauskas ir kiti. Įgyta patirtis ugdytų vaiko asmenybę, stiprintų sveikatą. Olimpinis švietimas, mokyklų olimpiniai festivaliai su olimpinėmis iškilmėmis patrauktų ir sudomintų vaikus. Reikėtų Lietuvos moksleivijai išleisti olimpinių žaidynių istorijos vadovėlį. Olimpinės žaidynės - svarbus veiksnys mokyklos švietime dėl dviejų priežasčių: žaidynės yra gyvenimo dalis, kuri jau pradinėje mokykloje netiesiogiai juos liečia. Mokykla turi protingai paaiškinti renginio svarbą. Kita vertus, olimpinės

žaidynės žadina entuziazmą, moralinius, socialinius ir etninius prisiminimus. Tai padeda vaikams lengviau integruotis tarp savo klasės draugų bei į suaugusiųjų pasaulį. O kur dar malonumas, kurį teikia sportas ir komandinė veikla. Jaunuomenės švietimas turi būti visapusiškas. Reikia ugdyti ne tik protą ir dvasią, bet ir kūną, stengtis įskiepyti vaikams ir paaugliams poreikį sportuoti. Būtina su sporto varžybomis sieti meną ir muziką.

Lietuvos olimpinė akademija aktyviai bendradarbiauja su Tarptautine olimpine akademija, kurios sesijose, konferencijose ir simpoziumuose kasmet pasirodo Lietuvos atstovai. 1998 metais prasidėjo naujas LOA bendradarbiavimo etapas su Vidurio Europos šalių olimpinėmis akademijomis. Šių šalių simpoziumas Berlyne patvirtino, kad visos olimpinės akademijos veikia panašiai, tik organizacinės struktūros skiriasi. Derinant sportą, kultūrą ir mokslą siekiama sukurti džiaugsmingesnį gyvenimą, stengiamasi ugdyti vertybes, kurios atitiktų etikos principus. Olimpinių filosofija taikoma ir elitinio sporto atstovams, ir kiekvienam žmogui, taigi pasireiškia ne vien varžybose, siekiant pergalės, bet ir realiame gyvenime (Karoblis, žiūrėta 2009-03-22).

Kalbant apie sportą, sporto vadybą, svarbu apibrėžti sporto reikšmę. Pateikiu svarbiausius mano nuomone proto apibrėžimus. Sportui atiduotas laikas – nėra prarastas laikas ir visai ne bėda, jei vaikas nepasidarys čempionu, ar netaps garsiu sportininku, tačiau jis bus stiprus, sveikas, susiformuos tinkamos jo kūno proporcijos.

Sporto apibrėžimų pateiktis.

„Sportas - tai veikla, skirta varžymuisi, laisvalaikio praleidimui, įgūdžių lavinimui. Tai pagal tam tikras taisykles organizuojama žmonių veikla, sudaroma, suderinant jų fizinius ir intelektualinius sugebėjimus, o taip pat pasiruošimas šiai veiklai ir to pasiruošimo metu atsirandantys tarpusavio santykiai. Dažniausiai sportas yra specifinė fizinių ar intelektualinių užsiėmimų rūšis, kuria užsiimama, turint tikslą varžytis, pagerinti sveikatą, gauti moralinį ir materialinį pasitenkinimą, išreikšti save; tai - tobulybės ir šlovės siekimas, įgūdžių bei sugebėjimų gerinimas“ (Muchina, 1988).

Pasak Stonkų (2002) SPORTAS — tai:

1. Socialinis reiškinys, neatsiejama visuomeninės kultūros dalis — rengimosi varžyboms ir dalyvavimo jose sistema, siekiant geriausių sportinių rezultatų.
2. Nuoseklus ir nuolatinis fizinių ir dvasinių žmogaus galių plėtojimas varžymosi, lenktyniavimo būdu (greičiau, toliau, aukščiau, gražiau, geriau, kilniau) ir taip išugdytų jėgų, gebėjimų rodymas individualiosiose ir komandinėse varžybose. Sportas apima sistemingą mokymąsi, lavinimąsi ir varžymąsi.
3. Plačiąja prasme — visos fizinio aktyvumo formos, gerinančios žmonių fizinį parengtumą bei dvasinę būseną (Stonkus, 2002).

Sportavimas lavina svarbias dvasines ir fizines savybes: vikrumą, jėgą, išsvermę, reakcijos greitį, ryžtą, drąsą, draugiškumą, gerina visų organizmo sistemų veiklą, didina raumenų masę, formuoja taisyklingą laikyseną.

„Sportavimas – tai viena iš geriausių laisvalaikio praleidimo formų: vieniems tai judėjimo džiaugsmo pramoga, kitiems – emocinis reginys, tretiems – galimybė save išreikšti ir realizuotis“ (Prieiga per internetą www.pedagogika.lt/knygos/knyg1.pdf).

Sportavimas ne tik suteikia stipresnę sveikatą, gražų kūną, stiprią valią, išsvermę, gerą nuotaiką, bet ir pasitikėjimą savimi. Tai yra labai svarbu besiformuojančiai asmenybei, nes jos laukia dar ilgas gyvenimo kelias. Tačiau link gyvenimo kelio vesti turi padėti tėvai. Daugelis žino, kaip reikalinga sportuoti, kaip reikia grūdintis, kaip svarbu kuo daugiau laiko praleisti gryname ore, kaip svarbu kasdien daryti mankštą, kokios svarbios vandens procedūros. Tačiau, tai ne visada priveda mus prie veiksmo. Kaip bebūtų gaila, tai lieka tik žinojimu, kas yra gerai mums, nes kai kuriems žmonėms labai sunku prisiversti atsikelti ryte ir skirti laiko mankštai, o ką jau bekalbėti apie ankstyvą bėgiojimą apie dalyvavimą masiniuose sporto renginiuose.

Fizinis lavinimas ir sportas glaudžiai susijęs su kitomis auklėjimo pusėmis: protiniu, darbinium, estetiniu ir turi didelę įtaką žmogaus ugdymui visuomenėje. Yra daug priežasčių, kurie paaiškina šį teiginį:

1. Visų pirma, tikslų visuma visų auklėjimo formų;
2. Pačio auklėjimo proceso dialektika, kurio eigoje paliečiamos ne atskiros individo kaip asmenybės pusės, o jo visuma;
3. Bendra reikšmė ant kurios sukasi visas auklėjimas, tai sportinė veikla.

Sporte figūroja praktiškai visos žmogiškosios veiklos formos: pažintinė, orientuota į vertybę, bendravimo ir t.t. Todėl fizinio auklėjimo procese galima aktyviai formuoti elgesį ir mąstymą tinkama linkme. Sportinių užsiėmimų metu išryškėja protinis dalyvių auklėjimas. Kokiu būdu tai vyksta? Įtakos turi du pagrindiniai ryšiai: netiesioginis ir tiesioginis ryšys.

Didžiausią įtaką žmogaus sveikatai turi gyvenimo būdas ir aplinka. Dažnai žmogus negyvena sveikai dėl naudingų įpročių stokos.

Netiesioginio ryšio reikšmė yra tame, kad fizinio auklėjimo metu išryškėja tiesioginė įtaka asmens intelektui, kuris dalyvauja auklėjime. Atliekant sportinius pratimus vaikui atsiranda pažintinės situacijos, kurias jam reikia spręsti ir kurių sprendimui reikia ženklaus protinio susikaupimo. Pavyzdžiui atliekant paprastą bet kokį judesį, vaikui reikia mąstyti, kaip jį atlikti greičiau, kuo reikia imtis, kad ištaisytų padarytą klaidą reikalauja įjungti į darbinę veiklą - mąstymą (Грыппе, 1986)). Sportuojant nuo pat mažens, vaikui atsiranda tam tikri įgūdžiai, kurių dėka jam lengviau sportuoti mokykloje, tai nesudaro tam tikrų sunkumų, darant vieną ar kitą

pratimą, ar bėgiojant. Sportas lavina ištvėrę, jėgą bei stiprina sveikatą. Šiais laikais labai svarbus fizinis pajėgumas.

„**FIZINIS PAJĖGUMAS** — tai žmogaus galėjimas kuo veiksmingiau dirbti tam tikrą fizinį darbą (sportininko — įveikti fizinius krūvius, siekti gerų rezultatų). Fizinis pajėgumas yra sveikatos ir fizinio parengtumo gerinimo prielaida. Priklauso nuo aplinkos, gyvenenos (mitybos, fizinio aktyvumo, motyvacijos), įgimtųjų ypatybių. Jį apibūdina kraujotakos bei kvėpavimo sistemų galingumas, medžiagų apykaitos ir nervų sistemos ypatumai, judamieji įgūdžiai, raumenų jėga ir ištvėrė, kūno sandara“ (Stonkus, 2002).

Eurofito programoje (europietiškas testų rinkinys grindžiamas sporto visiems principu) suprantamas fizinis pajėgumas kaip sudedamoji sporto, fizinio lavinimo, sveikos gyvenenos ir visuotinės gerovės dalis (Volbelkienė, 1993).

Taigi fizinis pajėgumas neatsiejama dalis nuo sporto sveiko žmogaus gyvenime. Norint ją realizuoti būtina stiprinti savo kūną.

1 lentelė

Sporto abibrėžimai.

Sąvoka	Apibrėžimas
Sportas-	tai ir mokyklos krepšinio klubas ir miesto stadionas ir profesionali komanda ir pasaulio taurės rungtynės
Sportas -	ir laisvalaikio veikla ne tik padeda gerinti sveikatą, bet ir teikia socialinę bei švietėjišką naudą. Fizinė veikla taip pat labai svarbi užkertant kelią ligoms.
Sportavimas-tai	viena iš geriausių laisvalaikio praleidimo formų: vieniems tai judėjimo džiaugsmo pramoga, kitiems – emocinis reginys, tretiems – galimybė save išreikšti ir realizuotis
Sportas -	Socialinis reiškinys, neatsiejama visuomeninės kultūros dalis — rengimosi varžyboms ir dalyvavimo jose sistema, siekiant geriausių sportinių rezultatų.
Sportas -	Nuoseklus ir nuolatinis fizinių ir dvasinių žmogaus galių plėtojimas varžymosi, lenktyniavimo būdu (greičiau, toliau, aukščiau, gražiau, geriau, kilniau) ir taip išugdytų jėgų, gebėjimų rodymas individualiosiose ir komandinėse varžybose. Sportas apima sistemingą mokymąsi, lavinimąsi ir varžymąsi.
Sportas -	Plačiąja prasme — visos fizinio aktyvumo formos, gerinančios žmonių fizinį parengtumą bei dvasinę būseną.

Šaltinis: sudaryta autoriaus.

Lentelėje Nr. 1 pateikiami 6 sporto apibrėžimai, kurie apibrėžia, kad sportas yra reikalingas, jis gerina žmogaus gyvenimo kokybę kaip pvz: fizinę, dvasinę būseną. Tai yra viena iš geriausių laisvalaikio praleidimo priemonių, tai nauda mūsų sveikatai. Sportas padeda vaikui visapusiškai vystytis. Žmogus sportuoja vardan geresnės gyvenimo kokybės. Siekimą geresnės gyvenimo kokybės galima apibrėžti kaip darnų žmogaus vystymąsi.

Darnų vystymąsi galima apibrėžti įvairiai. Tai:

- toks vystymasis, kuris patenkina šiandienos poreikius, nepažeisdamas ateities kartų gebėjimo patenkinti savo poreikius;

- žmonių gyvenimo kokybės gerinimas, rūpinantis supančios ekosistemos išsaugojimu;

- vystymasis, užtikrinantis aplinkos, ekonominę ir socialinę gerovę visiems visuomenės nariams be grėsmės toms sistemoms, kurios tą gerovę užtikrina;

- vystymasis, skatinantis žmonijos ekonominį ir socialinį progresą ir užtikrinantis, jog tas progresas yra lydimas kitų sričių pažangos (Bordeau, 1999).

Darnus vystymasis - tai ilgalaikė nuolatinė visuomenės plėtra, siekiant tenkinti žmonijos poreikius dabar ir ateityje, racionaliai naudojant bei papildant gamtos išteklius, išsaugant Žemę ateities kartoms. Darnus vystymasis - visą gyvenimą trunkantis mokymasis visiems. (Prieiga per internetą www.viconed.org/Failai/VYSTYMASIS.pdf)

Iš šių apibrėžimų matome, kad darnus vystymasis aprėpia labai daug sričių, kitaip sakant tai visapusiškas derinys, kad viskas visose srityse vystytųsi darniai, aišku neaplenkiant ir sporto.

Kūno kultūra ir sportas – reikšminga ugdymo proceso sudedamoji dalis, norint išauginti darnią ir visavertę asmenybę. Įskiepiję fizinio aktyvumo poreikį dar jaunystėje, išauginsime sveikus, fiziškai užsigrūdinusius, pasirengusius gyvenimui jaunuolius. Atsinaujinančioje visuomenėje kūno kultūra ir sportas visiems turėtų tapti neatsiejama žmogaus gyvenimo dalimi, todėl skatinama popamokinė sportinė veikla, vykdomos vaikų vasaros užimtumo programos, plėtojama sporto klubų veikla, taip pat atrenkami gabūs vaikai ir rengiami didžiajam sportui. Didelio meistriškumo sportininkai – tai patikimas ir taikus būdas paskelbti pasauliui apie savo šalį, garsinti jos vardą pasaulyje. (LR KK sporto strategija 2005-2015)

1.2 Sportas - kaip sveiko gyvenimo prielaida

Sporto sąvoka labai plati - tai ir mokyklos krepšinio klubas ir miesto stadionas ir profesionali komanda ir pasaulio taurės rungtynės. Specialistai pastebi, kad nors pirma mintis kuri ateina į galvą yra labai natūrali - sportas tai sveikata ir sportuoti norisi švarioje gamtoje - tai kartu ir industrija. „Sporto aplinkosauga turi dvi puses - viena jų - tai sportininko sveikatos apsauga - kaip užtikrinti, kad oras, vanduo būtų geros kokybės ir kartu aikštelė nebūtų užteršta pavojingomis medžiagomis. Sveika gyvensena galėtų būti pagrindinė priemonė siekiant sveiko, pilnaverčio ir laimingo gyvenimo. Laimingas žmogus pasitiki savimi, gyvena sveiką ir ilgą gyvenimą, viskuo domisi. Kultūringas, apsišvietęs žmogus turėtų ne tik pažinti save, bet ir išmokti rūpintis savo bei kitų žmonių sveikata, mažinti žalingą aplinkos poveikį (Priega per internetą http://sveikata.su.lt/kuno_kultura/pagrindinis.htm.)

Sveikata yra labai svarbi visais žmogaus gyvenimo laikotarpiais ne tik asmeninei laimei, bet ir ekonominei gerovei. Tačiau tik suaugę ir subrendę, o dar dažniau, netekę sveikatos, vertiname ją ir pradėdami ieškoti, kaip ją susigrąžinti. (Gučas, 1994).

Ką reiškia būti sveikam? Pasaulinė Sveikatos organizacija 1947 metais tai apibrėžė kaip „visapusišką, fizinę, dvasinę ir socialinę gerovę, o ne vien tik ligų ar negalios nebuvimą“. Kai kurios sąvokos pabrėžia, kad sveikata gali būti pripažįstama kaip gyvenimo šaltinis. Kai kurie autoriai teigia, kad sveikata gali būti apibūdinama kaip tinkama kokybė (Jaunimo sveikatos stiprinimas Europoje, 2000). Pasak profesoriaus habil dr. V.Kučinsko, sveikata ne tik garantuoja asmens gyvenimo kokybę. Sveikas žmogus kuria aplink save sveiką aplinką, džiaugiasi prasmingu gyvenimu pats ir džiugina aplinkinius. (Kučinskas; Kučinskienė, 2008).

Sportas ir laisvalaikio veikla ne tik padeda gerinti sveikatą, bet ir teikia socialinę bei švietėjišką naudą. Fizinė veikla taip pat labai svarbi užkertant kelią ligoms. Sukūrus sportui ir laisvalaikio veiklai palankią aplinką, turėtų sumažėti nelaimingų atsitikimų ir sužalojimų skaičius. Rinkdama ir lygindama duomenis apie sužalojimus ir nelaimingus atsitikimus valstybėse narėse, ES siekia remti bendrus nacionalinių įstaigų ir sporto asociacijų veiksmus, kad būtų užtikrinta didesnė sauga visoje Europoje. (Sportas ir laisvalaikis. Priega per internetą: http://ec.europa.eu/health-eu/my_lifestyle/sports_and_leisure/index_lt.htm.)

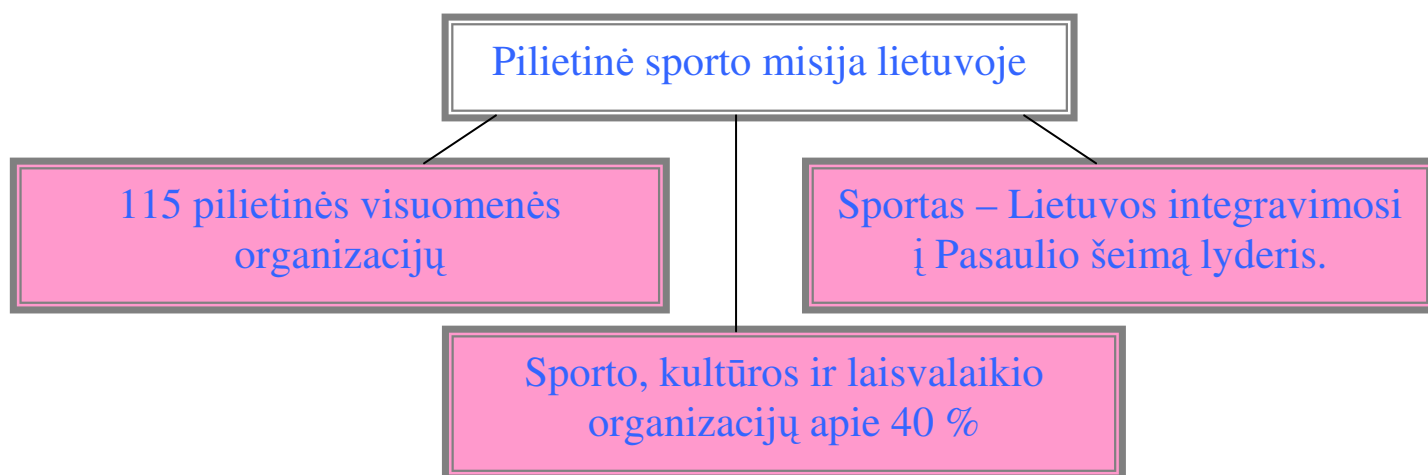
Sportavimas ne tik suteikia stipresnę sveikatą, gražų kūną, stiprią valią, ištvermę, gerą nuotaiką, bet ir pasitikėjimą savimi. Tai yra labai svarbu besiformuojančiai asmenybei, nes jos laukia dar ilgas gyvenimo kelias. Tačiau link gyvenimo kelio vesti turi padėti tėvai. Daugelis žino, kaip reikalinga sportuoti, kaip reikia grūdintis, kaip svarbu kuo daugiau laiko praleisti gryname ore, kaip svarbu kasdien daryti mankštą, kokios svarbios vandens procedūros. Tačiau, tai ne visada priveda

mus prie veiksmo. Kaip bebūtų gaila, tai lieka tik žinojimu, kas yra gerai mums, nes žmogui labai sunku prisiversti atsikelti, skirti laiko mankštai ir t.t

Fizinis lavinimas ir sportas glaudžiai susijęs su kitomis auklėjimo pusėmis: protiniu, darbinium, estetiniu ir turi didelę įtaką žmogaus ugdymui visuomenėje. Yra daug priežasčių, kurie paaiškina šį teiginį:

1. Visų pirma, tikslų visuma visų auklėjimo formų;
2. Pačio auklėjimo proceso dialektika, kurio eigoje paliečiamos ne atskiros individo kaip asmenybės pusės, o jo visuma;
3. Bendra reikšmė ant kurios sukasi visas auklėjimas, tai sportinė veikla.

„Otavos chartijoje“ (1998) pažymima, kad fizinis aktyvumas (įvairios jo formos) yra vienas efektyviausių žmogaus sveikatos ir gyvenimo kokybės gerinimo būdų. Joje teigiama, kad būtina supažindinti visuomenę su sveikatą stiprinančiu fiziniu aktyvumu, jo principais ir būdais, taip pat svarbu skatinti mokslininkus atlikti tyrimus ir nustatyti individualius fizinio aktyvumo dydžius ir formas. (1 pav.)

1 pav. Sporto misija Lietuvoje

Šaltinis: Lietuvos kūno kultūros akademijos strateginė plėtra 2006-2010 metams. (Prieiga per internetą www.lkka.lt/get.php?f.5220)

Nustatyta, kad fizinis aktyvumas yra vertingiausias žmogaus gyvenimo kokybę gerinantis „pirkinys“. Lietuvoje, kaip ir daugelyje Europos šalių, tik apie 16% vyrų ir 13% moterų reguliariai mankštinasi. Lietuvos moksleiviai, studentai, mokytojai, medicinos darbuotojai dar nepakankamai susipažinę su moderniomis sveikatos stiprinimo fiziniu aktyvumu programomis. Be to, Lietuvoje fizinio aktyvumo mokslas neturi tradicijų ir ne itin gerbiamas. Lietuvos mokslininkai dar neišspausdino nė vieno mokslinio straipsnio pripažintuose tarptautiniuose žurnaluose apie fizinio aktyvumo poveikį žmogaus sveikatai. Taigi socialinė rinka kūno kultūros mokytojams, sveikatos

ugdymo, sporto treneriams, socialiniams pedagogams ir sporto vadybininkams kelia svarbią užduotį – gerinti įvairaus amžiaus žmonių gyvenimo kokybę.

2 lentelė

Sporto situacija Lietuvoje

Vyksta tik apie 1,5 tūkst. Sveikatinimo renginių, juose dalyvauja tik apie 1,9 % Lietuvos gyventojų

Lietuvoje nėra aktyvaus laisvalaikio verslo: Daugiau nei 60% žmonių visiškai neskiria lėšų sporto ir kūno kultūros paslaugoms apmokėti.

Šaltinis: Lietuvos kūno kultūros akademijos strateginė plėtra 2006-2010 metams. Prieiga per internetą www.lkka.lt/get.php?f.5220 Žiūrėta [2009-10-07]

Būtina įvertinti tai, kad gerėjant Lietuvos ekonomikai, kokybiškai keisis sporto ir kūno kultūros rinka. Galima prognozuoti, kad sporto ir kūno kultūros rinka ne tik plėsis, bet ir stiprės, t. y. atsiras įvairesnių poreikių, todėl tam reikia ruoštis iš anksto, kad nebūtume netikėtai užklupti. Pirmiausia į rinkos pokyčius turės tinkamai reaguoti kūno kultūros ir sporto specialistai (Lietuvos kūno kultūros akademijos strateginė plėtra 2006-2010 metams. Prieiga per internetą www.lkka.lt/get.php?f.5220).

Kiekvieno amžiaus žmonės sportuodami patiria tam tikrų emocijų: jie tobulėja, mažo, bendrauja, bendradarbiauja su kitais, vyksta darnus vystymasis. Labai svarbu, kad žmogus sportuotų savo noru, tenkintų savo poreikius, jokių būdu neverčiamas kieno nors.

Tūkstančius metų žmogaus egzistavimas ir vystymasis priklausė nuo aktyvios fizinės veiklos. Mūsų dienomis humanizuojant profesinę veiklą ir likviduojant sunkų darbą paplito sėdimas darbas. Techniškai išsivysčiusių šalių visuomenėje susidarė objektyvios sąlygos, dėl kurių žmogus buvo priverstas keisti gyvenimo būdą. Paplitus pasyviajam gyvenimo būdai, pasireiškė ir jo pasekmės. Iširta, kad organizmas labai sunkiai pakelia nejudrumą, todėl ypač paplito širdies ir kraujagyslių sistemos ligos (Pasaulinės sveikatos apsaugos organizacijos (PSO) duomenimis, jos sudaro beveik pusę tų ligų, nuo kurių žmonės miršta). Joms atsirasti, be tokių veiksnių, kaip nervinis išsekimas, per didelis svoris, rūkymas ir kt, nemažai įtakos turi nepakankamas fizinis aktyvumas, kurį sąlygoja ne tiek laisvo laiko stoka, kiek nenoras fiziškai lavintis, sportuoti.

Visais laikais sportas buvo žmonių vertinamas, nes sportas tai sveikata. Analizuojant Mažeikių rajoną yra tikrai daug sportuojančių, gabių, norinčių sportuoti žmonių, kurie galbūt tikrai norėtų sieti savo ateitį su sportu, ir galbūt ateityje taptų mūsų šalies olimpiniais čempionais.

Mažas fizinis aktyvumas-viena iš antsvorio atsiradimo priežasčių

Šiuolaikiniai gyvenimo tempai, skuba, stresas, aplinkos tarša, netaisyklinga mityba, nejudrus gyvenimo būdas kenkia žmogaus sveikatai. Vienas būdų išlikti tiek fiziškai, tiek psichologiškai sveikam yra judėjimas. Vieniems tai kasdieniai pasivaikščiojimai gamtoje, kitiems - beveik profesionalus sportas.

Nutukimas vis labiau plinta pasaulyje ir išsivysčiusiose šalyse jau yra pasiekęs epidemijos mastą. Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, apie 1,6 mlrd. paauglių ir suaugusiųjų turi antsvorį ir ne mažiau kaip 400 milijonų suaugusiųjų yra nutukę. Antsvorio ir nutukimo problemos atsiranda visoje Europoje. Apie 27 proc. vyrų bei 38 proc. moterų yra nutukę. Nerimą kelia duomenys iš kai kurių Europos šalių, kur nutukimas ir antsvoris tarp vyrų siekia net 67 proc. Ypač tuo pasižymi Graikija, Malta, Italija, Ispanija, Jungtinė Karalystė, Airija, Suomija, Vokietija. Lietuvoje turinčių antsvorį ir nutukusių gyventojų grupė taip pat sudaro daugiau nei pusę gyventojų.

Nutukimas yra viena rimčiausių visuomenės sveikatos problemų. Jis didina riziką susirgti pavojingomis sveikatai lėtinėmis ligomis – širdies ir kraujagyslių ligomis (infarktai, insultai), 2-jo tipo cukriniu diabetu, onkologiniais susirgimais, sąnarių pažeidimais ir kt. Nutukimas visada būna susijęs su aukštu kraujospūdžiu, padidėjusiu cholesterolio kiekiu kraujyje, diabetu ir sutrikusiu gliukozės toleravimui. Šiuo metu, visų išvardytų ligų paplitimas, kartu su nutukimu, didėja ir sudaro didžiausią našą sveikatos apsaugai. Tai yra pagrindinė padidėjusio mirtingumo priežastis Europoje bei visame pasaulyje.

Nutukimo poveikio sveikatai sąnaudos atima daug mokesčių mokėtojų pinigų. Europos ekonomikoje su nutukimu susijusios sveikatos apsaugos išlaidos 2002 m. yra 32,8 milijardo eurų. Nutukimo ir su juo susijusios komplikacijos Europos Sąjungoje 2025 m. gali sudaryti apie 6 proc. tiesioginių sveikatos apsaugos biudžeto išlaidų (netiesioginiai nuostoliai – dėl nedarbingumo, invalidumo, priešlaikinių mirčių ir pan.).

Nustatyta, kad pagrindinės svorio augimo priežastys yra didėjantis energijos, gaunamos su maistu ir gėrimais, kiekis bei nuosekliai mažėjantis gyventojų fizinis aktyvumas. Vis daugiau gyventojų, ypač vaikų, vietoje to, kad užsiimtų fizine veikla, sėda prie televizoriaus ar kompiuterio. Tam ypač turėjo įtakos Interneto plėtra, kai beveik visą informaciją, visas paslaugas, pramogas ir darbus galima atlikti Interneto pagalba, neišeinant iš namų ar darbo vietos. Tuo tarpu kas dieną būtina bent 30 minučių intensyviai pajudėti, arba bent jau sparčiai pavaikščioti. (Statkun, Sveikatos apsaugos ministerijos dėmesys – nutukimui ir prevencijai darbo vietose. T.. Prieiga per internetą. http://www.emedicina.lt/index.php?s_id=5104&lang=lt)

Lietuvoje antsvorio turi 42 proc. vyrų ir 32 proc. moterų. Net 17 proc. Lietuvos moterų ir 11 proc. vyrų yra nutukę. Nutukusių žmonių skaičius tiek Lietuvoje, tiek pasaulyje nuolat didėja.

Didžiosios Britanijos Sveikatos departamento duomenimis, jei nutukusių žmonių dalis pasaulyje ir toliau didės tokiais tempais, 2010 metais apie 6,6 mln. vyrų ir 6 mln. moterų bus nutukę.

Maždaug kas trečias 2-15 metų vaikas pasaulyje vaikas turi antsvorio. Antsvorio turi 14 proc. berniukų ir 17 proc. mergaičių, nutukę yra 18 proc. mergaičių ir 19 proc. berniukų. Dažniausiai bent vienas iš nutukusių vaikų tėvų turi problemų dėl antsvorio.

Nutukimas gali būti paveldimas: genetiniai veiksniai daro įtaką apetitui, medžiagų apykaitos greičiui ir tai, ar organizmas yra linkęs kaupti riebalus. Genetinės ligos, galinčios lemti nutukimą, yra policistinių kiaušidžių sindromas ir hipotiroidizmas. Tačiau net jei paveldėjote polinkį nutukti, tai nereiškia, jog būtinai turėsite antsvorio. Nutukimą lemia persivalgymas, nereguliarus maitinimasis ir nepakankamas fizinis aktyvumas, taigi sveikai maitindamiesi ir sportuodami nutukimo galite išvengti – viską lemia jūsų gyvenimo būdas. Pirmiausia antsvorio atsikratyti galima sveikai maitindamiesi ir sportuodami (Vidžiūnaitė; Nutukimas. Prieiga per internetą. http://www.infomed.lt/lt/2/Infomed_plius/Ligu_katalogas,id,/nutukimas.)

Technikos tobulėjimas, naujų informacinių technologijų diegimas bei ekonominio-socialinio lygio kilimas šiuolaikinį žmogų stumia į fiziškai neaktyvią gyvenseną. Deja, mažas fizinis aktyvumas prieštarauja biologinei žmogaus prigimčiai, nes daug tūkstantmečių žmogus sunkiai dirbo. Šiandien fizinį krūvį vis labiau pakeičia psichinis. Jį valdyti žmonija dar tik mokosi – kaip ir naudotis materialinių gėrybių gausa. Sveikatai reikia kitų veiksnių: racionalaus fizinio krūvio, sveiko ir fiziologinius poreikius užtikrinančio maisto, užsigrūdinimo, mokėjimo ilsėtis.

2. SPORTO ADMINISTRAVIMAS LIETUVOJE IR MAŽEIKIŲ RAJONE

2.1 Sporto administravimas Lietuvoje

Sportas – visos fizinės veiklos formos, kuriomis organizuotai ar individualiai siekiama tobulinti fizinę ištvermę ir psichinę sveikatą (gerovę), formuoti socialinius santykius ar siekti rezultatų įvairaus lygio varžybose

Šalies sporto organizacijų struktūra iš esmės atitinka tarptautinių sporto organizacijų struktūrą. (KKSD veiklos ataskaita, 2009) Lietuvoje veikia šios sporto organizacijos: kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės; Lietuvos tautinis olimpinis komitetas; Lietuvos parolimpinis komitetas; Lietuvos sporto federacijų sąjunga (2009 m. pripažintos 78 Lietuvos sporto federacijos), sąjungos ir asociacijos. Lietuvos asociacija „Sportas visiems“, Lietuvos aeroklubas.

2009 m. Lietuvoje veikė: 139 nacionalinės sporto organizacijos ir 1576 miestų ir rajonų savivaldybių sporto organizacijos, iš jų: 1279 sporto klubai, 99 sporto federacijos, sąjungos, asociacijos, 87 sporto viešųjų įstaigų, 10 sporto įmonių, 98 sporto mokymo įstaigos, 52 savivaldybių sporto padaliniai. Departamento biudžetinei įstaigai Lietuvos olimpiniam sporto centrui 2009 m. pradžioje buvo patvirtinti 169 etatai (be specialiosios programos), iš jų: 61 etatas – trenerių, 8 etatai – auklėtojai, 27 etatai – medicinos personalas, 8 etatai – finansininkai-buhalteriai, 65 etatai – kiti pedagogai ir aptarnaujantis personalas. Vykdam Vyrųsuybės taupymo programą metų pabaigoje Lietuvos olimpiniam sporto centre: 2009 m. rugpjūčio mėn. jau buvo 145 etatai, o metų pabaigoje – 136.

Organizuota kūno kultūros ir sporto sistema Lietuvoje pradėjo formotis tik paskelbus Lietuvos nepriklausomybę 1918 m. vasario 16 d. Į tėvynę vienas po kito ėmė grįžti užsienyje sporto organizavimo patirties įgijęs žmonės, kurie ėmėsi iniciatyvos ir būrė jaunimą į visuomenines sporto organizacijas bei klubus, rengė jiems įvairias sporto varžybas, šventes. (KKSD veiklos ataskaita, 2009)

Sportas visiems – sportinė veikla, palaikanti būtiną sportuotojų fizinį aktyvumą, sudaranti sąlygas varžytis, pagal išgales siekti sporto rezultatų. (Kūno kultūros ir sporto aktualijos (Prieiga per internetą <http://www.kksd.lt/index.php?>). Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (KKSD prie LRV) - valstybės įstaiga, atsakinga už sporto politiką, jo įgyvendinimą. Lietuvos „sporto ministerija“. Vykdo Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto strategiją 2005-2015 metams.(LR strategija)

2009 m.sausio 1 d. Kūno kultūros ir sporto departamente prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Departamentas) buvo 39 pareigybės, o 2009 m. gruodžio 31 d. vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gegužės 6 d. nutarimu Nr. 394 „Dėl didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš

valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus patvirtinimo“ liko 22, pareigybių skaičius per 2009 metus sumažėjo 43 procentais, o funkcijų nesumažėjo(KKSD veiklos ataskaita, 2009)

Kūno kultūros įstatymu buvo įsteigta pirmoji valstybinė sporto valdymo institucija - Kūno kultūros rūmai (KKR). Tai oficiali Lietuvos kūno kultūros ir sporto valstybinio valdymo pradžia.

Pamažu pradėta pereiti prie pasaulinio sporto valdymo modelio. Vietoj Kūno kultūros ir sporto komiteto 1990 m. balandžio mėn. įkurtas Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (KKSD metinė ataskaita, 2009).

KKSD kartu su LTOK ėmėsi reformuoti Lietuvos sporto sistemą, ieškoti naujų kryptių, užmegzti tarptautinius santykius. Pasirašyti pirmieji tarpvalstybiniai susitarimai su Danijos, Estijos, Latvijos ir Norvegijos sporto organizacijomis.

Siekiant Lietuvos sporto tarptautinio pripažinimo, ypač svarbų vaidmenį suvaidino LTOK narystės Tarptautiniame olimpiniam komitete (TOK) atkūrimas, suteikęs galimybę Lietuvos sportininkams dalyvauti olimpinėse žaidynėse Albervilyje ir Barselonoje, vėl atstovauti savo valstybei. Laiko pasirengti žaidynėms beveik nebuvo, tačiau R. Ubarto pergalė ir krepšininkų iškovoti bronzos medaliai tapo svarių indėliu formuojant atgimusios valstybės įvaizdį.

Vakarų valstybių pavyzdžiu buvo kuriama klubinė sistema, visišką savarankiškumą įgijo sporto federacijos, kūrėsi naujos visuomeninės sporto organizacijos: Parolimpinis komitetas, Lietuvos sporto federacijų sąjunga, Lietuvos asociacija „Sportas visiems" ir kitos.

Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaiga. Kūno kultūros ir sporto departamentas sprendžia jo kompetencijai priskirtus klausimus, taip pat vykdo įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų nustatytas funkcijas. Kūno kultūros ir sporto departamentas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymais, Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisės aktais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Respublikos Prezidento dekretais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko potvarkiais, kitais teisės aktais ir šiais nuostatais. Departamento veikla organizuojama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybė aprobuotais viešai paskelbtais strateginiais veiklos planais, rengiamais vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, kuriai Lietuvos Respublikos Seimas pritaria, ir derinamais su Valstybės ilgalaikės raidos strategija. Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino tokius šalies kūno kultūros ir sporto prioritetus:

- Kūno kultūra ir sportas – reikšminga ugdymo proceso sudedamoji dalis norint išauginti darnią ir visavertę asmenybę. Įskiepiję fizinio aktyvumo poreikį dar jaunystėje, išauginsime sveikus, fiziškai užsigrūdinusius, pasirengusius gyvenimui jaunuolius. Atsinaujinančioje visuomenėje kūno kultūra ir sportas visiems turėtų tapti neatsiejama

žmogaus gyvenimo dalimi, todėl skatinama popamokinė sportinė veikla, vykdomos vaikų vasaros užimtumo programos, plėtojama sporto klubų veikla, taip pat atrenkami gabūs vaikai ir rengiami didžiajam sportui. Didelio meistriškumo sportininkai – tai patikimas ir taikus būdas paskelbti pasauliui apie savo šalį, garsinti jos vardą pasaulyje. Siekiant toliau tobulinti Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto sistemą, plėtoti visų gyventojų sluoksnių ir amžiaus grupių fizinį ugdymą, sveiką gyvenseną bei rengti didelio meistriškumo sportininkus, būtina suvienyti visų Lietuvos vyriausybinių ir nevyriausybinių sporto organizacijų pastangas (LR kūno kultūros ir sporto strategija 2005-2015 metams. Prieiga per internetą <http://www.kksd.lt/index.php?746926159>).

Lietuvos tautinis olimpinis komitetas (LTOK) – Lietuvos savarankiška ne pelno visuomeninė sporto organizacija, priklausanti pasaulio olimpiniam judėjimui. Vykdamas Vyriausybės taupymo programą sumažintas Lietuvos olimpinio sporto centro finansavimas, buvo sumažintas vykdomų programų skaičius (KKSD veiklos ataskaita, 2009)

Vienas pagrindinių LTOK lėšų šaltinių – olimpinės loterijos. Šiandien 8 proc. Nuo bilietų apyvartos įstatymo nustatyta tvarka galima skirti programoms įgyvendinti. Dar vienas šaltinis – remėjai. Trečias šaltinis – laimėtos konkursinės programos, kurias Tarptautinis ir Europos olimpiniai komitetai. Tarp 205 pasaulio olimpinių komitetų pagal lėšas, kurias pavyksta gauti LTOK, yra šeštoje vietoje (Poviliūnas. Lietuva pasaulio sporto kontekste dar aukštai, bet... Prieiga per internetą http://www.ltok.lt/sites/default/files/OlimpinePanorama2009_4_29-31p.pdf).

Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšų šaltiniai

Fondo lėšas sudaro:

1. 1 procentas akcizo pajamų, gautų už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;
2. 10 procentų lėšų, gautų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio;
3. Kitos teisėtai būdais įgytos lėšos.

Planuojant kiekvienų metų valstybės biudžeto asignavimus, Fondui numatoma:

1. 1 procentas praėjusių metų faktinių įplaukų iš akcizo už alkoholinius gėrimus ir apdorotą tabaką;

2. 10 procentų praėjusių metų faktinių įplaukų iš loterijų ir azartinių lošimų mokesčio.

(kūno kultūros ir sporto ir sporto rėmimo fondo įstatymas. 2007 m.)

Lietuvos asociacija “Sportas visiems” – 1991 metais įkurta visuomeninė organizacija, savanoriškais pagrindais vienijanti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijoje įregistruotas respublikines visuomenines kūno kultūros, sporto ir turizmo organizacijas, plėtojančias sveikatą stiprinančią kūno kultūrą ir mėgėjų sportą.

Pagrindiniai asociacijos tikslai– siekti visuomeninės gerovės kūno kultūra ir sportu stiprinant žmonių sveikatą, propaguoti sveiką gyvenseną, organizuoti kūno kultūros, neprofesionalaus sporto ir poilsio renginius įvairiaus amžiaus žmonėms.

Asociacijos nariai jungia beveik 500 klubų ir teikia jiems organizacinę, metodinę pagalbą, rengia respublikines varžybas, čempionatus, pirmenybes ir organizuoja bendras šventes, mokomuosius renginius. Lietuvos asociacija “Sportas visiems” yra Tarptautinės “Sporto visiems” organizacijos (TAFISA) ir Tarptautinės sporto ir kultūros asociacijos (ISCA) narė. Asociacija glaudžiai bendradarbiauja su Lietuvos visuomeninėmis sporto organizacijomis: Lietuvos tautiniu olimpinio komitetu, Lietuvos sporto federacijų sąjunga, Lietuvos neolimpiniu komitetu, Lietuvos parolimpiniu komitetu, Lietuvos aeroklubu. (Prieiga per internetą: http://www.sportasvisiems.lt/apie-mus_29-lt.html).

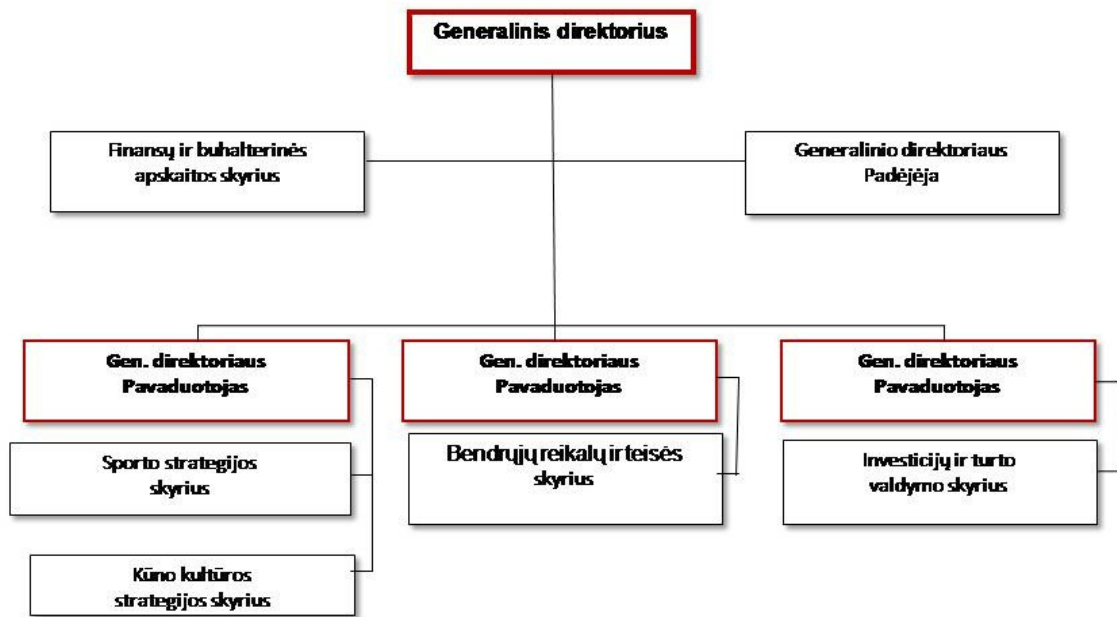
Pateikiu Lietuvos Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės struktūrą. Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės yra vykdomosios valdžios institucija, kurios misija – sudaryti sąlygas ugdyti sveiką ir fiziškai aktyvią visuomenę bei ieškoti talentingų sportininkų, juos profesionaliai rengti deramai atstovauti Lietuvai svarbiausiuose tarptautiniuose sporto renginiuose.

Strateginiai tikslai.

- Plėtoti kūno kultūrą ir sportą, sudaryti palankią aplinką gyventojų laisvalaikio užimtumui ir sportui bei sveikatos stiprinimui.
 - Ugdyti talentingus sportininkus deramai atstovauti Lietuvos Respublikai aukščiausio rango tarptautiniuose renginiuose.
 - Remti kūno kultūrą ir sportą Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšomis.

Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės struktūra

PATVIRTINTA
Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus
2009 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr.V-608

2 pav. Kūno kultūros ir sporto departamento prie LR vyriausybės struktūra
Šaltinis: Kūno kultūros ir sporto departamentas prie LR. Struktūra (2010)

Kūno kultūra ir sportas yra svarbi kultūros sritis. Kūno kultūra plačiąja prasme – tai ir gyvenimo būdas, ir sveikos gyvensenos samprata, ir higienos kultūra, ir ugdymosi rezultatas. Padėdama žmogui egzistuoti, ji kartu padeda geriau įgyvendinti jo pašaukimą. Žmogus, norintis veikti, kurti materialines ir dvasines vertybes, visiškai realizuoti savo gebėjimus, turi susiformuoti brandžią kūno kultūrą. Dėl tos priežasties žmogui, suvokiančiam kūno kultūros svarbą, jos formavimas yra labai reikšmingas.

Kūno kultūra ir sportas aprėpia įvairius asmenybės funkcionavimo lygmenis – nuo fizinio iki dvasinio. Todėl ji visada buvo ir yra būtinas asmenybės, taip pat ir visuomenės bei kultūros integracijos veiksnys. Žmogus, išsiugdęs brandžią kūno kultūrą, pasidaro vertingesnis ne tik sau, bet ir kitiems, visai visuomenei. Nuo Antikos laikų filosofai akcentavo žmogaus kūno ir dvasios vienovės idėją. Taigi ta kūno ir dvasios vienovės arba harmonijos idėja neprarado savo aktualumo ir dabar. Kūno kultūra ir sportas tiesiogiai susiję su žmogaus fizine prigimtimi. Ji savo natūraliomis priemonėmis gali veiksmingai spręsti žmonių sveikatos problemas, aktualizuoti organizmo potencijos galimybes. Didelis nuovargis, nemokėjimas tinkamai ir aktyviai ilsėtis, dažna nervinė

įtampa pamažu, bet negrižtamai griaua mūsų sveikatą. Todėl kultūringas, apsišvietęs žmogus turėtų ne tik pažinti save, bet ir išmokti rūpintis savo bei kitų žmonių sveikata, ugdytis sveikatai reikalingus gebėjimus, formuoti fizinio aktyvumo motyvus ir save įvertinti. Fizinis aktyvumas visada buvo išsivysčiusių kraštų kultūros požymis.

Žmonijai įžengus į trečiąjį tūkstantmetį dar labiau ryškėja didžiulė žmogiškųjų išteklių, finansų ir politikos koncentracija. Visi šie veiksniai telkiami į atskirus konglomeratus, tarptautines ekonomikos, politikos, finansų organizacijas. Jos stengiasi išlaikyti dominavimą, vienyti valstybes ir jų pastangas atlaikyti milžinišką konkurenciją. Ryški konkurencija matoma ir sporto pasaulyje. Tarptautinis olimpinis komitetas – sporto organizacijų lyderis – stengiasi išlaikyti sportą švarų, patrauklų pasaulio visuomenei, dinamišką, įdomų ir naudingą verslui.

Siekiant toliau tobulinti Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto sistemą, plėtoti visų gyventojų sluoksnių ir amžiaus grupių fizinį ugdymą, sveiką gyvenimą bei rengti didelio meistriškumo sportininkus, būtina suvienyti visų Lietuvos vyriausybių ir nevyriausybių sporto organizacijų pastangas. (Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto strategija 2005-2015 metams.

2009 metais buvo tęsiamos Lietuvos seniūnijų sporto žaidynės į kurias įsijungė visos savivaldybės ir apskritys. Visuose žaidynių etapuose dalyvavo per 27 tūkst. sporto mėgėjų. Šiuo projektu buvo skatinamos visos savivaldybės kuo daugiau jaunimo įtraukti į žaidynes. Svarbiausias seniūnijų sporto žaidynių rezultatas – gyventojų fizinio aktyvumo paskatinimas gyvenamose vietose, mėgėjiško sporto atstovų gretų padidėjimas ir sporto visiems plėtros suaktyvėjimas šalies regionuose.“

Palyginus Lietuvos aprūpinimą sporto objektais bei šių sporto objektų būklę su kitomis Europos Sąjungos šalimis, darytina išvada, jog bendras Lietuvos atsilikimas sporto bazių srityje yra ne mažas. Šalyje trūksta baseinų, stadionų, specializuotų sporto centrų. Ypač aktualus baseinų trūkumas. Lietuvoje šiuo metu 31 savivaldybė neturi baseinų. Galima pažymėti, kad pagal veikiančių baseinų skaičių Lietuva nuo ES šalių vidurkio atsilieka daugiau kaip 20 kartų.(KKSD veiklos ataskaita, 2009).

2.2 Sporto administravimas Mažeikių rajone

Per pastaruosius metus ėmė keistis visuomenės požiūris į kūno kultūros reikšmę žmogui ir visuomenei. Vis daugiau įvairaus amžiaus gyventojų teigiamai vertina kūno kultūros ir sporto naudą stiprinant sveikatą, gerinant fizines galias ir darbingumą. Dauguma gyventojų mankština savarankiškai, dalis lanko organizuotas pratybas.

Per paskutinius ketverius metus rūkančių nepilnamečių skaičius išaugo beveik dvigubai, blogėja vaikų sveikata, prastėja jaunimo fizinis pajėgumas, daugėja silpnos sveikatos ir ligotų asmenų, didėja nusikalstamumas ir kiti neigiami reiškiniai. Manoma, kad dėl menko užimtumo

didėja nepilnamečių nusikalstamumas. 2002 metais rajone 24 nepilnamečiai padarė 49 nusikaltimus, 2002 metais 29 nepilnamečiai padarė 25 nusikaltimus.

Valdžios institucijos ir visuomenė turi keisti savo požiūrį į kūno kultūrą ir sportą. Privalome didinti reikalavimus mokymo įstaigoms, pedagogams, mokinių tėvams, medicams, kurie turi perteikti naujovišką požiūrį į kūno kultūros ir sporto reikšmę, skatinti besimokantį jaunimą grūdintis, stiprinti sveikatą, ugdyti kitas fizines ir dorovines vertybes, numatyti jų atsakomybę. Apie kūno kultūros ir sporto reikšmę turi būti kalbama ne tik per kūno kultūros pamokas ir sporto treniruotes, paskaitas, bet kūno kultūros žinios turi papildyti psichologijos, medicinos, estetikos, meno ir kitų dalykų specialistai. Kiekvienas rajono gyventojas turėtų susidaryti įprasmintos kūno kultūros ir sporto vaizdą. Visiems turi būti aišku, jog žmogaus fizinis ir dvasinis parengtumas bei organizmo funkcinis pajėgumas yra priemonė aukštesniems gyvenimo tikslams siekti. Nuo to priklauso mūsų gerovė ir asmeninė laimė. Kiekvienas žmogus sąmoningai, savarankiškai, atsižvelgdamas į savo poreikius ir interesus turi stengtis kūno kultūros priemonėmis didinti savo organizmo fizines bei dvasines galias bei funkcinį pajėgumą, turiningai leisti laisvalaikį, aktyviai poilsiauti, išreikšti asmenybę per sportą ir savo talentu garsinti rajoną, kurti jo įvaizdį šalyje ir pasaulyje. Jaunimas turėtų sugebėti pažinti, įvertinti ir analizuoti savo fizinę būklę, gebėjimus.

Lyginant sporto administravimo sistemą kūno kultūros departamentu prie LR departamento (pateikta anksčiau) su Mažeikių administravimo sistema pastebima, kad Mažeikiuose sporto kaip atskirai veikiančio skyriaus nėra. Yra tik vienas bendras skyrius – kultūros skyrius. Sportui Mažeikių savivaldybėje yra skiriamas tik vienas etatas. Skyriaus reguliavimo sferai priklauso Savivaldybės Kultūros centras, kaimo kultūros namai, kaimo bendruomenės salės, Viešoji biblioteka su filialais, muziejus su filialais, kilnojamosios ir nekilnojamosios kultūros vertybės, darbas su jaunimu ir NVO, sporto klausimai. Kultūros skyrius sporto srityje:

- koordinuoja rajono savivaldybės tarybos patvirtintas programas;
- koordinuoja sportinius renginius rajone ir kitą sportinę veiklą;
- koordinuoja sporto klubų bei kitų sporto institucijų veiklą;
- teikia metodinę paramą sporto klausimais;
- rūpinasi rajono sporto prezentacija
- kaupia ir skleidžia informaciją sporto klausimais;
- įstatymų nustatyta tvarka teikia Sporto departamentui statistinę informaciją;
- organizuoja rajono sporto Tarybos veiklą;
- teikia pasiūlymus Administracijos direktoriui dėl sportinės veiklos rajone.

3 pav. Mažeikių rajono sporto administravimas (2010)

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis Mažeikių rajono savivaldybės administracijos struktūra.

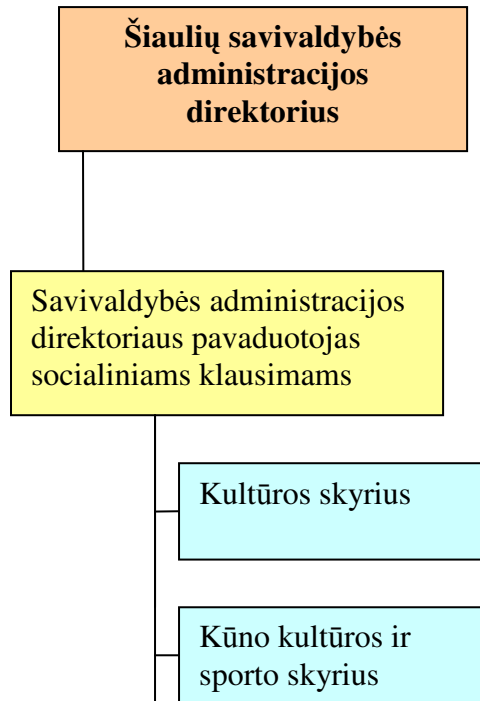
Mažeikiuose veikia Mažeikių rajono savivaldybės sporto taryba (toliau tekste - „Taryba“) dirba visuomeniniais pagrindais, sprendžia savo kompetencijai priskirtus klausimus bei teikia jų įgyvendinimo pasiūlymus Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriui. Taryba tvirtinama administracijos direktoriaus įsakymu. Tarybos nuostatų pakeitimus ir jos narių sudėties pakeitimus administracijos direktoriui siūlo Tarybos pirmininkas, Taryboje priimtų sprendimų pagrindu. Taryba sudaroma iš 9 narių, 8 nariai - klubų atstovai pagal atskiras sporto šakas iš prioritetinių sporto šakų sąrašo, 1 narys - Mažeikių rajono savivaldybės vyr. specialistas sportui, kuris skiriamas sporto tarybos pirmininku.

Tarybos uždaviniai:

1. įgyvendinant rajone sporto plėtrą, sveikos gyvensenos programas, numatyti sporto vystymo kryptis.
2. Skatinti per klubus, sporto įstaigas ir švietimo sistemą, rajono gyventojus nuolat sportuoti, kad jie būtų sveiki, darbingi, skirtų kūno kultūrai ir sportui savo laisvalaikį..
3. Sudaryti sąlygas sporto organizacijoms rengti aukšto meistriško sportininkus, kurie atstovautų rajoną ir respubliką.
4. Skatinti sporto ir kūno kultūros propagavimą seniūnijose, teikti metodinę pagalbą rengiant varžybas ir sportinius renginius.

5. Nustato prioritetines sporto šakas, balansą tarp profesionalaus ir mėgėjiško sporto, atsižvelgiant į jau esamų sporto klubų pasiekimus.
6. Kuria rajono sporto varžybų sistemą, koordinuoja jų vykdymą, išskyrus komercinius sporto renginius ir varžybas.
7. Informuoja visuomenę apie vykusius ir vyksiančius renginius visose žiniasklaidos priemonėse.
8. Rekomenduoja savivaldybės biudžete sportui numatytų lėšų paskirstymą daliniam sporto klubų veiklos finansavimui.
9. Kasmet organizuoja geriausių sportininkų bei jų trenerių rinkimu
10. Teikia pasiūlymus lėšų skyrimui sporto aikštynų ir salių renovacijai bei naujų sporto aikštelių, įrengimų ir kitų sporto objektų sukūrimo finansavimui.

Pateiksiu sporto administravimo fragmentą Šiaulių mieste. Šiauliuose jau atskirai veikia Kūno kultūros ir sporto skyrius bei kultūros skyrius, priešingai nei prieš tai pateiktame paveiksle. Šie skyriai veikia atskirai, ne taip kaip Mažeikiuose. Taigi galime teigti, jog Šiaulių sporto administravimas žymiai pažangesnis, ir tai duoda efektyvesnių rezultatų. Toks skyrius gali dirbti efektingai ir pasiekti žymiai geresnių rezultatų, nei, kad sporto skyrių prijungiant kartu su kultūros skyriumi.

4 pav. Šiaulių miesto sporto administravimas (2010)

Šaltinis: sudaryta autoriaus, remiantis Šiaulių savivaldybės administracijos struktūra.

Kūno kultūros ir sporto skyriaus funkcijos ir kompetencijos Šiauliuose.

1. Rengia ir teikia informaciją visuomenei apie kūno kultūros ir sporto programas.
2. Nustato kūno kultūros ir sporto prioritetus, finansavimo principus, įvertina sporto šakas, trenerių darbą.
3. Koordinuoja ir remia miesto kūno kultūros ir sporto mokymo įstaigų, klubų, asociacijų veiklą, bendrąsias programas, projektus, tvirtina programas, teikia metodinę paramą joms įgyvendinti.
4. Rengia ir pagrindžia programas ir sąmatas biudžeto lėšoms gauti, ieško kitų finansavimo šaltinių, koordinuoja biudžetinių sporto įstaigų sąmatų rengimą, analizuoja šių įstaigų lėšų panaudojimą.
5. Koordinuoja savarankiškų kūno kultūros ir sporto organizacijų, įmonių steigimą, teikia rekomendacijas dėl jų registravimo, kuruoja Savivaldybės kūno kultūros ir sporto įstaigas ir organizacijas, teikia siūlymus Tarybai dėl kūno kultūros ir sporto įstaigų steigimo, organizavimo ir likvidavimo.
6. Rengia Tarybos sprendimų projektus, pagrindžiančius kūno kultūros ir sporto procesų įgyvendinimą, stebi, kaip laikomasi kūno kultūrą ir sportą reglamentuojančių teisės aktų.

7. Suteikia treneriams kvalifikacines kategorijas ir atlieka trenerių tarifikaciją, rengia siūlymus mokyklų kategorijoms nustatyti, suteikia sportininkams kvalifikacines (I ir II) kategorijas, tarpininkauja dėl licencijų suteikimo treneriams.

8. Planuoja, koordinuoja ir vykdo tarptautinius, šalies ir miesto kūno kultūros ir sporto renginius, atstovauja Savivaldybei bendradarbiaujant su Lietuvos ir užsienio šalių juridiniais bei fiziniais subjektais ar sporto institucijomis.

9. Administruoja ir analizuoja kūno kultūros ir sporto programų finansavimą.

10. Pagal savo kompetenciją teikia pasiūlymus dėl biudžetinių sporto įstaigų struktūrų tobulinimo.

11. Vykdo viešuosius pirkimus taikant įprastą komercinę praktiką pagal skyriaus kompetenciją bei rengia atitinkamas užduotis dėl planuojamų viešųjų pirkimų (Šiaulių savivaldybės tinklalapis)

Viena iš pačių mėgstamiausių šakų pasaulyje yra krepšinis. Krepšinis Mažeikiuose turi galias tradicijas ir savo istoriją. Ko gero jaunesni Mažeikių krepšinio komandos gerbėjai nelabai žino Mažeikių miesto krepšinio istoriją, nežino kokie garsūs žaidėjai žaidė mūsų mieste. Viskas prasidėjo 1996 metais, klubas tuomet vadinosi Mažeikių "Mažeikiais", kurie tapatį sezoną tapo LKAL (dabar šią lygą pakeitė NKL) čempionais. Vėliau komandos pavadinimas buvo pakeistas į pagrindinių remėjų pavadinimą Mažeikių "Nafta". 1999-2000 metų sezone "Nafta" vėl tapo LKAL čempionais, tai padarė ir 2000-2001 m. sezoną ir tapo pirmasis klubas patekęs į LKL pereinamųjų rungtynių principu. Tada jie pereinamojoje serijoje įveikė LKL autsaidere Marijampolės „Suvalkiją“ bei įgijo teisę žaisti stipriausioje šalies lygoje. debiutiniame LKL sezone Mažeikių "Nafta" užėmė 5-ąją vietą, sekančiame 7-ą ir 2003-2004 metų sezone liko šešta. Dėja ši graži istorija nutrūko būtent čia - pasibaigus 2003-2004 m. sezonui pagrindinė klubo akcininkė „UAB Mažeikių Nafta“ nutraukė paramą klubui, todėl ekipa buvo priversta paskelbti apie savo bankrotą. Tačiau nors situacija ir buvo beviltiška, Mažeikių miesto krepšinis grįžo jau visai greitai. Mažeikiai vienus metus buvo be krepšinio. Tačiau 2005 metų vasarą Mažeikių krepšinio federacijos iniciatyva iš vietinių žaidėjų buvo suburta Mažeikių „Mažeikių“ ekipa, startavusi Regionų krepšinio lygos pirmenybėse. Jau pirmą RKL sezoną mažeikiškiai tapo lygos čempionais, tačiau pereinamųjų (Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Krep%C5%A1inis>).

Futbolui taip pat neabejingi žmonės. Mažeikiuose yra du stadionai. Vienas futbolo stadionas dabar yra pertvarkomas. Tiek vyriausybė, tiek žmonės yra didžiausi šių sporto šakų problemų sprendėjai. Viena svarbiausių sporto problemų - savivaldybių sporto bazių plėtra bei renovacija. Savivaldybė turėtų išsiaiškinti ir protingai įvertinti savo galimybes. Juolab, kad sporto bazių išlaikymas, be abejo, liks savivaldybių rūpesčiu. Savivaldybės taip pat turi galimybę teigti

pasiūlymus Europos sąjungos paramos fondui paramai gauti. (Prieiga per internetą: <http://lt.wikipedia.org/wiki/Futbolas>).

Mažeikiuose veikia sekančiai paminėti sporto klubai:

- Mažeikių automobilių klubas „Naftkartas“ (dalyvauja Lietuvos automobilių kroso čempionatuose. Trečius metus iš eilės pelno čempiono vardus).
- Atletinės gimnastikos psorto klubas „Švyturys“;
- Stalo teniso klubas „Vijurkas“.
- Aktyviai dalyvauja sporto veikloje ir „Turistų klubas“ vadovaujamas Ritos Lidžiūtės.
- Galima džiaugtis ir klubo „Darts“ smiginio pergalėmis, rajono tinklininkais ir karatistais.
- Mažeikių sporto mokykla kultivuoja penkias sporto šakas:
krepšinį;
futbolą;
stalo tenisą;
plaukimą;
lengvąją atletiką.

Pavasario vidurinėje mokykloje renovuotas 25 m. ilgio baseinas. Sporto mokyklą lanko 380 rajono moksleivių. Mokykla yra išauginusi plaukimo, krepšinio, futbolo, stalo teniso Lietuvos čempionų bei prizininkų. Mažeikių rajono ir miesto kūno kultūros mokytojai susirūpinę dėl kūno kultūros ir sporto valdymo bei organizacinio darbo strategijos Mažeikių rajone. Jų nuomone, Mažeikių sporto varžybų organizavimu ir pravedimu turi užsiimti Mažeikių sporto mokykla arba turėtų būti sukurta naujų darbo vietų sporto specialistams, kurie kuruotų ir būtų atsakingi už visus sporto reikalus rajone. (Mažeikių rajono savivaldybės tinklalapis)

Pavasario vidurinės mokyklos kūno kultūros mokytojas Petras Dargvainis teigia, kad vaikų sportas mūsų rajone yra visiškai pamirštas ir niekas, be pačių kūno kultūros mokytojų, juo nesirūpina. P. Dargvainis siūlo reorganizuoti Sporto mokyklą į Jaunimo ir moksleivių sporto centrą, kurio viena pagrindinių funkcijų būtų padėti organizuoti mokyklines varžybas bei padėti dalyvaujant mokinių olimpiniam festivalyje. (Sribaliūtė. Kūno kultūros mokytojai garsiai prabilo apie vaikų sporto problemas. Prieiga per internetą. <http://www.santarve.lt/article/articleview/10187/1/79/>) 3 ir 4 prieduose pateikta informacija apie miestų, rajono, savivaldybių sporto bazių pasiskirstymą, veiklos rodiklius.

Mūsų savivaldybės planuose padaryti patrauklų Mažeikių rajoną žmonėms sportuoti: senų sporto bazių rajone, mokyklose, daugiabučių kiemuose renovavimas ir sukūrimas naujų sporto bazių (kaip buvo planuose numatyta - sporto ir poilsio parkas, uždaros universalios sporto arenos

bei šalies futbolo federacijos reikalavimus atitinkančio stadiono; planuojama statyti universalią 2–4 tūkstančių vietų krepšinio areną su papildoma krepšinio treniruočių sale, kurias būtų galima pertvarkyti kitų sporto šakų varžyboms bei kultūriniais renginiais organizuoti ; visus reikalavimus atitinkantis tiek pat vietų futbolo stadionas su persirengimo kambariais, dušais ir techninėmis patalpomis; mažesnis stadionas treniruotėms bei mėgėjų lygio futbolo rungtynėms; riedlentininkų, universali krepšinio, tinklinio bei lauko teniso aikštė mėgėjiškiems turnyrams ir gyventojų laisvalaikiui). Plano rengimo procesas turėtų sutelkti regiono ar vietos bendruomenę jai aktualioms problemoms spręsti, ugdyti jos supratimą apie ekonominius, socialinius ir politinius procesus bei galimybes daryti jiems įtaką. Šiuo atveju būtų sporto plėtros plano sudarymas. Procesas turi kelti regiono kompetenciją iškelti problemas, kurios negali būti išspręstos vien regiono pastangomis ir turi būti sprendžiamos nacionaliniu mastu. Regionai gali naudotis pirmiausia institucionalizuotomis (pagal savo kompetenciją) struktūromis, taip pat ir įvairiomis neformaliomis nacionalinės politikos darbotvarkės veikimo priemonėmis (pvz., profesiniai ir politiniai ryšiai). Aktyvus regionų dalyvavimas nacionaliniuose socialinės ir ekonominės plėtros procesuose padeda kurti dinamišką ir plėtrai palankią aplinką šalyje (Regionų plėtros planų parengimo ir atnaujinimo metodika (2002).

Mažeikių rajono sporto istorija.

- 1995 m. Išsiskirstė kelerius metus Mažeikius garsinusi futbolo komanda „Romar“.
- 1996 m. Klubo „Mažeikiai-95 jaunieji futbolininkai Danijoje vykusiame tarptautiniame čempionate tapo nugalėtojais.
- 1997 m. Pasaulio jėgos trikovės čempionate Bratislavoje dukart pasaulio čempionas A.Gečas laimėjo keturis medalius, Lenkijos tarptautinėse moksleivių dviratininkų varžybose Tirkšlių vid. M-klos aštuntokė E.Urbonaitė laimėjo aukso medalį. „Vyčio „Klubo narys D.Buta Vokietijoje vykusiame tarptautiniame karatė turnyre kata rungtyje iškovojo aukso medalį, komandinėje kumitė rungtyje mažeikiškiai laimėjo bronzos medalius. Dar po poros mėnesių Anglijoje vykusiame pasaulio čempionate „Vyčio“ klubo sportininkai tapo pasaulio čempionais.
- 1999 m. Anglijoje vykusiame septintajame karatė čempionate penkiolikmetis mažeikiškis D.Vyniautas savo amžiaus grupėje tapo pasaulio čempionu.
- 2001 m. Mažeikių „Naftos“ krepšininkai antrus metus iš eilės iškovojo Lietuvos krepšinio A lygos čempionų vardus. Azerbaidžane

vykusiame Europos vyrų kultūrizmo čempionate „Mažeikių Švyturio“ klubo sportininkas R.Pocius pelnė aukso medalį. 2001 m. Mažeikių krepšininkams sėkmingiausi metai per visą krepšinio istoriją. „naftos“ komanda antrus metus iš eilės tapo LKAL nugalėtoja ir iškovojo teisę rungtyniauti elitinėje Lietuvos krepšinio lygoje. Rygoje vykusiame pasaulio šotokan karatė čempionate keturi mažeikiškiai: D. Vyniautas; G.Kenstavičius; M.Stonys; G.Norvaišas tapo pasaulio čempionais.

- 2002m. Mažeikių atletui R.Pociui atiteko pasaulio čempionato sidabras.
- 2006 m. Įsteigta viešoji įstaiga „Mažeikių sporto centras“. Po dvejų metų rajono Savivaldybės taryba pritarė įstaigos investiciniam projektui dėl daugiafunkcinio sporto komplekso statybos, iniciatyvai įrengti riedlenčių, riedučių ir BMX dviračių aikštyną. Mažeikiškis V.Latas tapo pasaulio komandinio galiūnų sporto čempionu.
- 2009 m. Europos rankų lenkų čempionate Tokijuje mažeikiškis G.Narmontas iškovojo bronzos medalį.(Mažeikių laikraščio istorija: datos ir faktai, 2010)

2.3 Mažeikių sporto mokyklos vaidmuo

2.3.1 Mažeikių sporto mokyklos tikslai ir veikla

Mažeikių sporto mokykla – Mažeikių formaliojo papildomojo ugdymo mokykla. Įkurta 1961 m. vasario 15 ir vadinosi vaikų ir jaunių sporto mokykla. Iš pradžių turėjo stalo teniso ir futbolo skyrius, o nuo 1967 m. įsteigtas ir krepšinio skyrius. 1968/1973 m. mokyklą baigė 119 mokinių: 57 krepšininkai, 47 futbolininkai ir 15 stalo tenisininkų. Tarp baigusiujų 20 turėjo pirmąjį suaugusių sportinį atskyri, 61 antrąjį, 4 trečiąjį atskyri, 34 mokiniai buvo įvykdę jaunių atskyri. 1973-1974 m.m. mokyklą lankė 248 moksleiviai, dirbo 5 treneriai.(Prieiga per internetą „http://www.mke.lt/Sporto_mokykla“). Sporto mokykla priskiriama prie neformalaus ugdymo įstaigų ir nieko bendra neturi su mokyklinių sporto varžybų organizavimu.

Šios įstaigos steigėjais ir pirmaisiais dalininkais tapo Mažeikių verslininkų asociacija ir Mažeikių krepšinio federacija. Aktyviai dalyvauti šios įstaigos veikloje bei remti ir plėtoti sportą rajone pasiryžo ir dalininkais tapo uždarnosios akcinės bendrovės „Grūstė“, „Mažeikių Varduva“, „Kvistija“, „Santarvės laikraštis“, „Saurida“, „Jubana“, „Stronga“, „Acus“ ir „Žemaitijos prekyba“.

Pagrindinis viešosios įstaigos uždavinys – remti ties išnykimo riba atsidūrusias miesto reprezentacines futbolo ir krepšinio komandas (Stankus, 2010)

Norint prikelti sportinį gyvenimą iš letargo miego, jį pagyvinti ir buvo nuspręsta Mažeikiuose įsteigti įstaigą, kuri atliktų šias funkcijas – Mažeikių sporto centras. Šis centras siekia, kad sportas taptų svarbia miesto kultūrinio ir socialinio gyvenimo dalimi, kad krepšinio ir futbolo komandos dalyvautų aukščiausio rango šalies čempionatuose ir tarptautiniuose turnyruose, miesto bendruomenė, ypač vaikai ir jaunimas, labiau domėtusi sportu bei sveika gyvensena. (32)

Dabar Mažeikių sporto mokykla kultivuoja penkias sporto šakas: krepšinį, futbolą, stalo tenisą, plaukimą ir lengvąją atletiką. Mokykloje renovuotas 25 m. ilgio baseinas. Sporto mokyklą lanko 380 rajono moksleivių. Mokykla yra išauginusi plaukimo, krepšinio, futbolo, stalo teniso Lietuvos čempionų bei prizininkų. (Prieiga per internetą „http://www.mke.lt/Sporto_mokykla“)

Mažeikių sporto mokyklos šūkis – kartu mes galime daugiau.

Nuo Mažeikių sporto centro įkūrimo pradžios siekta pagrindinio tikslo – visuomenės, ypač jaunimo, gyvenimo kokybės gerinimo. Visų pirma norėta išspręsti užimtumo problemą: aktyvus, sveikata trykštantis jaunimas, gebantis pasiekti nemažų sporto rezultatų, aktyvų laisvalaikį mėgstantys mažeikiškiai neturi galimybės savęs realizuoti. Sporto salių trūkumas, skurdus sporto šakų pasirinkimas, tai problemos, kurias reikia išspręsti, tam būtina įsteigti sporto kompleksą. Nutarus kurti sporto kompleksą, projektas buvo pristatytas rajono Savivaldybei ir visuomenei. (Sporto centras pasiryžęs pagyvinti Mažeikių gyvenimą. Prieiga per internetą: www.santarve.lt/article/articleview/8576/1/79/).

Finansinio kapitalo reikia ir sporto centrui.

Lyginant su kitais miestais, kitais regionais, atrodo, kad ten dėmesys kreipiamas sportui žymiai didesnis. Taip pat skiriama daugiau lėšų tam, kad aprūpintų sportiniu inventoriumi, įsteigtų sporto sales. Kiekvienas miestas didžiuojasi savo sporto pasiekimais ir skiria tam pakankamai lėšų. Sportas tai kaip mieta įvaizdis, o sporto pasiekimai – pasididžiavimas. Taigi norint suformuoti gerą miesto įvaizdį paremtą sportu, būtinai reikia sportą remti. Pasirinkti rėmimo vertinimo kriterijai nulemia požiūrį į vieną ar kitą veiklą, pasiektus rezultatus.

2.3.2 Sporto mokyklos siekiami įgyvendinti planai

Siekdami sporto rėmimo idėjos įgyvendinimo, sporto centro valdybos nariai ne kartą vyko į Kūno kultūros ir sporto departamentą, Žemės ūkio ministeriją ir kt.

Vienas iš pabaigtų įgyvendintų planų – riedlenčių sporto parko įkūrimas. Riedlenčių sporto parkas – trijų organizacijų projektas: Sporto centras organizuoja techninį rengimą, Savivaldybės administracija – parko pagrindus, „Mažeikių nafta“ – konstrukcijų įsigijimą ir montavimą. Artimiausioje ateityje valdybos nariai numato tęsti visus užsibrėžtus infrastruktūros vystymo

tikslus, baigti procedūrinius darbus: detaliuosius planus, techninius projektus, toliau vystyti parko idėją, investuoti į komandų sportinį pasirengimą. Pasak centro atstovų, jie pajėgūs koordinuoti viso rajono sportinę veiklą, taip pat ketiną sudaryti 8-18 m. jaunimui skirtą programą, sudarysiančią galimybę aktyviai sportuoti. Planuojama didinti sporto šakų pasiūlą – reikia stalo ir lauko teniso, plaukimo, jėgos ir kt. sekcijų. (Sporto centras pasiryžęs pagyventi Mažeikių gyvenimą. Prieiga per internetą: www.santarve.lt/article/articleview/8576/1/79/)

Sporto mokykla siekia:

- Padėti ugdyti ir lavinti sveiką asmenybę;
- Puoselėti dvasines, psichines ir fizines žmogaus galias;
- Diegti visą gyvenimą išliekantį pomėgį ir poreikį sportuoti;
- Ieškoti talentingų sportininkų;
- Rengti sportininkus mokyklos, savivaldybės, apskrities ir Lietuvos Respublikos rinktinėms;
- Teikti mokymo įstaigoms, organizacijoms metodinę ir organizacinę paramą kūno kultūros ir sporto klausimais;
- Auklėti, skatinti vaikus ir jaunimą patriotizmo ir pilietiškumo dvasia.

Mažeikių sporto mokykla:

- skatina vaikų ir jaunimo saviraišką, ieško talentingų sportininkų ,
- sporto mokslo bei medicinos specialistų parengtomis bei praktikoje patvirtintomis priemonėmis rengia sportininkus, galinčius deramai atstovauti šaliai olimpinėse žaidynėse, pasaulio ir Europos čempionatuose, kituose tarptautiniuose renginiuose.

2.4 Sporto finansavimo sistema ypatumai Lietuvoje ir Mažeikių rajone

2.4.1 Sporto finansavimas Lietuvoje

Lietuvoje veikia Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondas. Jau anksčiau minėjau iš kur susidaros kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšos (žr. Sporto administravimas Lietuvoje). Fondo paskirtis – sukaupti lėšas ir naudoti jas Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatyme (Žin., 2007, Nr. 81-3321) nurodytoms veiklos sritims remti. Fondo administratorius yra Kūno kultūros ir sporto departamentas. Sporto finansavimo ypatumus, tiksliai skiriamas lėšas pateikiau 6 priede finansai, kūno kultūros ir sporto programų finansavimas valstybės biudžeto bei kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšomis.

Fondo lėšomis remiami kūno kultūros ir sporto projektai, susiję su sporto visiems sąjudžio, didelio sportinio meistriškumo, sporto mokslo ir sporto specialistų rengimo bei jų tobulinimo,

sporto bazių priežiūros ir statybos plėtote, sporto inventoriaus ir įrangos įsigijimu. Pirmenybė teikiama šiems projektams: vaikų mokymui plaukti, mokinių ir studentų sporto plėtotei, sporto salėms, aikštelėms, baseinams rekonstruoti ir įrengti, nacionalinėms rinktinėms, didelio meistriškumo ir neįgaliesiems sportininkams rengti olimpinėms ir parolimpinėms žaidynėms, kitoms svarbioms varžyboms, sporto specialistų dalyvavimui konferencijose, seminaruose, sporto informacijos sklaidai, nusipelnusių sportininkų, trenerių ir sporto darbuotojų skatinimui bei socialinei paramai.

Fondo valdymas

1. Fondo lėšas skirsto Fondo taryba (toliau – Taryba).
2. Tarybos sudėtį Kūno kultūros ir sporto departamento direktoriaus teikimu penkeriems metams tvirtina Vyriausybė.
3. Tarybos sudėtis po kiekvienos kadencijos atnaujinama ne mažiau kaip trečdaliu. Tas pats asmuo Tarybos nariu gali būti skiriamas ne daugiau kaip du kartus iš eilės.
4. Tarybą sudaro penki nariai. Tarybos veiklai vadovauja pirmininkas, jį išsirenka Tarybos nariai.

(Kūno kultūros ir sporto ir sporto rėmimo fondo įstatymas. 2007)

Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės parengta Sporto objektų plėtros strategija numato pagrindinius Lietuvos sporto objektų infrastruktūros plėtojimo prioritetus atsižvelgiant į poreikius bei svarbą valstybės išsipareigojimams, nustatytiems Lietuvos tarptautinėse sutartyse ir kituose tarptautiniuose išsipareigojimuose. Strategija turėtų užtikrinti nuoseklų ir aiškų valstybės, Kūno kultūros ir sporto departamento, savivaldybių, privačių investuotojų ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų panaudojimą.

Strategijoje numatyti penki pagrindiniai sporto objektų plėtros prioritetai: nacionalinės svarbos sporto ir pramogų centrai (daugiafunkciniai sporto kompleksai), specializuoti sporto centrai (sportininkų rengimo centrai, baseinai, dvikovinių sporto šakų centrai, irklavimo centrai, buriavimo centrai, žiemos sporto centrai.), regioniniai kompleksiniai sporto ir sveikatos centrai (regioninį kompleksinį sporto ir sveikatos centrą sudaro 1500–2000 vietų žaidimų salė, treniruočių, aerobikos ir treniruoklių salės, baseinas, atviros žaidimų aikštelės, pagalbinės patalpos. Regioniniai kompleksiniai sporto centrai turi būti kiekviename rajono centre, turinčiame 20000 ir daugiau gyventojų), rajoniniai sporto ir sveikatingumo kompleksai (rajoninį sporto ir sveikatingumo kompleksą sudaro uždaras 25 m. ilgio baseinas, žaidimų universali sporto salė – 500 vietų žiūrovams; atviri sporto aikštynai ir žaidimų sporto aikšteles, kita vietinės reikšmės sporto infrastruktūra. Lėšos sportininkų rengimui skiriamos iš valstybės biudžeto bei Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo, kooperuojamos su LTOK, sporto šakų federacijų, savivaldybių administracijų sporto padalinių ir savivaldybėse kūno kultūros ir sporto veiklą plėtojančių klubų lėšomis.

Valstybės biudžeto lėšos, skirtos kūno kultūros ir sporto programoms, 2006–2008 m. nuolatos augo: 2006 m. buvo skirta 42 792 tūkst. Lt, 2007 m. – 56 102 tūkst. Lt, 2008 m. – 77 128 tūkst. Lt, tačiau nuo 2009 metų finansavimas mažėjo iki 56 976 tūkst. Lt. (23 % sumažinimas).

Be to, rengiant ir tvirtinant 2010 m. biudžetą, buvo sujauktas Departamento programinis finansavimas: Kūno kultūros ir sporto plėtros programos biudžetas (be Valstybės investicijų programos dalies) sumažintas nuo 31 610 tūkst. litų iki 11 732 tūkst. litų (net 37%)!

Stengiantis sušvelninti biudžeto lėšų mažinimo pasekmes sporto federacijoms, sporto visiems organizacijoms, dalis jų programų bus finansuojama Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšomis. Tai nenormali padėtis.

Lietuvos sporto federacijos, asociacijos, sąjungos, kaip ir kiti šalies ūkio subjektai išgyveno ypač sunkų šalies ekonominį laikotarpį. Sporto, kaip vieno iš socialinių reiškių, padėtis tampa labai kritiška, nepaisant to, kad valstybės vadovai Lietuvos sportą dažnai įvardija kaip geriausią šalies ambasadorių. Lietuvos sportą praranda galimybę dalyvauti varžybose. (KKSD veiklos ataskaita, 2009)

Pastaraisiais metais kūno kultūros ir sporto plėtrai buvo skiriama vis daugiau lėšų: 2008 metais iš valstybės biudžeto skirta 83,7 mln. Lt, iš savivaldybių biudžetų – 122,4 mln. Lt. 2009 metais finansavimas iš valstybės biudžeto buvo sumažintas iki 56,3 mln. Lt.

Tačiau Kūno kultūros ir sporto departamentas neturi patikimos informacijos, kiek lėšų gaunama iš loterijų, aukštųjų mokyklų, privačių rėmėjų iš kitų šaltinių. Valstybinių auditorių nuomone, siekiant racionalaus lėšų naudojimo, būtina kaupti ir analizuoti informaciją apie visas lėšas, skiriamas kūno kultūrai ir sportui, teigiama pranešime spaudai.

KKSD neturi teisinių svertų ministerijų, savivaldybių, aukštųjų mokyklų veiklai kūno kultūros ir sporto srityje koordinuoti, todėl ši sritis plėtojama nepakankamai kryptingai, institucijos menkai bendradarbiauja, o įgyvendinamų programų tikslai dažnai dubliuojasi. Vykdydama Kūno kultūros ir sporto įstatymo nuostatas Vyriausybė tik praėjusiais metais sudarė Nacionalinę kūno kultūros ir sporto tarybą ir patvirtino jos reglamentą. Tačiau jame taip pat nenumatyta institucijų, dalyvaujančių plėtojant kūno kultūrą ir sportą, koordinavimo funkcija.

Dar viena sporto problema – nevienodai plėtojama infrastruktūra. Pavyzdžiui, Alytaus rajono savivaldybėje 1 000 gyventojų tenka 3,27 sporto statinių, o Trakų savivaldybėje – tik 0,43. Pagal veikiančių baseinų skaičių Lietuva nuo Europos Sąjungos vidurkio atsilieka daugiau kaip 20 kartų.

Konstatuota, kad sporto bazių mažėja, o jų būklė blogėja. Organizuojant kūno kultūros ir sporto objektų statybos ir pastatų atnaujinimo darbus dalyvauja daug skirtingų asignavimų valdytojų, lėšos skaidomos institucijų vykdomose programose, kurių tikslai dažnai dubliuojasi. Pavyzdžiui, universalių dirbtinės dangos aikštelių prie bendrojo lavinimo mokyklų įrengimą organizavo ir KKSD, ir savivaldybės, ir Švietimo ir mokslo ministerija. 2008 m. 78 proc. valstybės investicijų

buvo skirta daugiafunkcinių sporto kompleksų ir universalių arenų statybai, o švietimo įstaigų sporto įrenginiams skirta tik 12 proc. investicinių lėšų, nors daugelyje mokyklų vis dar neįrengti sporto aikštynai, nėra sporto salių, todėl daugiau kaip pusė šalies mokyklų nesilaiko įstatymo ir higienos normų reikalavimų turėti ne mažiau kaip tris kūno kultūros pamokas per savaitę.

Valstybinio audito ataskaitoje pabrėžiama, kad KKSD turi tobulinti pavaldžių įstaigų veiklos kontrolę. Pavyzdžiui, Lietuvos olimpiniam sporto centre tiesiogiai su pagrindinio tikslo – rengti olimpinės pamainos ir olimpinių rinktinių sportininkus – įgyvendinimu susiję tik pusė iš 218 patvirtintų darbuotojų etatų. Centro direktoriui yra pavaldūs trys padaliniai, kuriems vadovauja trys direktoriaus pavaduotojai. Šie padaliniai skaidomi į skyrius, kuriems vadovauja vedėjai, dažniausiai turintys pavaduotoją, o kai kurie skyriai – kelis. Be to, sporto bazės nepakankamai aprūpintos šiuolaikine įranga ir inventoriumi, todėl sportininkams rengti užsienyje 2009 m. sausio–rugsėjo mėn. skirta 3,4 mln. Lt, o Lietuvoje už bazių nuomą sumokėta tik 57,7 tūkst. Lt. KKSD įsteigta viešoji įstaiga Lietuvos sporto informacijos centras nuo 2006 m. rengia sporto enciklopediją, kuriai išleista jau daugiau kaip 1 mln. Lt, tačiau iki šiol parengta tik internetinė jos versija. Be to, nustatyta, kad kai kurios viešosios įstaigos, pažeisdamos teisės aktus, joms perduotą panaudai valstybės turtą pernuomoja kitiems ūkio subjektams.

Valstybės kontrolė Vyriausybei rekomendavo numatyti sporto politiką įgyvendinančių įstaigų ir institucijų veiklos koordinavimo sistemą, kuri užtikrintų kryptingą ir tolygią kūno kultūros ir sporto plėtrą šalyje, tinkamą vaikų ir jaunimo įtraukimą į kūno kultūros ir sporto veiklą. Kūno kultūros ir sporto departamentui pasiūlyta patikslinti Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo administravimo taisykles ir nustatyti objektyvius projektų vertinimo kriterijus. (Prieiga per internetą: <http://sportas.eu/kitos-sporto-sakos/kita/636-sporto-baziu-lietuvoje-mazeja-o-ju-bukle-blogeja.html>).

2009 m. daugiau nei dvigubai išaugo mokesčiai sportininkams, be to, nuo 5 iki 21 procento šoktelėjo ir sporto renginių organizavimo pridėtinės vertės mokesčio tarifas. Naujieji Lietuvos mokesčių įstatymai privertė daugumą sporto klubų pristabdyti savo veiklą. Dalis geriausių klubų komandų žaidėjų išvyko iš šalies, o rėmėjai nebeturi lėšų remti sportą, kaip buvo anksčiau, taip pat mažėja vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų finansinė parama sportui. Neseniai atlikti sociologiniai tyrimai rodo, kad iki šiol pasiekta pažanga nėra pakankama. Didesnė pusė besimankštinančių šalies gyventojų neskiria lėšų sportui. Prieš septynerius metus tokių buvo trečdalis (2001 m. neskyrė lėšų 38,2 proc.), o 2007 m. – 61,6 proc. šalies gyventojų. (KKSD veiklos ataskaita, 2009)

Europos Sąjungos (ES) struktūrinių fondų paramą Lietuva gauna nuo 2004m. 2007 – 2013 finansiniu laikotarpiu yra numatytos trys prioritetinės kryptys, pagal kurias gaunama parama: tai Konvergencijos, Regioninio konkurencingumo ir Europos teritorinio bendradarbiavimo programos.

ES struktūrinė parama gali naudotis tiek smulkios ir vidutinės, tiek stambios įmonės. Paramą administruojančios Lietuvos institucijos verslininkus ragina aktyviai naudotis ES lėšomis ir pataria daugiausia dėmesio skirti inovaciniams bei ilgalaikės plėtros. Tarp didžiausių investicinių projektų paminėčiau Šiaulių ir Panevėžio sporto arenas. (ES struktūrinių fondų įsisavinimas ir galimybės gauti paramą. Prieiga per internetą <http://www.balsas.lt/naujiena/298827/es-strukturiniu-fondu-isisavinimas-ir-galimybes-gauti-parama>)

Pateikiu pavyzdį, kaip gauta ES parama. Aukštabalio multifunkcinis kompleksas pripažintas nacionalinės svarbos sporto objektu. Per neįtikėtinai trumpą laiką Šiaulių miesto savivaldybės parengta paraiška gavo ES finansinę paramą – 49 mln. litų. Reikėtų išspręsti užimtumo problemą: aktyvus, sveikata trykštantis jaunimas, gebantis pasiekti nemažų sporto rezultatų, aktyvų laisvalaikį mėgstantys mažeikiškiai neturi galimybės savęs realizuoti. Būtent Europos parama, skirta užimtumo ir žmogiškųjų išteklių problemoms spręsti, struktūriniai fondai yra naudojami gerai ir yra reikalingi regionų ekonominiams vystymuisi

(Prieiga per internetą: http://www.esparama.lt/lt/bpd/zemelapis/sekmingi_projektai/?id=7442)

2.4.2 Sporto finansavimas Mažeikių rajone

Bendrovė „ORLEN Lietuva“ jau daug metų yra viena didžiausių sporto ir kultūros remėjų Lietuvoje. Bendrovė remia vietos kultūrą, sporto bei jaunimo užimtumo programas. Šios programos vykdomos kartu su Mažeikių rajono savivaldybe, visuomeninėmis organizacijomis bei vietos verslininkais. Pagrindine 2009-2010 m. miesto remėja tradiciškai tapo „ORLEN Lietuva“ skyrusi paramą Mažeikių futbolo bei krepšinio komandoms ir sporto mokyklai. Bendrovės lėšomis Mažeikių mieste baigtas įrengti riedutininkų parkas. (Mažeikių bendruomenei skyrė beveik milijoną litų, 2009).

Mažeikių rajono gyventojų sportui iš rajono biudžeto skiriama tam tikra dalis lėšų. Sporto lėšas skirsto 9 asmenų Sporto taryba, sudaryta iš įvairių sporto klubų atstovų. Pagrindinis dėmesys skiriamas rajono pirmenybėms, seniūnijų spartakiadoms, jaunių, jaunimo žaidynėms. Pagal prioritetus parama skiriama ir sporto klubams. Didžiausią paramą gauna klubai, ginantys Mažeikių rajono garbę, dalyvaujantys žaidynėse, turintys Lietuvos rinktinės narių. (Mažeikių rajono savivaldybės tinklalapis)

Sunku patikėti, bet nėra nustatyti regioninių kultūros programų ir jų rėmimo kriterijai. Iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, Kultūros ir sporto rėmimo fondo, spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo skiriamos lėšos išskaidomos smulkiems projektams, kurie neatitinka regioninio projekto lygio. (Prieiga per internetą:

www.Lrkm.lt/easyadmin/sys/files/regionu_kulturos_pletros_programa.doc).

Pastebėta, jog Mažeikių rajono savivaldybės, verslo organizacijų, AB „ORLEN Lietuva“ centrui skiriamos lėšos kasmet didėja. 2006-2007 m. komandoms išlaikyti ir veiklai administruoti buvo išleista atitinkamai 138 tūkst. ir 342 tūkst. litų.

2008 m. iš Mažeikių naftos jau gauta 350 tūkst. Lt sportinei veiklai, buvo tikimasi gauti dar 250 tūkst. Lt infrastruktūrai vystyti, iš Mažeikių rajono savivaldybės už 2007 m. buvo laukiama 30 tūkst. Lt sportinei veiklai ir 300 tūkst. Lt 2009 m.

Savivaldybės pačios turi rodyti iniciatyvą, ir gavusios pinigus jos gali paskirsti kam ir kiek skirti. Kiekvienais metais yra skiriama iš savivaldybės tikra dalis pinigų. Savivaldybė turi įvertinti pagal kriterijus kokias sporto šakas, kiek pinigų skirti. Reikia pritraukti organizacijas, kad jos remtų sportą, suteikiant joms tam tikrą privilegiją. Regioninė politika buvo nukreipta pritraukti finansinius Europos Sąjungos išteklius. ES parama - labai palanki finansinė priemonė regioninei politikai vykdyti. ES struktūrinė parama Lietuvai 2007–2013 m., kuri skiriama iš Europos socialinio fondo, Europos regioninės plėtros fondo bei Sanglaudos fondo, sudaro daugiau kaip 23 milijardus litų. (ES Struktūrinių fondų parama 2007-2013 m)

Sporto salių trūkumas, skurdus sporto šakų pasirinkimas, tai didžiulė problema Mažeikių rajone. Mažeikiai tikrai turi pilną teisę gauti lėšų iš Europos sąjungos struktūrinių fondų, kurios paramos gavėjas galėtų būti Savivaldybės, valstybės ir savivaldybės įmonės, privačios įmonės (pramonės įmonės, smulkus ir vidutinis verslas, amatininkai), viešosios įstaigos. (Prieiga per internetą:<http://www.bendruomenes.lt/static.php?strid=11828&>.)

Viešoji įstaiga „Mažeikių sporto centras“, kurios steigėjai yra Mažeikių verslininkų asociacija ir rajono krepšinio federacija, susibūrė norėdama įgyvendinti keletą tikslų. Tarp jų – krepšinio ir futbolo komandų dalyvavimas aukščiausio rango šalies čempionatuose, glaudus bendradarbiavimas su rajono Sporto mokykla ir prisidėjimas prie jaunųjų sportininkų ugdymo, kitų sporto šakų atstovų, reprezentuojančių mūsų miestą, rėmimas. 2009 m. Generalinis AB „ORLEN Lietuva“ direktorius laikraščiu „Santarvė“ įvardijo tris būdus, kaip koncernas „PK Orlen“ remia Lenkijos Plocko miestą, kuriame yra koncerno valdoma naftos perdirbimo gamykla.

Jis teigia „Gamykla yra pačiame mieste, todėl tai kiek keičia situaciją, be to, Lenkijoje kita mokesčių sistema. Dalį lėšų miestas į biudžetą gauna iš įmonių, kurios jame veikia; dalis lėšų atitenka iš kompanijų mokamo pajamų mokesčio bei dalis lėšų – kaip mokesčiai už nekilnojamąjį turtą. Tai tiesioginis pinigų srautas. Antras būdas – tiesioginė parama ir miesto futbolo bei rankinio komandų rėmimas. Trečia, jeigu mieste yra viena didžiulė kompanija, tai ir kitos plečia savo veiklą bei gali prisidėti prie miesto plėtros“.

Buvusi „Mažeikių nafta“ dabar pakeitusi pavadinimą į AB „ORLEN LIETUVA“, buvo ir bus generalinis futbolo ir krepšinio komandų rėmėjas, tačiau vieno remėjo tikrai neužtenka, o beto Mažeikiuose yra ir kitų sporto šakų norisi, kad ir jos būtų remiamos ir lankomos žmonių su

malonumu. Šiam tikslui reikia naujo inventoriaus, patrauklių sąlygų, kurios sužadintų norą sportuoti.

Viena iš išiečių, kaip palaikyti kultūrinį ir sportinį rajono gyvenimą, – rėmėjai. Kad tokie projektai įmanomi, liudija viešosios įstaigos „Mažeikių sporto centras“ veikla. Trys rėmėjai – AB „ORLEN Lietuva“, Savivaldybė ir rajono verslininkai – išlaiko dvi Mažeikiams atstovaujančias komandas bei įgyvendina mažeikiškių užimtumo projektus.

VšĮ direktorius Tomas Kavaliūnas „Santarvei“ sakė, kad sportininkams remti skirti pinigai pasiskirsto tokia proporcija: pusę lėšų skiria „ORLEN Lietuva“, apie 30 % – verslininkai, o penktadalį – Savivaldybė.

Toks susivienijimas leidžia išlaikyti Mažeikiams atstovaujančias krepšinio ir futbolo komandas, kurios žaidžia šalies lygose ir jau pasiekė akivaizdžių rezultatų. Futbolininkai pernai iškovojo trečiąją vietą Lietuvos futbolo federacijos I lygoje, krepšininkai laimėjo Lietuvos krepšinio federacijos mažąją taurę bei Nacionalinės krepšinio lygos pirmenybėse užėmė trečiąją vietą.

„ORLEN Lietuva“ pernai t.y 2008-2009 metais Mažeikiams skyrė milijoną litų, daugiausiai pinigų atiteko sportui ir kultūrai. „ORLEN Lietuva“ viešųjų ryšių direktorius R.Gorbačiovas teigia, kad „Mažeikiai gali būti ypač sportiškas miestas. Mūsų nuomone, tai labai svarbu visai bendruomenei, jos sveikatai ir jaunimo užimtumui“. „Orlen Lietuva“ padėjo mažeikiškiams įsirengti sporto aikštes, remia Sporto mokyklą, prisideda prie reprezentacinių komandų išlaikymo.

Skuodo rajono Savivaldybės meras Stasys Vainoras teigia, kad skuodiškiai stengiasi išlaikyti ilgametes sporto tradicijas. Daugiausia pinigų reikalaujant motobolas, tačiau ir masiniam sportui surandama lėšų. Sporto klubai ir pati Savivaldybė aktyviai ieško rėmėjų. rajono sportui neuždusti. (Malūkienė.Biudžeto trupiniai tenkina ne visus, 2010).

2009 m. Mažeikių rajono sportui vystyti iš savivaldybės biudžeto buvo skirta 110 tūkst. litų. Šiais metais t.y 2010 metais patvirtintas metų biudžetas rodo, kad parama sportui mažėja. Mažeikių sportui atiteko **70** tūkst litų iš biudžeto, nors buvo prašyta **100** tūkstancijų litų . Maždaug trečdaliu mažiau nei 2009 metais. Tačiau kaip dabar žinoma, pasak vyr. Specialisto sportui P. Norvilo, „masiškesnių pagrindinių renginių tirkai nebus atsisakyta, ir toliau orientuosiu į rajono pirmenybių vykdymą ir dalyvavimą Lietuvos čempionatuose, o atskiruose turnyruose ketinantys dalyvauti sportininkai turės ieškoti privačių remėjų lėšų. Vienas iš taupymo būdų rajono salės futbolo pirmenybes rengti ne sporto komplekse, o ant dirbtinės dangos aikštelių prie atskirų mokyklų. Taip būtų sutaupomi pinigai nuomai.“ Pasak P.Norvilo, Mažeikių rajono sportas gyvas ne tik savivaldybės išmoka. Tam tikrom varžyboms skiria lėšų Kūno kultūros ir sporto departamentas, taip pat „Nemuno“ draugija. Taip pat atsiranda ir privačių remėjų. 0,05 proc. būtent tokia rajono biudžeto dalis šiais metais numatyta skirti Mažeikių sportinio gyvenimo vystymui ir puoselėjimui, žmonių užimtumo skatinimui. Mažeikiai pagal valstybės dotacija vienam gyventojui šiais metais

atsidūrė paskutinėje vietoje. Mažeikių rajono sportas gyvas ne tik Savivaldybės išmoka. Tam tikroms varžyboms skiria lėšų ir Kūno kultūros ir sporto departamentas, Telšių apskritis, taip pat „Nemuno“ draugija. Kol kas nežinoma, ar iš jų šiomet bus gauta pinigų. Kita galimybė vystyti sportui – privačios lėšos. Tačiau ir šioje vietoje iš įvairių sporto šakų atstovų girdimi prislėgti balsai – privatūs rėmėjai tampa šykštesni, visgi vyrauja ekonominė krizė. Ne tik dėl ekonominės krizės. Vienas savęs nenorėjęs įvardinti sporto klubo vadovas išreiškė tokią nuomonę: „VšĮ „Mažeikių sporto centras“, į kurio veiklą įsitraukę stambūs rajono verslininkai, sutraukia liūto dalį privačių lėšų, tad kitiems praktiškai nieko nelieka. Šio centro veiklos sfera – antrose šalies lygose žaidžiantys krepšinio ir futbolo klubai. Tačiau Mažeikiuose yra apie dvidešimt sporto šakų, kurioms irgi reikia pinigų. Tad galimybė vystyti sportą yra ribota. (Kasperavičius, 2010)

Šiauliuose šiais metais taip pat ne patys geriausi laikai. Šiaulių rajono kūno kultūros ir sporto programos projektų finansuoti 2010 metais. planuojama, kad programai skiriamos lėšos nuo 295 tūkst. litų skirtų praėjusiais metais, gali sumažėti iki 165 tūkst. litų. Todėl akivaizdu, kad ženkliai mažės ir sporto klubų veiklai skiriamos lėšos. Šiauliuose Savivaldybė klubų pateiktiems projektams remti 2009 metais skyrė 127 tūkst. litų.(Prieiga per internetą: http://www.siauliai-r.sav.lt/go.php/lit/PIRMASIS_SIU_METU_SPORTO_TARYBOS_POSEDIS/2031/1)

Pajamos iš poilsio organizavimo, kultūrinės ir sportinės veiklos regionuose irgi yra labai skirtingos ir parodo kaip apskrityse išplėtotas kultūros ir pramogų verslas. Šiaulių apskrityje išlaidos kultūrai ir sportui sudaro 4,8 procento visų vartojimo išlaidų, šalyje – 4,7 proc.(Šiaulių regiono 2007-2013 metų strateginis planas). Šiaulių ir Mažeikių rajonosporto įstaigų finansavimus žiūrėti 5 priede.

3. TIRIAMOJI DALIS

Siekiant geriau išanalizuoti darbo temą ir pagrįsti teorinėje darbo dalyje pateiktus apibendrinimus, buvo atliktas Mažeikių rajono gyventojų nuomonių tyrimas. Šiuo tyrimu buvo siekiama išanalizuoti sporto plėtros galimybes ir problemas, siekiama socialiniu, ekonominiu aspektais pažvelgti į Mažeikių rajone esančias sporto situaciją (veikiantys sporto klubai, situacija mokyklose bei jo sąlygas ir tuo būdu įvertinti sporto plėtros realizavimo galimybes.

Tyrimo objektu buvo pasirinkta Mažeikių rajono atstiktine tvarka parinktų gyventojų nuomonė apie sportą, bei atsakingo už sportą specialisto interviu. Taip pat prof. G. Merkio neseniai atlikto tyrimo analizavimas bei pateikimas darbe.

Darbe keliami tokie tyrimo „Sportas Mažeikių rajone ir jo plėtros galimybės“ **probleminiai klausimai**:

- Kokie yra Mažeikių rajono sporto situacijos privalumai ir trūkumai?
- Ką reikėtų daryti norint plėsti sporto galimybes?
- Kaip reikėtų skirstyti biudžetą, kad būtų galima eiti teisingu keliu plečiant sportą?
- Koks Mažeikių žmonių supratimas apie sportą?

Tyrimu buvo siekiama išanalizuoti Mažeikių rajono sporto esamą situaciją bei įvertinti tolesnes sporto plėtros vystymo galimybes.

Tyrimo tikslą apibūdina tokie **uždaviniai**:

- 1) ištirti Mažeikių rajone esančias sporto problemas;
- 2) remiantis tyrimo duomenimis, pateikti konkrečias rekomendacijas dėl sporto plėtros galimybių.

Sporto Mažeikių rajone plėtros analizei atlikti buvo taikomas socialiniuose moksluose plačiai paplitęs kiekybinių tyrimų metodas – anketinė apklausa. Ji pasirinktas, nes leidžia per trumpą laiką apklausti daugiau respondentų, nei taikant kitus tyrimo metodus. Apklausa buvo vykdoma anketavimo būdu (žr. 1 priedą). Anketos vertinimas buvo atliktas dokumentų ir statistinių duomenų analizės pagrindu. Apklausa charakterizuoja nedaug savybių, tačiau galima apklausti įvairaus amžiaus įvairių specialybių nereikalaujant laikantis anonimiškumo. Anketos anonimiškumas leidžia gauti efektyvesnius ir realybę atitinkančius rezultatus, nei vykdant apklausą žodžiu. (akis į akį ar telefonu), kurios metu respondantai gali nesakyti tiesos, nenorėdami atsiskleisti, ar bijodami. Respondantai galėjo pasirinkti alternatyvas iš galimų atsakymų, kai kur reikėjo parašyti savo nuomonę.

Tyrimo imtis 12 ekspertų (sporto specialistų t.y kūno kultūros pedagogai, treneriai) ir 50 paprastų Mažeikių rajono piliečių. Apklausti Mažeikių rajono gyventojai (Mažeikių miesto, Tirkšlių

kaimo; Viekšnių kaimo; Balėnų kaimo ir t.t) Mano pasirinkto tyrimo imtis buvo formuojama atsitiktinės atrankos būdu, kai iš visos populiacijos atsitiktinai atrenkamas tam tikras skaičius individų:

Anketų grįžtamasis ryšys – 100 proc. (visos anketos sugrįžo užpildytos).

Tyrimas buvo vykdomas 2010 m.sausio – kovo mėnesiais.

Kitas tyrimo analizavimo metodas – interviu. Buvo paimtas interviu iš Mažeikių už sportą atsakingo specialisto Petro Norvilo interviu. Gauti duomenys pateikti analizėje. Taip pat buvo naudojamas lyginimo metodas t.y Šiaulių miestso apie sportą informacijos pateiktis ir Mažeikių miesto informacijos pateiktis savivaldybių tinklapiuose.

3.1 Tyrimo aptarimas ir rezultatai

3.1.1 Sporto analizė pagal ekspertų nuomones

Anketa buvo pateikta 12 sporto ekspertų ir 50 paprastiems Lietuvos gyventojams Mažeikių rajone (žiūrėti 1 priedą). Apklausti asmenys - dirbantys Mažeikiuose kūno kultūros mokytojai, sporto mokyklos treneriai. 75 proc specialistų pagal lytį, o tai yra 9 vyrai ir 25 proc. t.y 3 moterys atsakė, kad visi apklaustieji mėgsta sportuoti, o tai leidžia manyti, kad visi specialistai savo specialybę pasirinko ne kieno nors verčiami, o todėl, kad jiems patinka sportuoti (5 pav.).

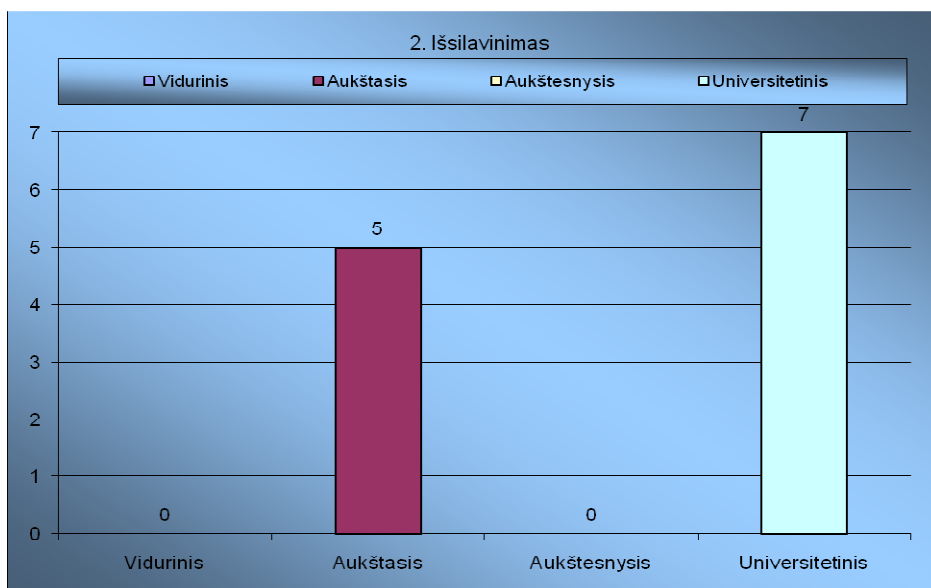

5 pav. Respondentų (ekspertų) pasiskirstymas pagal lytį.

Šaltinis:sudaryta autoriaus

6 paveiksle matome, kad 7 specialistai turi universitetinį išsilavinimą, ir tik 5 aukštąjį.Tarpe apklaustųjų nėra nei vieno, kuris turėtų tik vidurinį išsilavinimą. Tai rodo pakankamai gerą

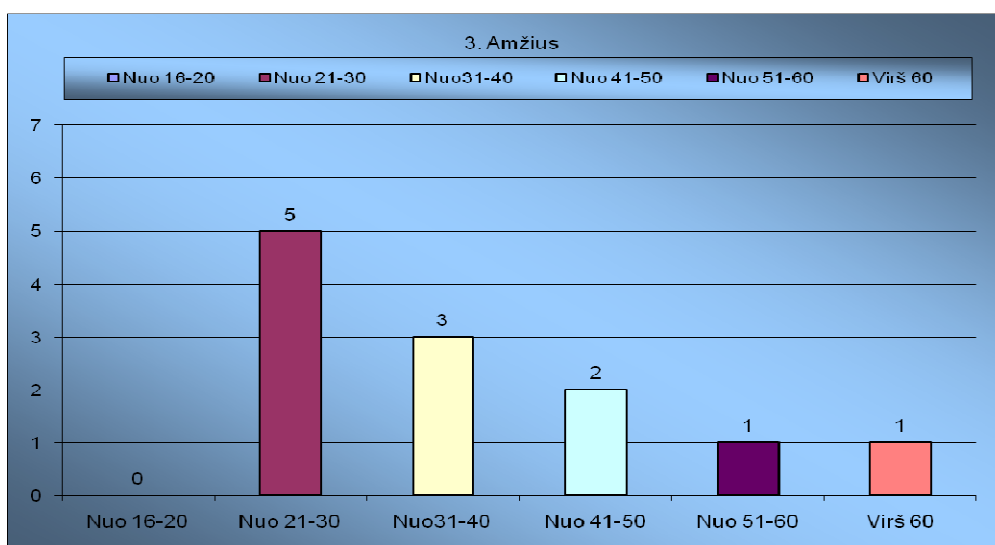
rezultatą, kadangi, tokie specialistai, kurie yra išsilavinę tikrai siekia pakeisti Mažeikių esamą sporto situaciją, siekia geresnių rezultatų.

6 pav. Respondentų(ekspertų) išsilavinimas.

Šaltinis: sudaryta autoriaus

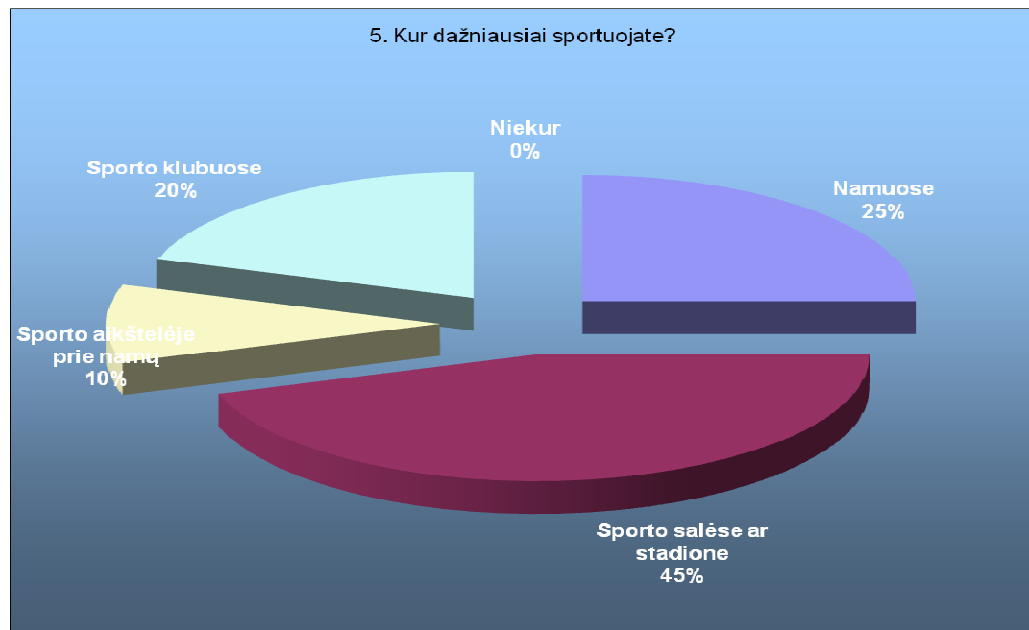
Paveiksle nr. 7 matome, kad Mažeikiuose dirba įvairaus amžiaus sporto specialistų nuo 21 ir net vienas atsakęs virš 60 Svarbu paminėti, kad visgi į Mažeikius grįžta jauni specialistai ir pradeda trenerio karjerą savo gimtajame krašte. Net 5 specialistai iš 12 dirba 21-30 amžiaus. Tai rodo, kad tai ką tik mokslus baigęs jaunimas, jie dažniausiai dirba treneriais sporto mokykloje. Naujovės ir inovacijos visada naudingos sportui. Nauji žmonės visada ineša naujovių bei imasi įvairiausių priemonių keisti tai kas sena, tai kas nebuvo naudinga. Inovacijų ir ugdymo reformos sporte skirta padėti naujiems nariams reorganizuoti savo sporto struktūras

7 pav. Respondentų (ekspertų) amžius.

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Paveiksle nr. 8 matome, kad sportininkai, savo srities specialistai dažniausiai sportuoja sporto salėse ar stadione. Iš to galime teigti, kad tai jų darbo vieta, antra vieta pagal jų atsakymus atiteko namams. Pagal 2009 metų sporto ataskaitą Mažeikių rajone iš viso yra 16 sporto organizacijų, Mažeikių rajone yra tik 1 daugiaviečių sporto kompleksas. Sekančiuose paveiksluose respondentai (ekspertai, ar reikėtų Mažeikių rajonui didelės sporto bazės).

8 pav. Respondentų (ekspertų) sportavimo vietos.

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Įdomu buvo sužinoti, kodėl ekspertai sportuoja, ar jiems tai laiko praleidimas, ar jie sportuoja dėl sveikatos. Buvo pateikti 5 atsakymai, jiems reikėjo išsirinkti vieną iš galimų, tačiau atsirado tokių, kurie pasirinko keletą atsakymo variantų. Apklausoje rezultatai parodė, kad 35 proc. atsakė, sportuojantys dėl sveikatos ir nė kiek nemažiau atsiliko, kad sportas padeda palaikyti geras kūno formas. Rezultatas džiugina, tai rodo, kad jie rūpinasi savo sveikata, ypatingai gerai, kad jaunimas neužmiršta sveikatos, kadangi atsakiusių daugiausiai buvo 21-30 metų jaunuolių. Yra svarbu judėti kiekvieną dieną ne mažiau kaip 30-45 min. Darbe minėjau sporto ir sveikatos sąveikavimą. Sportas – tai sveikata. O tai turėtų būti mums kiekvienam aktualu. Nes sportas labai susijęs su sveikata. 6 proc. iš atsakiusių sportuoja todėl, kad jiems tai yra laisvalaikio praleidimas, jiems tai kaip pramoga. 29 proc. atsakiusių pasirinko, kad sportas padeda atsipalaiduoti.

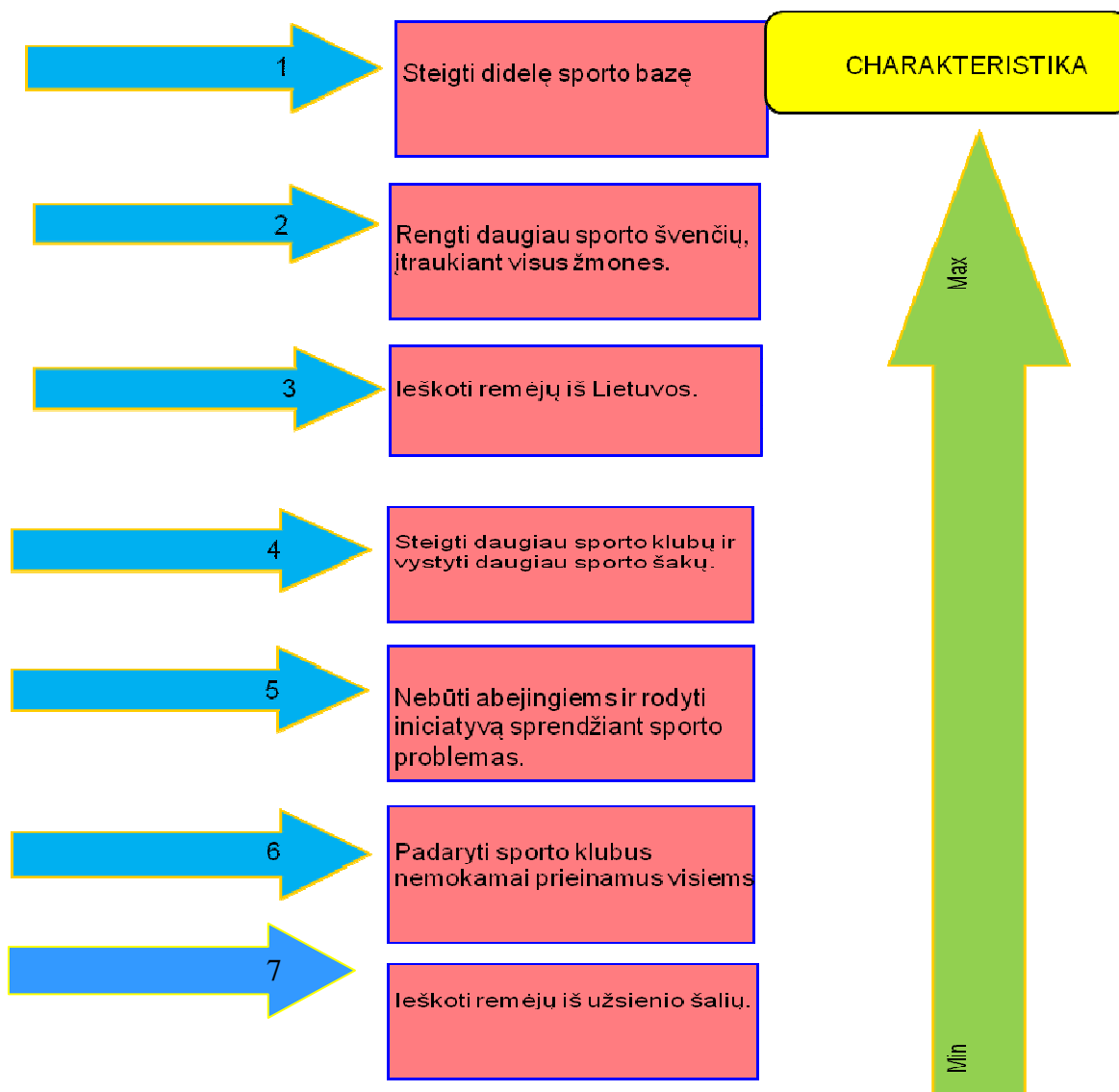
9 pav. Respondentų(ekspertų) sportavimo priežastys.

Šaltinis. Sudaryta autoriaus

7 ekspertai sportuoja kiekvieną dieną, o likę du kartus per savaitę. Sportininkui sportuoti kiekvieną dieną tai kasdienybė, tai jo dienos ritualas, kaip prausimasis, kaip valgymas. Klausime, ar jūs patenkinti sporto sąlygomis Mažeikių rajone 10 specialistų atsakymų buvo neigiami, visgi atsirado 2 kurie patenkinti, ir kuriems, nieko netrūksta. Manychiau, kad tokiems specialistams nelabai ir rūpi kokios sporto sąlygos yra Mažeikiuose. Jie atidirba savo darbą ir daugiau nieko nesirūpina.

Pagal UAB „RAIT“ 2007 m. atliktą sociologinę apklausą, Lietuvoje iš viso mankštinasi 48 % gyventojų, iš jų savarankiškai - 32,1 % ir organizuotai - 15,9 % gyventojų. Kita dalis – apie 52 proc. gyventojų nesportuoja. Išanalizavus Lietuvos gyventojų nesportavimo priežastis nustatyta, kad: 30,2 proc. – neturi noro, energijos, valios; 26,1 proc. – dėl didelio užimtumo; 15,8 proc. – dėl silpnos sveikatos.(į tyrimą prie klausimo apie sportavimą)(KKSD veiklos ataskaita, 2009)

Į 12 klausimą, kaip reikėtų plėsti sportą specialistų nuomonė pateikta 10 paveiksle. Tai rodo, kad 7 respondentų (ekspertų) nuomonė - svarbiausia Mažeikiuose steigti didelį sporto kompleksą. Kaip jau minėjau anksčiau Mažeikių rajone yra tik vienas daugiafunkcinis sporto kompleksas. Antroji vieta atiteko sporto švenčių rengimui. Specialistai mano, kad surengtos sporto šventės t.y masiniai sporto renginiai padės sutraukti kuo daugiau žmonių. Žmonės pradės sportuoti. Trečioji vieta jų manymų labai reikalingi sportui remėjai iš Lietuvos.Mažiausiai specialistų nuomone įtakos porto plėtojimuisi darytų remėjai iš užsienio šalių. Jų nuomonė remėjai iš užsienio šalių neduoda jokios naudos, juos unku būti pritraukti į tokius mažus miestelius.

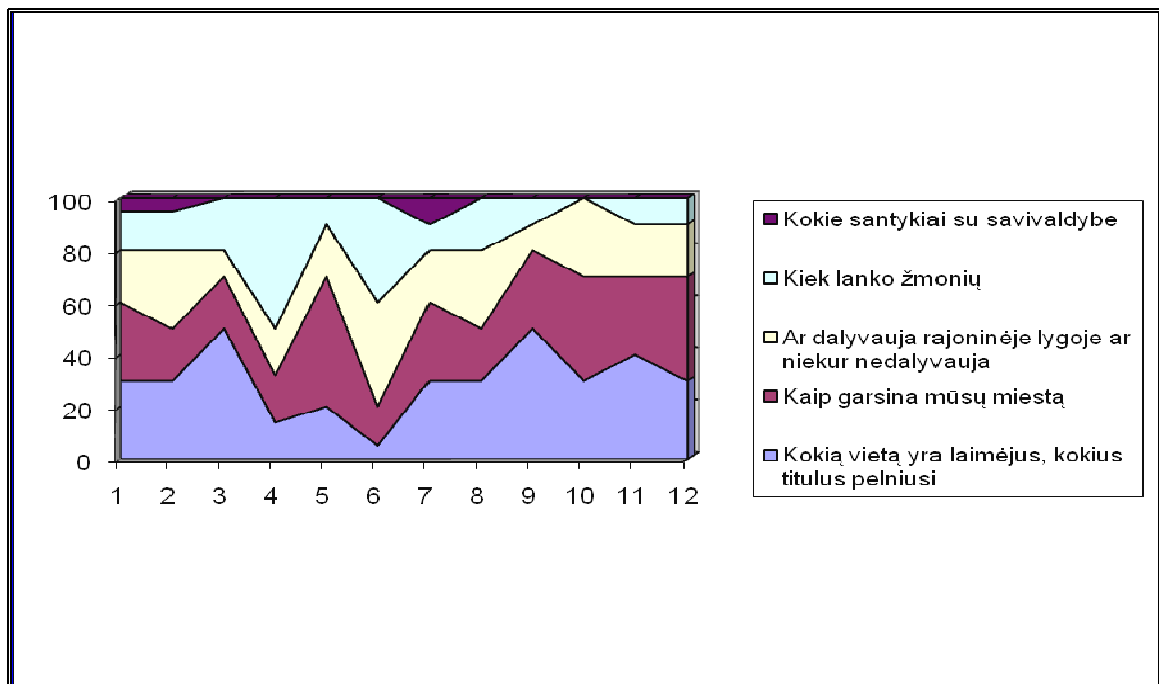

10 pav. Sporto plėtros galimybių sugrupavimas

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Pasak specialistų, kalbant apie biudžeto paskirstymą sporto šakoms bei rėmimą daugiausiai iš valstybės biudžeto reikėtų skirti krepšiniui ir futbolui, nedaug nuo jų atsiliko plaukimas ir lengvoji atletika. Šioms dviems sporto šakoms atsakiusieji skirtų mažiau nei visą biudžetą. Na o mažiausiai paramos jie skirtų ir mato kaip nelabai naudingą žmonėms ir absoliučiai mažiausiai dėmesio sulaukusiai sporto šakai – smiginiui.

Sekančiame 11 paveiksle matysime kaip sportininkai ekspertai vertina biudžeto skirstymą pagal esamą situaciją. Iš šimto procentų biudžeto sportui pirmiausiai sportininkai atiduoda pagal tai, kokią vietą komanda ar dalyvis yra laimėjusi, kokius titulus yra pelnusi. Antrą skiria – miesto garsinimui. Visai nesureikšmina tai, kokie santykiai su savivaldybe, nors šiais laikais pažįstami ir geri santykiai su įtakingais asmenimis tikrai daug ką reiškia.

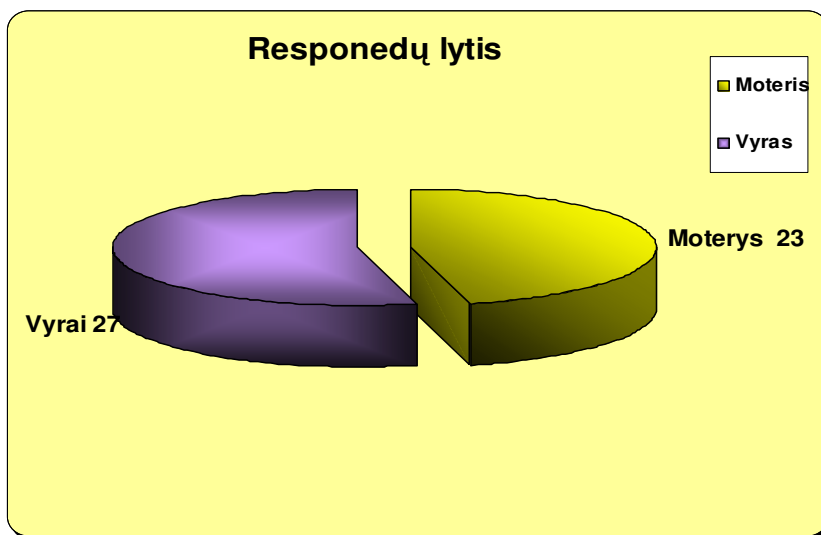
11 pav. Respondentų (ekspertų) biudžeto paskirstymas sportui.

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

Ekspertai nepatenkinti sporto sąlygomis jie teigia, kad mažai sporto aikštynų, žaidimų aikštelių, mažai reklamos pritraukiančios žmones sportuoti. Taip pat trūksta gerų sąlygų sportuoti; sporto salėms ir stadionams reikia rekonstrukcijos. Yra masinio sporto vadovavimo ir rengimo problemos. Praktiškai nėra sąlygų lauke sportuoti.

3.1.2 Mažeikių rajono žmonių apklausos analizė

2009 metų metinės sporto ataskaitos duomenimis daugiausia nesportuojančių yra tarp pensininkų (73,6 proc.), jie nesimankština, visų pirma, dėl silpnos sveikatos. Nesportuojančių dirbančiųjų skaičius (56,3 proc.) šiek tiek didesnis, nei bendras vidurkis. Jie nesportuoja dėl didelių darbo (mokslo) krūvių. Nedirbantieji su šia problema nesusiduria, tačiau tarp jų nesportuojančių dar daugiau (67,7 proc.). Pastarieji nesportuoja dėl noro, valios, energijos trūkumo. Moksleiviai ir studentai - labiausiai sportuojanti visuomenės dalis. Visų pirma dėl to, kad kūno kultūros pamokos, paskaitos yra privalomos mokymo įstaigose. Tačiau maždaug po trečdalį moksleivių ir studentų mankština ir savarankiškai. O nesportuojantieji kaip priežastį nesimankštinti, visų pirma, įvardina noro, valios, energijos trūkumą, o tik po to didelius mokslo krūvius. Besimankštinantys susiduria su sporto inventoriaus ir sporto įrenginių trūkumu, taip pat su sunkumais derinant sportą su darbu, mokslais. (KKSD metinė ataskaita, 2009)

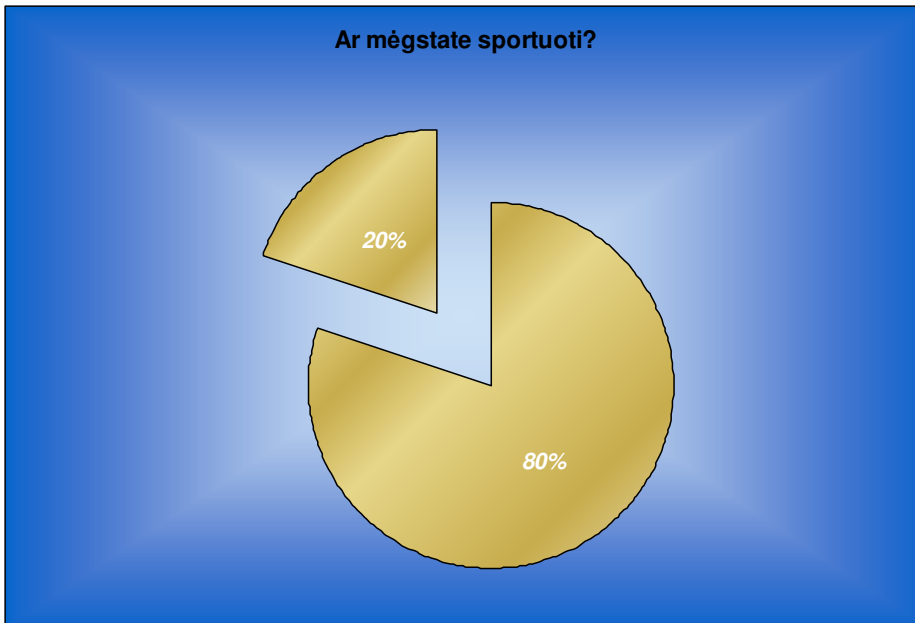

12 pav. Respondentų lytis

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Tyrimo dalyvavo 50 Mažeikių rajono piliečių iš jų 23 moterys ir 27 vyrai tokį pasidalinimą matome 12 pav. Tyrimas parodė, kad vyrų tarpe ir moterų tarpe yra tokių, kurie nemėgsta sportuoti, tačiau iš visų respondentų tai rodo 13 pav. nemėgsta sportuoti tik 20 proc, o tai būtų tik dešimt žmonių, kurie nemėgsta sportuoti ir visai nesidomi sportu bei jo esama situacija, Tokiems žmonėms nereikia nieko, kad būtų sudarytos tinkamos sąlygos sportuoti. Analizuojant anketas pastebėjau, kad daugiausiai nemėgsta sportuoti vyrai nuo 31-40 m. amžiaus ir moterys nuo 21-30 m. Ekspertų duomenimis atvirkščiai visi 21—30 amžiaus jaunuoliai sportuoja ir tai daro neverčiami.

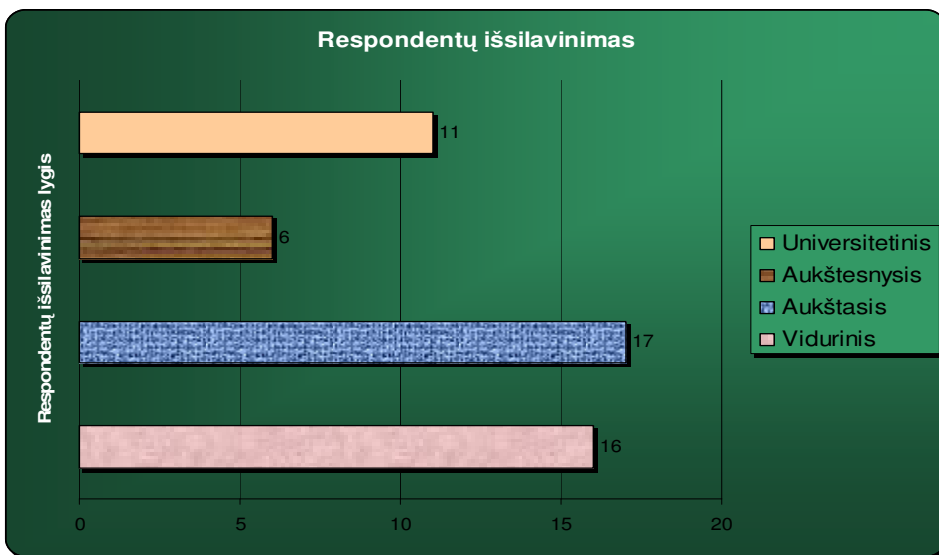
Pagal sportuojančių gyventojų skaičių Lietuva palyginti su kitomis Europos Sąjungos šalimis yra viena labiausiai atsilikusių. Vis mažiau sportuoja vaikai, kuriems būtina sportuoti, judėti, o ne sėdėti ištisą dieną prie kompiuterio, todėl faktas, kad vis daugiau jų skundžiasi sveikatos sutrikimais. Sportuoti reikia vaikams ir suaugusiems, būtina aktyvinti mūsų visų gyvenimą, joku būdu neaptingti. Jeigu valdžia pasistengs ir padarys mūsų rajoną patrauklų, jeigu sutvarkys mokyklų, darželių sporto sales, stadionus, vaikams bus patiems malonu sportuoti, jie to patys norės. Taigi, išvada, Lietuvos moksleiviams nėra sudarytos pakankamai geros sąlygos sportuoti. Jeigu bus įgyvendinta vizija galbūt tada Mažeikių krepšinio ir futbolo komandos dalyvautų aukščiausio rango šalies čempionatuose ir tarptautiniuose turnyruose, miesto bendruomenė, ypač vaikai ir jaunimas, labiau domėtusi sportu bei sveika gyvenimu.

13 pav. Ar mėgstate sportuoti.

Šaltinis: sudaryta autoriaus

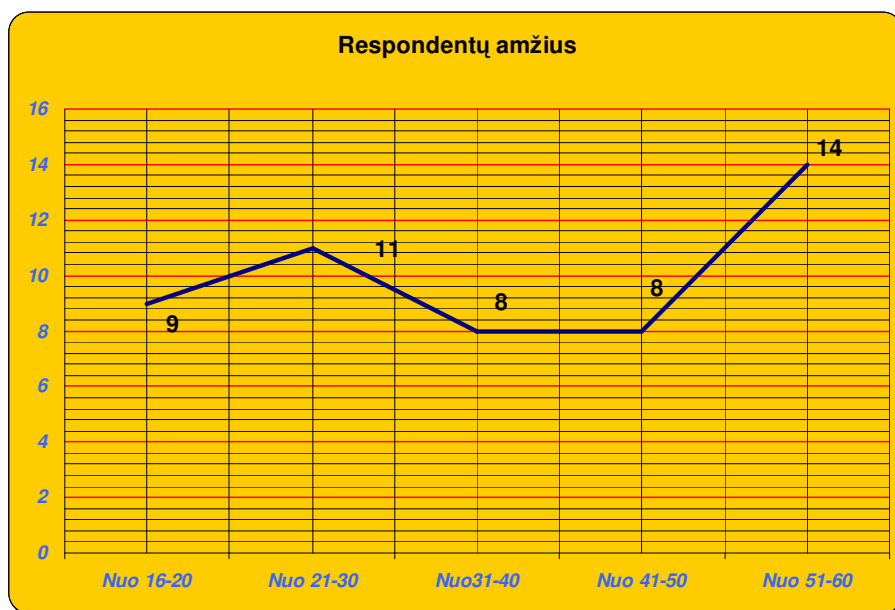
Daugiausiai tyrime dalyvavo žmonės, kurie turėjo aukštąjį išsilavinimą, iš jų 17, taip pat vidurinį – 16. Tad kaip matome 14 pav. tyrime dalyvavo įvairaus išsilavinimo žmonės, tačiau nesvarbu ar tu turi universitetinį išsilavinimą ar vidurinį vistiek žmonėms rūpi sportas.

14 pav. Respondentų išsilavinimas.

Šaltinis: sudaryta autoriaus

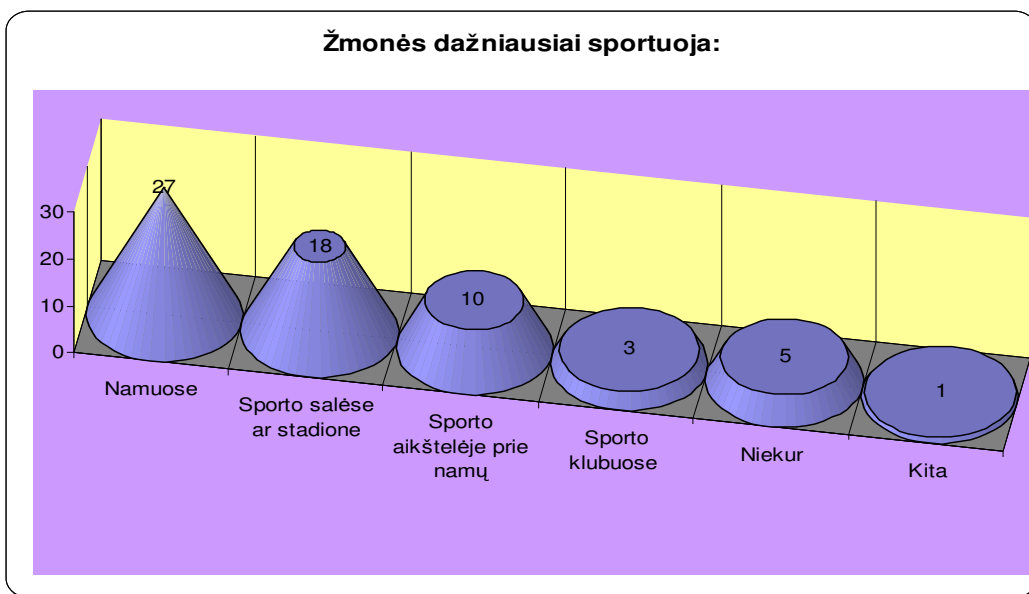
15 pav. Matome, kad tyrime dalyvavo daugiausiai žmonių, kurie turi 51-60 metų net 14 asmenų, tačiau respondentai pasidalino po lygiai nuo 31-40 ir 41-50 (po 8) Taigi galime teigti, kad kiekvienoje imtyje dalyvavo panašus žmonių skaičius.

15 pav. Respondentų amžius.

Šaltinis: Sudaryta autorius

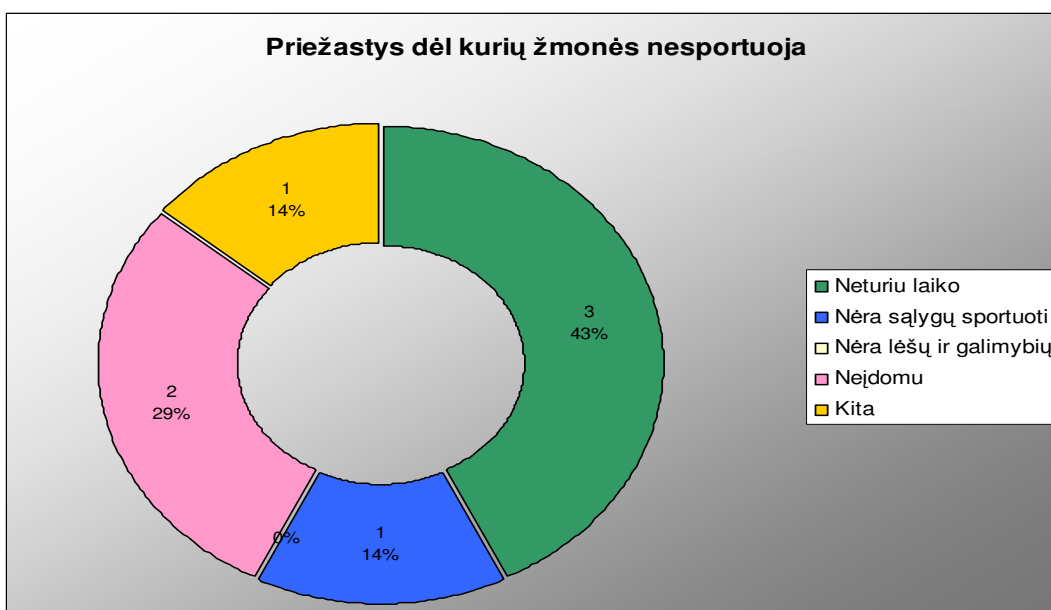
Klausime, kur žmonės dažniausiai sportuoja, daugiausiai atsakiusių buvo, kad sportuoja namuose. Lyginant su ekspertais jie dažniausiai sporto sporto salėse ir klubuose. Mažeikių gyventojų nuomonė, kodėl sportuoja namuose atsakė, kad žmonės neranda tinkamų sąlygų sportuoti, jiems namuose patogiau sportuoti. Respondentai į šį klausimą atsakė pasirinkdami kartais po keletą atsakymų, nes jie sportuoja skirtingose vietose. Žmogus gali sportuoti ir namuose ir sporto klube. Iš 16 pav. matome, kad taip pat daug kas sportuoja sporto salėse. Taigi tiek ekspertų tiek Mažeikių rajono gyventojų nuomonės šiame klausime sutapo pasirinkdami atsakymus, kad jie sportuoja namuose ir sporto salėse. Daugelis žmonių neturi laiko, galimybių ar noro sportuoti sporto klube. Neretai, jausdami per mažą fizinį aktyvumą ar prastėjančias kūno formas tokie žmonės nutaria imtis sporto savo namuose. Kartais žmonės tiesiog negali prisiversti vaikščioti į sporto klubą dėl daugybės priežasčių – tolimų atstumų, netinkamų oro sąlygų, o kartais nuolatinis tikslaus grafiko laikymasis išsunkia žmogų psichologiškai. Antra priežastis, kuri sąlygoja sporto pranašumą namuose yra kaina. Sportuojant namuose galima sumažinti išlaidas arba jų išvengti visiškai. Kita vertus, norinti įsigyti papildomų priemonių (treniruoklių, svarmenų) išlaidų, tiesa dažniausiai mažesnių, išvengti nepavyks. Sportuodami namuose jūs esate savo laiko šeimininkai ir jį galite paskirstyti taip kaip jums patogiu.

16 pav. Vietos, kuriose žmonės sportuoja.

Šaltinis: sudaryta autoriaus

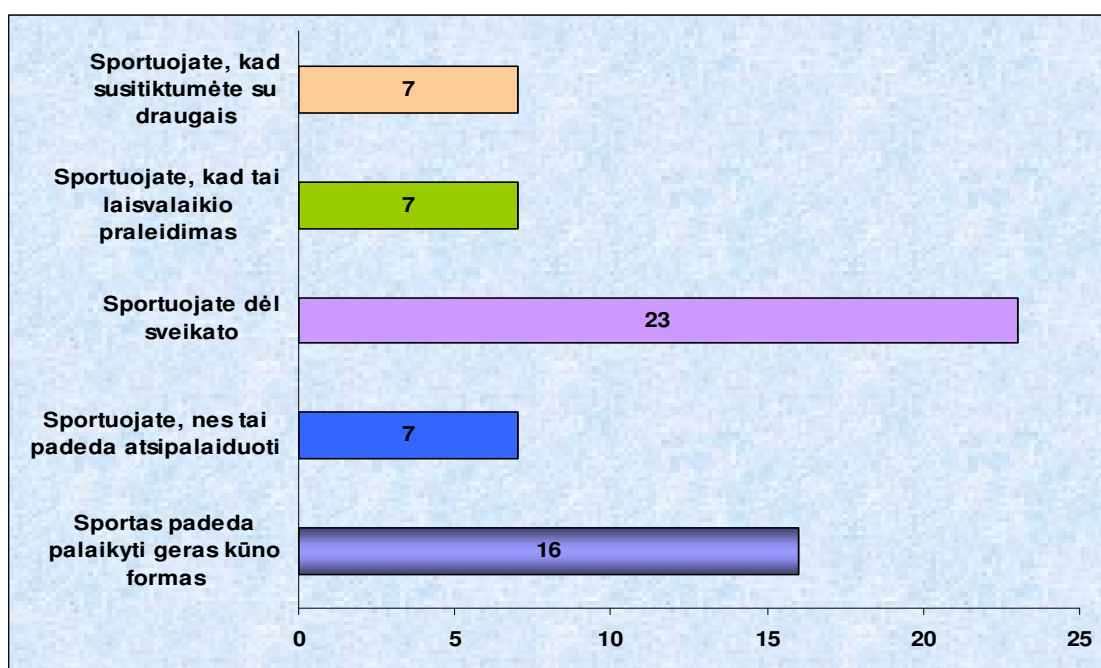
16 paveikslas taip pat parodo, kad net 5 žmonės niekur nesportuoja, tad kyla klausimas, kokios priežastys juos priverčia nesportuoti: nenoras, lėšų nebuvimas, tinginiavimas ar t.t. Kaip jau aptariau anksčiau, žmonės, kurie nesportuoja linkę į nutukimą. Žinoma lyginant su Amerika, Lietuvoje mažiau nutukusių žmonių. 17 pav, rodo, kad 43 proc nesportuoja, nes neturi laiko sportui, taip pat 29 proc, kad neįdomu. Ir nei vienas neatsakė, kad nėra lėšų ir galimybių sportuoti, taigi galime teigti, kad visgi nėra jau tokia bloga situacija, vadinasi reikia tik noro, kad nueitum sportuoti.

17 pav. Priežastys dėl kurių žmonės nesportuoja

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Įdomu sužinoti, kodėl sportuoja žmonės, tyrimas parodė, kad daugiausia žmonių sportuoja dėl sveikatos, šį atsakymą pasirinko visi žmonės, kurie turėjo 41-50 ir 51-60 m. Jaunimo tarpe populiariausias atsakymas, kad tai laisvalaikio praleidimas, padeda atsipalaiduoti ir susitikti su draugais. Dėl sveikatos daugiausiai sportuoja ir ekspertai sportininkai. Dažniausiai priežastimi, dėl ko lietuviai sportuoja, nurodytas siekis pagerinti savo sveikatos būklę (61 proc.). (2010 eurobarometro apklausa) Lietuvos gyventojai išsiskyrė tuo, jog dažniau nei dauguma kitų ES šalių atstovai nurodė, kad sportas jiems yra pramoga (46 proc.), tačiau rečiau nei kiti atsakė besirenkantys sportą dėl to, kad tai jiems yra būdas atsipalaiduoti (26 proc.), priemonė svoriui mesti (14 proc.) ar dėl to, kad taip gali praleisti laiką su draugais (11 proc.). (2010 eurobarometrų tyrimas)

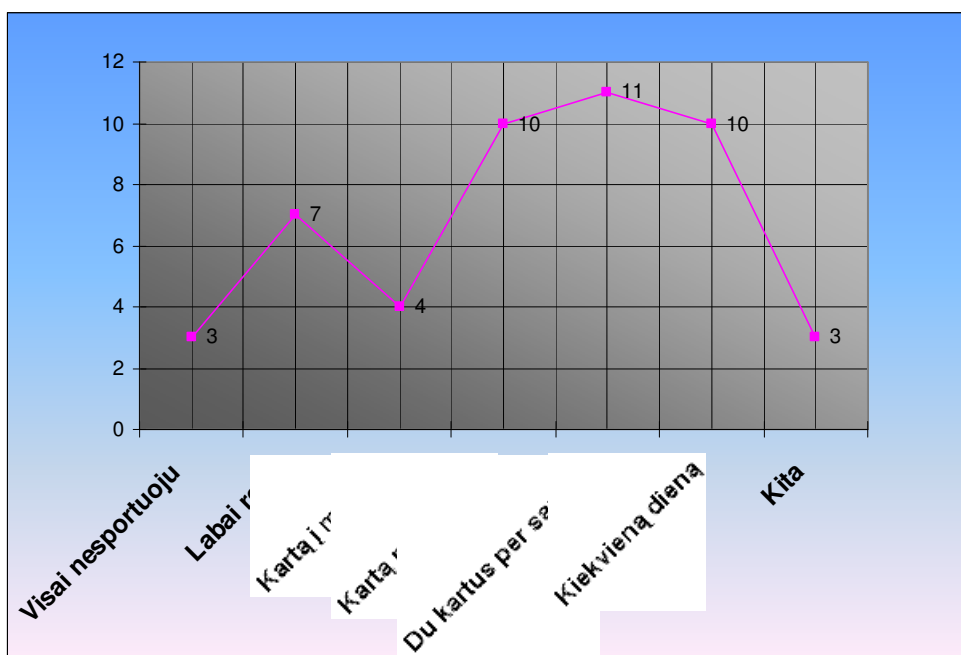

18 pav. Sportavimo priežastys.

Šaltinis: sudaryta autoriaus

Į klausimą, kaip dažnai sportuojate iš 50 respondentų dažniausiai sportuoja 2 kartus per savaitę, taip pat kiekvieną dieną bei kartą per savaitę. Labai mažai žmonių, kurie sportuoja kartą per savaitę, nors pasitaikė ir tokių, kuriems patinka sportas, tačiau sportuoja labai retai, iš jų net 7 respondentai. Pagal Eurobarometro tyrimą 2010 m. beveik pusė apklaustų Lietuvos gyventojų (44 proc.) teigia niekada nesportuojantys, rodo nauja Eurobarometro apklausa. Visiškai nesportuojančių lietuvių santykinai yra kiek daugiau nei kitose ES šalyse - ES vidurkis siekia 39 procentus. Tyrimo duomenimis, 22 proc. lietuvių sportuoja dažnai, penktadalis (20 proc.) - retai. Tuo metu reguliariai sportine veikla teigė užsiimančios maždaug septintadalis (14 proc.) šalies gyventojų. Daugiau niekad nesportuojančių nei Lietuvoje buvo Lenkijoje, Vengrijoje, Rumunijoje, Bulgarijoje, Portugalijoje,

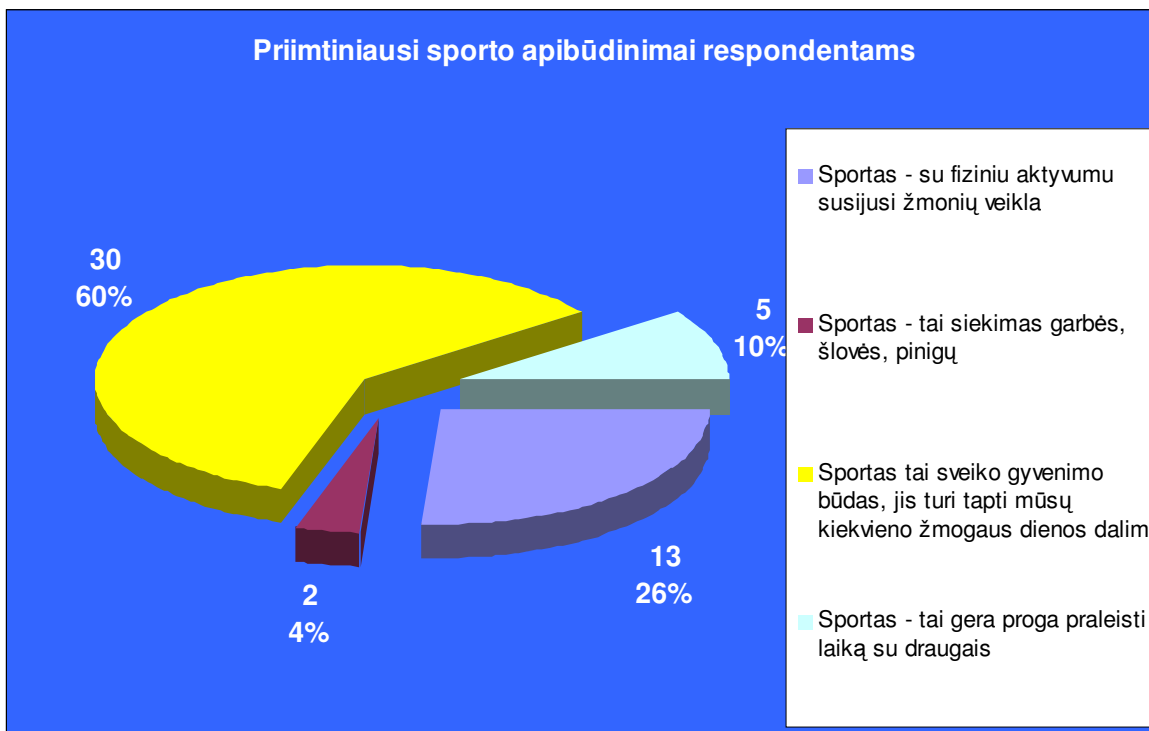
Italijoje, Graikijoje. Tuo metu lietuviai užėmė aštuntąją vietą iš 27 ES šalių pagal aktyvumą reguliariai užsiimant ne sportu, o kita fizine veikla, pavyzdžiui, vaikščiojimu pėsčiomis, važinėjimu dviračiais, šokiais, darbais sode.

19 pav. Sportavimo dažnumas.

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

Pasirenkant sporto apibrėžimus tinkančius sau 60 proc. Mažeikių rajono gyventojų mano, kad sportas, tai sveiko gyvenimo būdas, jis turi tapti mūsų kiekvieno žmogaus dalimi Lygiai taip pat mano ir sportininkai ekspertai. Net 10 proc žmonių sporto praleidimą tapatina laiko praleidimą su draugais.

20 pav. Priimtinausi sporto apibūdinimai respondentams

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

Sporto sąlygomis Mažeikių rajone nepatenkinti iš atsakiusių piliečių net 32, visgi 18 piliečių patenkinti sporto sąlygomis Mažeikių rajone. Pateiksiu keletą atsakymų, dėl ko kiti patenkinti sporto sąlygomis:

- Reikia noro sportuoti ir bus tvarka visur;
- Sportuojamieji ir nesidomiu kokios būklės stadionai ir kt.
- Sąlygos Mažeikiuose puikios, sportuoja vaikai ir visi esame patenkinti.

Pateiksiu keletą atsakymų, kodėl žmonės nepatenkinti sporto sąlygomis Mažeikių rajone:

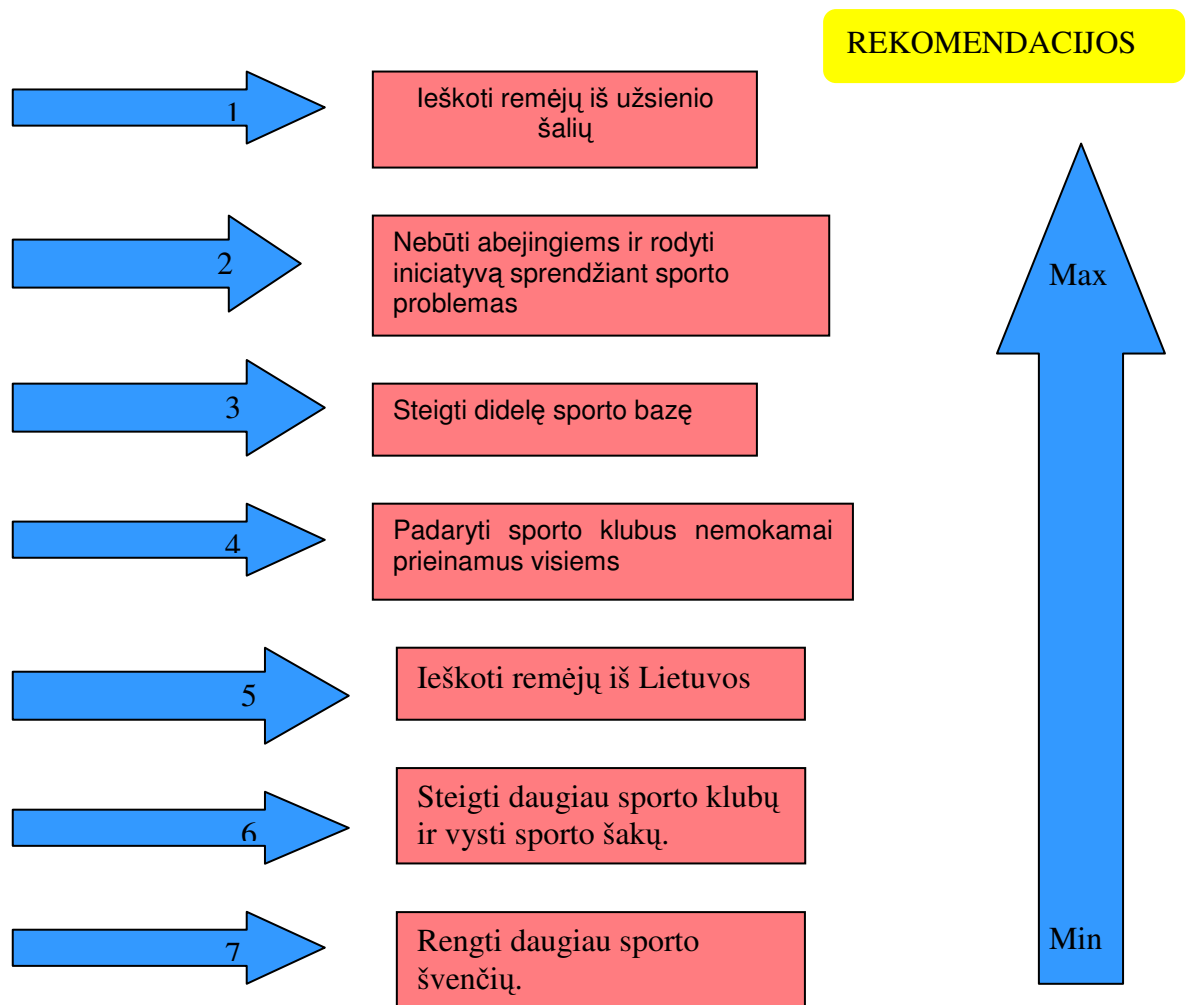
- Mažas sporto šakų pasirinkimas;
- Būtina skatinti jaunimo užimtumą ir įtraukimą į sportinę veiklą;
- Mažeikiuose yra tik kelios rekonstruoti krepšinio aikštelės, bet jų turėtų būti daugiau. Nėra aikščių laisvalaikio futbolui.
- Stadionai apleisti, mažai varžybų.
- Stadionų kokybė labai prasta
- Trūksta prie namų sportavimo aikštelių.

Problema taip pat yra tame, kad trūksta kokybiškų sporto bazių, reikia renovuoti senus aikštynus, statyti naują universlų sporto kompleksą, kad pritraukti žmones sportuoti, na o tam trūksta finansinių išteklių, o taip pat reikia žmonių iniciatyvos. Štai tokie žmonių atsakymai, galima pateikti dar daug panašių. Kaip reikėtų plėsti sportą sekančiame paveiksle matome kam žmonės skiria pirmenybę. Viena iš problemos sprendimų yra ES struktūrinių fondų parama (turi būti ruošiamas projektas, pildoma paraiška. ES ne pirmam projektui yra skyrusi lėšų . PVZ: Šiaulių miesto savivaldybė be Europos Sąjungos paramos nebūtų galėjusi įgyvendinti senos visų šiauliečių svajonės – turėti modernią sporto areną, suteikti Šiauliams galimybę tapti dar didesniu regiono traukos centru. Šiaulių arena – pirmasis su ES parama statomas tokio pobūdžio objektas Lietuvoje.

To pasekoje būtina pritraukti užsienio investicijas ir į Lietuvą, suteikiant jiems palankias sąlygas. Galima teigti, kad užsieniečiai tikrai gali greičiau padėti plėtoti sportą sukuriant tam reikalingas sąlygas, pritraukiant žmones sportuoti. (Lietuvos laisvosios rinkos institutas. Lietuvos integracija į ES , 2000)

Plačiai socialinei sanglaudai skatinti ypač reikšminga yra bendruomeninės infrastruktūros plėtra. Šiame prioritete pastaroji užtikrinama plėtojant miestų traukos centrų ir kultūros infrastruktūrą. Traukos centrų infrastruktūros plėtrai numatomos priemonės, padėsiančios atnaujinti viešąjį poilsio, laisvalaikio ir sporto infrastruktūrą, ypač esančią šalia regioninių ekonomikos augimo centrų vystymuisi svarbių investavimo vietovių ar objektų. Tuo tarpu siekiant užtikrinti, kad mažėtų kultūros paslaugų prieinamumo ir kokybės skirtumai tarp šalies regionų ir jų viduje, šiame prioritete numatoma modernizuoti kultūros įstaigų – kultūros centrų, muziejų ir viešųjų bibliotekų – tenkinančių bendruomenės poreikius, infrastruktūrą. Viešųjų erdvių ir kultūros įstaigų infrastruktūros modernizavimas prisidėtų prie Bendrijos strateginėse gairėse akcentuojamos kultūrinės integracijos skatinimo – viešųjų erdvių atnaujinimas ir plėtra, organizuojami kultūriniai renginiai, parodos, koncertai, padidėjęs muziejų ir bibliotekų prieinamumas sudarytų palankias sąlygas išlaikyti esamą ir pritraukti naują kvalifikuotą darbo jėgą, o taip pat sustiprintų vietos gyventojų tapatumą ir svariai prisidėtų prie jų bendruomeninių poreikių tenkinimo. (Strazdauskas, 2006).

Lietuvoje yra bene mažiausia sporto, fitneso, sveikatingumo klubų ar sociokultūrinių klubų su sporto elementais lankytojų. Lietuva ir Graikija, kuriose 88 proc. respondentų teigė nelankantys jokie sporto klubo, pagal šį rodiklį dalijasi antrą ir trečią vietas nuo pabaigos. (2010 eurobarometro tyrimas)

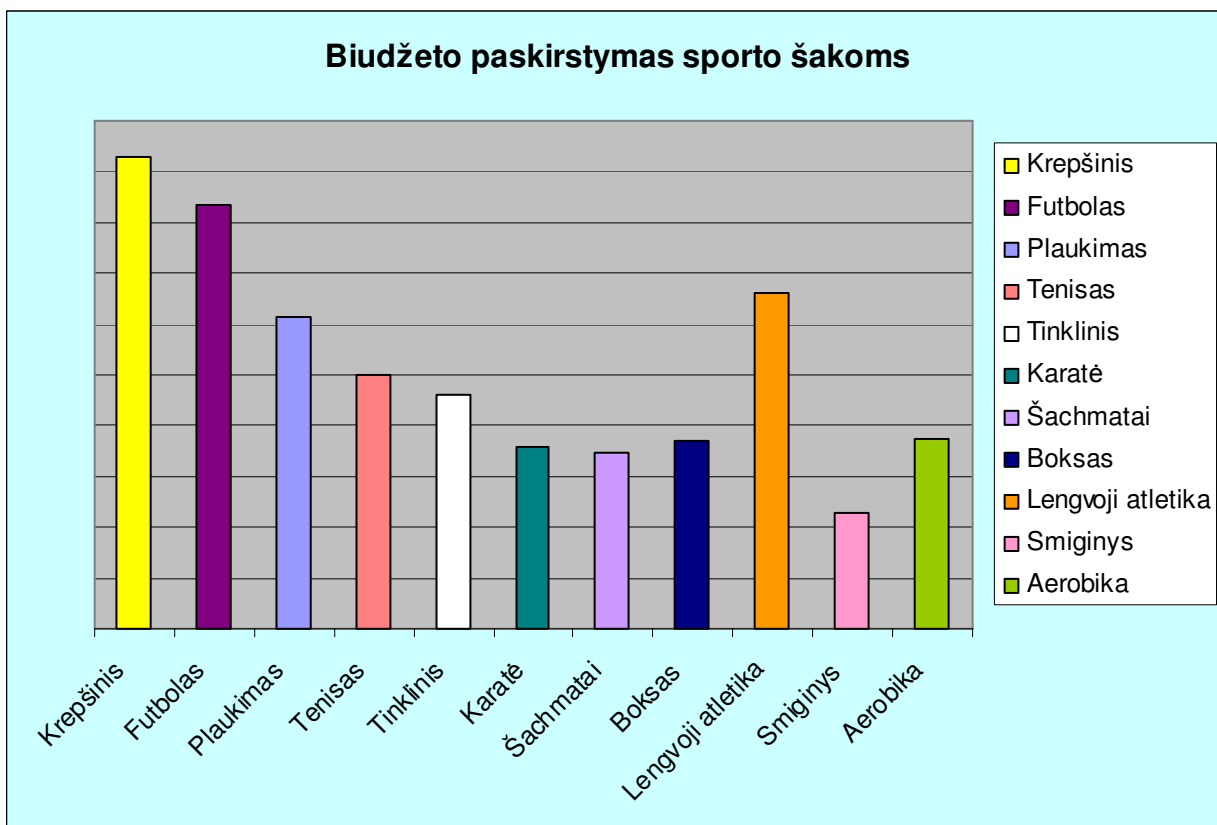

21 pav. Respondentų sporto plėtros galimybių sugrupavimas

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

21 paveiksle matyti, kad Mažeikių gyventojai mano, kad sporto plėtrai pasiekti reikalingi remėjai iš užsienio šalių, bei nebūti abejingiems ir rodyti visiem gyventojams dėmesį sporto problemų sprendimui. Taip pat gyventojai norėtų, kad Mažeikiuose būtų įsteigta sporto bazė. Apklaustųjų rezultatais matome, kad jų manymu sporto šventės neduos naudos sportui plėsti, nors specialistai sportininkai manė atvirkščiai, jie norėjo, kuo daugiau masinių sporto renginių Mažeikių rajone.

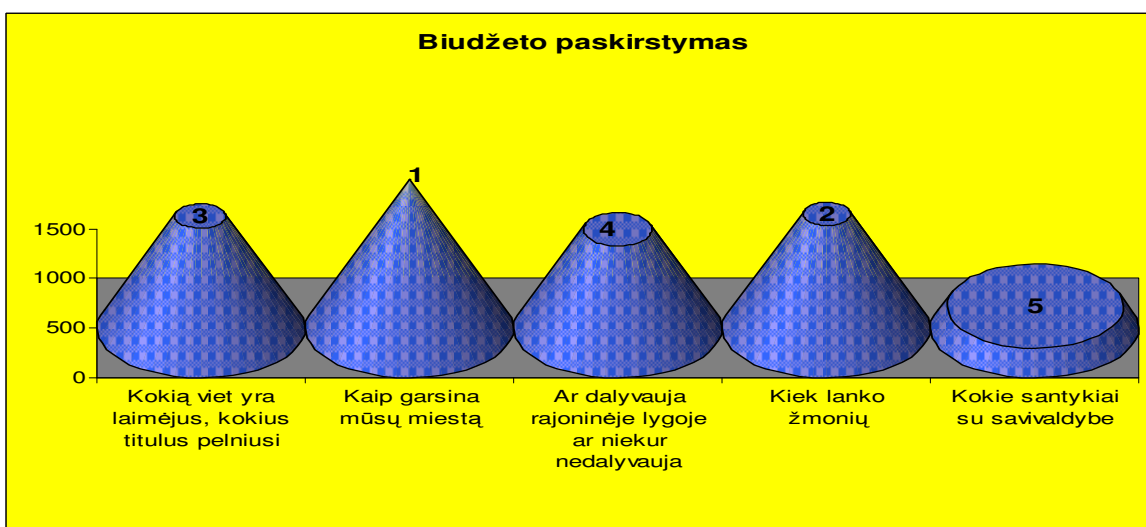
Žmonės daugiausiai iš biudžeto pinigų skirtų krepšiniui, futbolui, lengvajai atletikai ir plaukimui. Mažiausiai – smiginiui. Tad iš šio paveikslo matome, kokias sporto šakas vertina labiausiai Mažeikių rajono žmonės. Smiginiui gyventojai skirtų mažiausiai, šioje vietoje jų nuomonės sutapo su sporto specialistais.

22 pav. Biudžeto paskirstymas sporto šakoms.

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

Respondentai paskirstė biudžetą, kaip jų nuomonė turėtų būti paskirstytas biudžetas sportui. 1 vietą iš respondentų atsakymų atiteko sportininkams, kurie garsina mūsų miestą; antroji kiek lanko žmonių sporto būrelį, ar sporto klubą, Žmonės kaip ir ekspertai mano, kad nereikėtų skirstyti lėšų tokiems, kurių geri santykiai su savivaldybe.

23 pav. Biudžeto paskirstymas

Šaltinis: Sudaryta autoriaus

Anketos pabaigoje reikėjo pateikti pasiūlymus rekomendacijas, kaip reikėtų plėsti sportą, kokios plėtros galimybės. Pateiksiu keletą atsakymų.

- Sportas turi būti remiamas, savivaldybė turėtų rasti tam lėšų;
- Labai norėtuši, kad vėl atsinaujintų sporto aikštelės prie namų, kiemuose, nes pirmenybė skirta automobiliams, kurie teršia aplinką.
- Įrengti didelį sporto kompleksą, Sportui iš biudžeto skirti bent 200 tūkst. Lt; Skatinti finansiškai Lietuvos čempionatuose laimėjusius sportininkus; Pasiiekti, kad Mažeikių futbolo, krepšinio komandos dalyvautų pirmenybėse.
- Skirti sėmesio infrastruktūros gerinimui.
- Reikėtų skirti dėmesio ir lėšų sporto šventėms mieste, kuriuose galėtų dalyvauti šeimos

3.2 Interviu analizė su Mažeikių miesto kultūros skyriaus atsakingu už sportą vyr. specialistu.

Inteviu paimtas iš Mažeikių savivaldybės kultūros skyriaus atsakingo už sportą vyr. specialisto Petro Norvilo. Jam buvo pateikti klausimai aktualūs šiai dienai šiam magistriniam darbui sporto plėtros galimybes, bei esamą sporto situaciją Mažeikių rajone. Pilnas interviu pateiktas priede nr. 2.

Kultūros skyriaus vyr specialistas sportui teigia, kad Mažeikių rajone reikėtų vystyti daugiau sporto šakų tokias kaip dviračių trekas; lauko tenisas ir kt. Tačiau situacija nėra tokia bloga, kad žinai, jog sportas Mažeikių rajone vis dar gyvuoja, vyksta čempionatai. Mažeikiai dalyvauja ir veda apskrities Telšių žaidynes, tiek seniūnijos, tiek tarp rajonų: Mažeikių, Rietavo, Telšių, Plungės miestuose. Organizuojamos masinės sporto šventės, į kurias susirenka Mažeikių rajono gyventojai nuo pačių mažiausių iki pagyvenusio amžiaus žmonių. Tiesa, tokiems renginiams trūksta reklamos, finansavimo. Žiemą renginiai pravedami ledo arenoje, vasarą vyksta prie Ventos upės paplūdimio.

Vystomos rajono pirmenybės iš kurių dalyvauja:

- Krepšinio komandos 20
- Futbolas 10 komandų
- Tinklinis 7 komandos
- Šaškės ir šachmatai 20 žmonių
- Čiuožėjai 60 žmonių
- Smiginys 30 žmonių
- Rankų lenkimas apie 70 žmonių

Mažeikių rajonas turi prizininkų, turi Europos čempionų, Lietuvos čempionų, taigi turi iškovoję daug medalių. Kas nori tas sportuoja ir tam atiduoda visą save. Ypač stiprūs Mažeikiuose rankų lenkikai. Mažeikiai turi pačią sportiškiausią mokyklą „Pavasario“ vidurinė mokykla. Jie nėra iškritę tarp prizininkų, visada kovoja tarp pirmų antrų vietų.

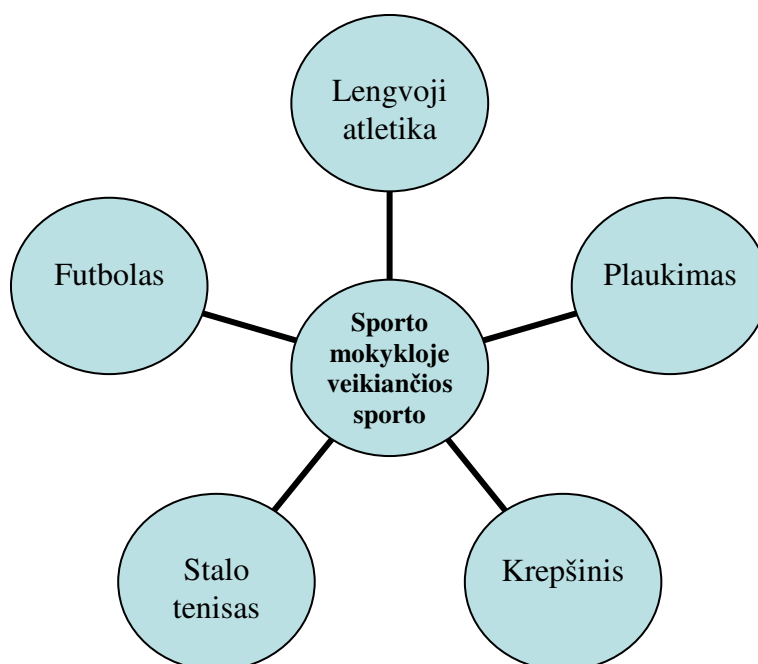
Kalbant apie sporto finansavimą, vyr specialistas pratarė, kad 2009 metais biudžetinės lėšos sudarė 110 tūkstančių Mažeikių visam sportui, atskirai yra skiriama dar krepšiniui 40 tūkstančių ir futbolui 25 tūkstančiai. 50 tūkstančių sportui skyrė „ORLEN LIETUVA“ ir atskirai krepšiniui ir futbolui apie 300 tūkstančių. 250 tūkstančių skyrė naujai statomam. skate parkui. Naujausios žinios tokios, kad Mažeikiuose baigtas statyti riedlenčių ir BMX dviračių aikštynas Didžiausias Lietuvoje riedlenčių („Skate“) ir BMX dviračių aikštynas – bendras Mažeikių rajono savivaldybės, AB „ORLEN Lietuva“, VšĮ „Mažeikių sporto centras“ projektas. Aikštynas pastatytas ant monolitinio pamato. Bendras figūrų plotas siekia net 540 m², figūrų aukštis siekia 3 m. Naudojimasis objektu – nemokamas.

Mūsų sportui padeda verslininkų asociacijos, mažos Mažeikių įmonės, padeda Nemuno draugija. įvairūs klubai renka rinkliavas ir iš to Mažeikių sportas gyvena.

2010 metais buvo prašyta 100 tūkst. Litų sportui, tačiau Mažeikių sportui skirta tik 70 tūkstančių litų iš biudžeto.

Trumpai aptariant interviu išryškėja šios išvados:

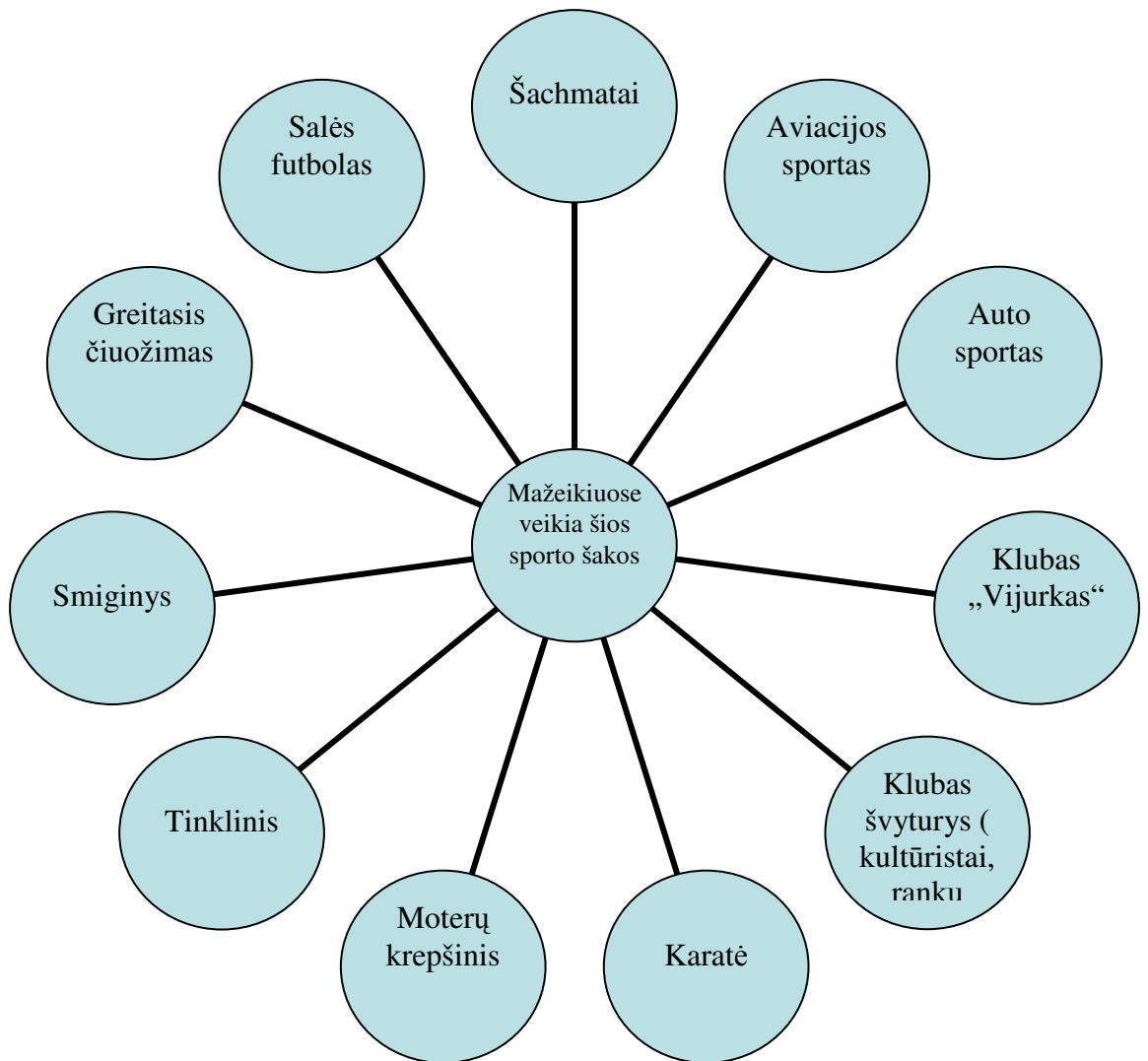
1. Situacija Mažeikių rajono sporto nėra jau tokia prasta kaip manyta.
2. Sporto mokykloje veikia 5 sporto šakos. Tai matome pav. Nr. 24

24 pav. Sporto mokykloje veikiančios sporto šakos.

Šaltinis: Sudaryta autoriaus.

3. Mažeikiuose propaguojamos taip pat šios sporto šakos. Pavaizduota pav. Nr.25

25 pav.Mažeikiuose veikiančios kitos sporto šakos.

Šaltinis: Sudaryta autoriaus.

4.Sportui skirtos lėšos nėra skirstomos atskirai kurioms nors sporto šakoms. Duodama nuvykti kelionei į varžybas, kurios vyksta užsienio šalyse. Savivaldybė į sporto reikalus nesikiša.

5.Mažeikių rajone trūksta sporto aikštelių kiemuose, mokyklose, trūksta rimtų užsiėmimų, rimto požiūrio į sportą. Reikėtų įsteigti naujas sporto sales.

3.3 Prof.habil.dr. G.Merkio atliktas lyginamoji analizė tyrimas

Mažeikių rajono savivaldybės administracijos užsakymu 2008 metais buvo atliktas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste. Tyrimą atliko KTU sociologų komanda: prof. habil. dr. Gediminas Merkys, doc. dr. Rūta Brazinė, dr. Daiva Urbonaitė-Šlyžiuvienė. Šio tyrimo rezultatai labai svarbūs mano darbo analizei.

Apklauso tyrimui atlikti buvo sukurtas originalus autorinis klausimynas, apimantis 167 indikatorius, atspindinčius gyvenamosios aplinkos kokybę. Remiantis šiais indikatoriais (klausimais) anonimiškai buvo ištirta visų 9-ių Mažeikių rajono seniūnijų gyventojų nuomonė. Buvo apklausti 1169 gyventojai. Klausimynų grįžtamumo kvota siekė 70,8 proc. Gauti statistiniai duomenys buvo apdoroti taikant įvairius statistinius metodus bei technikas. Šis G.Merkio tyrimas apėmė plačiai visas sferas ne tik sportą. Mano darbe analizuojama tik sporto plėtros galimybės.

Šioje ataskaitoje pristatomas Mažeikių rajono gyventojų (N=1169) masinis apklauso raštu tyrimas. Tyrimas paremtas originalia apklauso metodika. Tiriamieji vertino 167 konkrečias sritis ir paslaugas, kurios vienaip ar kitaip paveikia gyvenamosios aplinkos kokybę rajone ir seniūnijose. Savo darbe pateiksiu tik su sportu susijusius atsakymus Turinio požiūriu atspindėtos pačios įvairiausios sritys – komunalinis ūkis; transportas, paslaugos ir prekyba; žemės ūkis, ekologija, sanitarija ir higiena; aktyvus poilsis ir sportas; rajono įvaizdis ir visuomeninis politinis gyvenimas, bendruomenių veikla, švietimas, kultūra, teisėsauga ir kt. Sudarytas įvairių minėtų sričių ir paslaugų vertinimo reitingas tiek visos savivaldybės, tiek atskirų seniūnijų masteliu.

Su Prof.habil.dr. G.Merkio žodžiais jog, šalyje šiandien vargiai rastume savivaldybę ar apskritį, kuri nebūtų pasirengusi strateginio plano visiškai sutinku. Visgi problema yra ta, kad savivaldybių veiklos aplinka labai sparčiai keičiasi. Šalis tapo ES nare, vyksta intensyvios ūkio ir socialinės reformos, Lietuva pradėjo naudotis ES fondų parama. Visa tai atveria naujas galimybes, iškelia naujus iššūkius, tačiau reikalinga ir gera sporto administravimo struktūra.

Apklausiai atlikti buvo parengtas klausimynas, kurį gyventojai pildė raštu. Klausimynas buvo anoniminis. Tai reiškia, jog tiriamųjų nebuvo prašoma nurodyti vardo ir pavardės, kad visi duomenys apdorojami bendrai, neišryškinant individualių atsakymų o rezultatai pateikiami tik apibendrinti. Anoniminė apklausa, kaip žinoma, didina atsakymų nuoširdumą, užkerta tokius neigiamus apklauso reiškinius, kaip tiriamųjų orientacija į socialinius lūkesčius, baimė atsiverti ir atskleisti tikrąją savo nuomonę.

Šioje apklausoje netasiejamai buvo vertinama ir sporto reikšmė ir jo įliejimas į mūsų gyvenimo kokybės vertinimą. Kalbant apie sportą, jis buvo atskirtas kaip socialinė sfera.

„Pirminių tyrimo požymių (klausimų) sutankinimas į apibendrintas struktūras“ parodė, kad į vieną iš sferų „Profesinis mokymas ir papildomas ugdymas“ buvo įtrauktas papildomo ugdymo

įstaigų (dailės, muzikos, sporto būrelių) įvairovė ir kaip atskiras punktą pasiekiamumas. Taip pat skiltyje kaip aktyvus poilsis, sporto infrastruktūra įtraukti tokie nagrinėjami klausimai kaip:

- Sporto salių atvirumą ir prieinamumą gyventojams, jaunimui
- Specializuotų sporto objektų (baseino, teniso kortų) pakankamumą rajone
- Bendros paskirties sporto salių pakankamumą ir būklę
- Masinių (neprofesionalių) varžybų, sveikatingumo renginių ir švenčių dažnumą ir įvairovę
- Organizuojamų pasiekimų (profesionalių) sporto varžybų dažnumą ir įvairovę rajone

Tokiais svarbiais aspektais sportui, kaip jo prieinamumas, pakankamumas, sporto salių būklė, sporto švenčių organizavimas mūsų rajone ir t.t. yra labai svarbu įrodyti sporto svarbą, galimybes plėstis rajone.

3 lentelė

Apklausoje vertintų paslaugų ir sričių bendrasis reitingas

R/NR	Požymiai	Chatakt teristik os	N	Gyventojų vertinimas			M (vidu rkis)	Mo	SD	V	R%
				Nepalank us	Neutralus	Palankus					
19	Papildomo ugdymo įstaigų (dailės, muzikos, sporto mokyklų, būrelių) įvairovė	Švietimas ir kultūra	1121	16,2 %	30,2 %	53,6 %	3,50	4	1,10	31%	89%
32	Papildomo ugdymo įstaigų (dailės, muzikos, sporto mokyklų, būrelių) pasiekiamumą	Švietimas ir kultūra	1115	23,7 %	30,0 %	46,3 %	3,28	4	1,16	35%	81%
143	Sporto salių atvirumą ir prieinamumą gyventojams, jaunimui	Aktyvus poilsis	1116	55,1 %	25,8 %	19,1 %	2,40	1	1,17	49%	15%

Apklausoje vertintų 167 pavienių požymių bendrasis reitingas visose seniūnijose apibendrintai. Reitingas prasideda požymiu, kuris buvo įvertintas sąlyginai palankiausiai. ŽYMĖJIMAS: **R/Nr** – reitingo numeris; **N**-apdorotų anketų skaičius; **M** - pavienio požymio įvertinimo vidurkis; **Mo**- dažniausiai pasitaikantis įvertinimas; **SD**- standartinis nuokrypis; **V**-variacijos koeficientas; **PR%** - procentinis rangas.

Šaltinis: Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste.

Taigi darant išvadas iš šių trijų požymių, galima pastebėti, kad pakankamai gerai įvertinta sporto mokyklų įvairovė, jos reitingas net 19, taip pat nemažiau atsilieka ir pasiekiamumas sporto mokyklų, o 143 vieta visgi parodo tikrąją situaciją, kad trūksta aktyviojo poilsio, jo procentinis rangas tik 15 %.

Šioje apklausoje pateiktos sąlyginai nepalankiausiai vertinamos paslaugos ir sritys. Pažymėtina, kad visos žemiau 10 procentinio rango esančios sritys ir paslaugos yra vertinamos nepalankiai. Į dešimt procentų nepalankiausiai vertinamų paslaugų daugiausiai patenka su aktyviu poilsiu (sporto salių atvirumas), teritorijų būkle ir komunalinėmis paslaugomis bei teisėsauga susiję klausimai. Simptomiška yra tai, kad daug nepalankiai įvertintų dalykų akivaizdžiai priklauso aktyvaus poilsio sričiai. Pasak gyventojų nuomonės, kuri atspindėta reitinge, apleistos, neišplėtotos sritys yra: specializuoti sporto objektai, kempingai, moteliai, kaimo sodybos, dviračių takai, pliažai ir maudyklės, diskotekos ir naktiniai klubai. Gyventojai nepatenkinti aktyvaus poilsio galimybėmis rajone: trūksta aikštynų, kaimo turizmo sodybų, motelių, specializuotų sporto objektų ir kt.

Nagrinėti 9 Mažeikių rajono seniūnijas iš karto pagal visus 167 vertintus požymius (paslaugas) yra problemiška dėl labai didelės lyginamos informacijos apimties. Normavimui panaudota standartinio normaliojo skirstinio z-skalė. Nulis reiškia visų Mažeikių rajono seniūnijų vidurkį, įvertis su pliuso ženklu reiškia nuokrypį į teigiamų įverčių sritį, o įvertis su minuso ženklu reiškia nuokrypį į nepalankių vertinimų sritį. Dėl didelės imties visų vidurkių pasikliaujamas intervalas yra labai mažas, tesiekia 0,14 z-skalės punkto, kai maksimaliai leistina paklaida yra 1 proc. Todėl nuokrypiai, siekiantys 0,25 skalės punkto šioje normavimo lentelėje yra traktuojami kaip statistinės išskirtys. Raudonai (tamsesniu tonu) yra pažymėtos neigiamos išskirtys, o žaliai (šviesesniu tonu) yra pažymėtos pozityvios statistinės išskirtys. Netgi nesigilindamas į sudėtingą statistiką, skaitytojas gali savarankiškai nagrinėti, lyginti tarpusavyje ir sritys, ir seniūnijas. Jei kuri seniūnija „renka“ daug raudonų langelių, tai reiškia, kad joje dominuoja neigiamos statistinės išskirtys. Tai reiškia, kad netgi pagal kelis parametrus šioje seniūnijoje yra sąlyginai atsilieka, yra neišnaudotų galimybių tobulėti, jautriau atliepti gyventojų poreikius. Jei dominuoja žali langeliai, tai reiškia, jog atitinkamoje seniūnijoje reikalai klostosi (yra gyventojų vertinami) gerokai aukščiau vidurkio. Bepalviai langeliai reiškia, kad vertinimai pagal atitinkamus požymius konkrečioje seniūnijoje artėja prie vidurkio – atitinka „aukso vidurį“.

Pateikiu tik su sportu susijusią analizę, tai sporto infrastruktūra. Iš šios lentelės matome, kad Mažeikių apylinkėse vertinamas 0,00 o tai kaip aukščiau buvo minėta atitinka aukso vidurkį. O Reivyčių, Laižuvos, Sedos, Šerkšnėnų, Vieکشnių ir Židikų seniūnijose vertinama sporto infrastruktūra nepalankiai su minuso ženklu.

Apibendrintas palyginamasis paslaugų ir veiklos sričių vertinimas seniūnijose (statistinis normavimas, z-įverčiai)

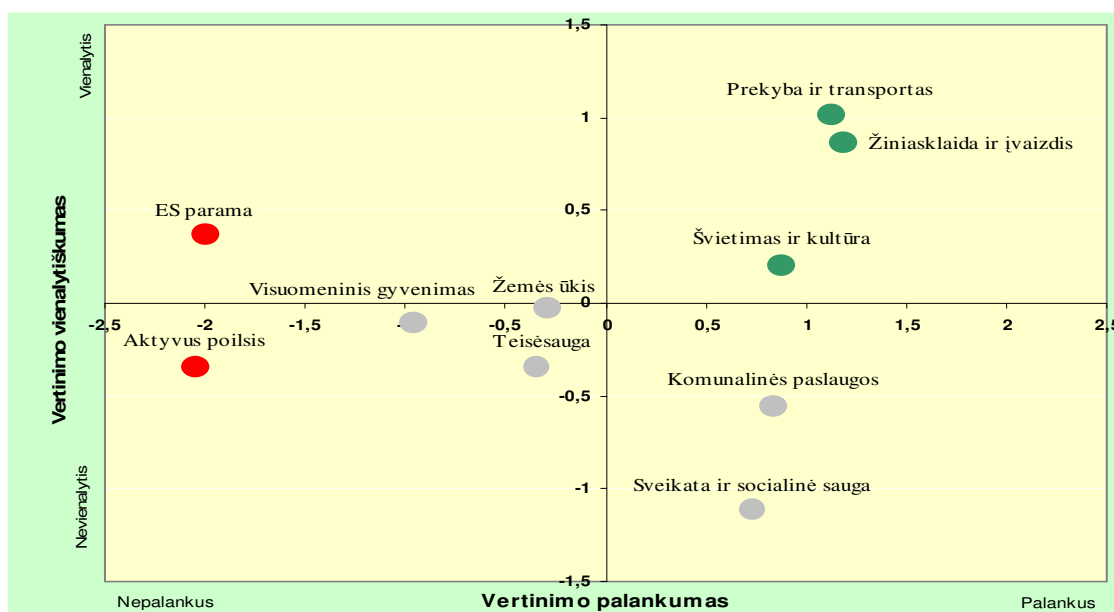
		Mažeikių	Mažeikių apylinkės	Lažuvos	Reivyčių	Sedos	Šerkšnėnų	Tirkšlių	Viekšnių	Židikių
Sporto infrastruktūra	Aktyvus poilsis	0,16	0,00	-0,21	-0,02	-0,32	-0,42	0,02	-0,06	-0,06

Pastaba. Normavimui panaudoti standartiniai z- įverčiai. Spalvomis (tonais) pažymėtos statistinės išskirtys Statistinės išskirties riba - 0,33 z-įverčio (arba 0,33 standartinio nuokrypio). Neigiamos statistinės išskirtys pažymėtos raudonai (tamsiu tonu), teigiamos statistinės išskirtys pažymėtos žaliai (šviesesniu tonu).

ŽYMĖJIMAS:

$z > 0,33$	0,33	Nuokrypis į palankaus vertinimo sritį.
$z < -0,33$	-0,33	Nuokrypis į nepalankaus vertinimo sritį

Šaltinis: Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste.

ŽYMĖJIMAS:

- „Viršus“
- „Viduryje“
- „Apačia“

26 pav. Seniūnijų vertinimo žemėlapis (MDS modelis)

Šaltinis: Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste.

Šiame žemėlapyje pateikiamas vertinimas seniūnijose. Kaip matome aktyvus poilsis tame tarpe ir sportas vertinamas nepalankiai.

Žemėlapis sugrupuotas pagal du požymius. Pagal tai, kaip palankiai ar nepalankiai yra vertinamas paslaugų paketas. Paslaugų paketą, kuris yra vertinamas sąlyginai nepalankiai ir ta nuomonė yra sąlyginai vieninga, sudaro:

- Aktyvaus poilsio paslaugos (sporto, turizmo infrastruktūra, poilsis po atviru dangumi) ES parama.

Sekančioje lenelėje pateikiamas vertinimas teikiamų paslaugų savivaldybėje. Kaip palyginimą palikau keletą punktų. 4 ir 6 vietose tenka sporto mokyklų įvairovės ir pasiekiamumo vertinimas. Įvairovę vertino net 53,6 % žmonių. Tai gana aukštas įvertinimas, lyginant su tuo, kad Mažeikiuose yra tik viena sporto mokykla. Tai rodo, kad galbūt žmonės nesidomi sportu ir yra patenkinti teikiamomis paslaugomis.

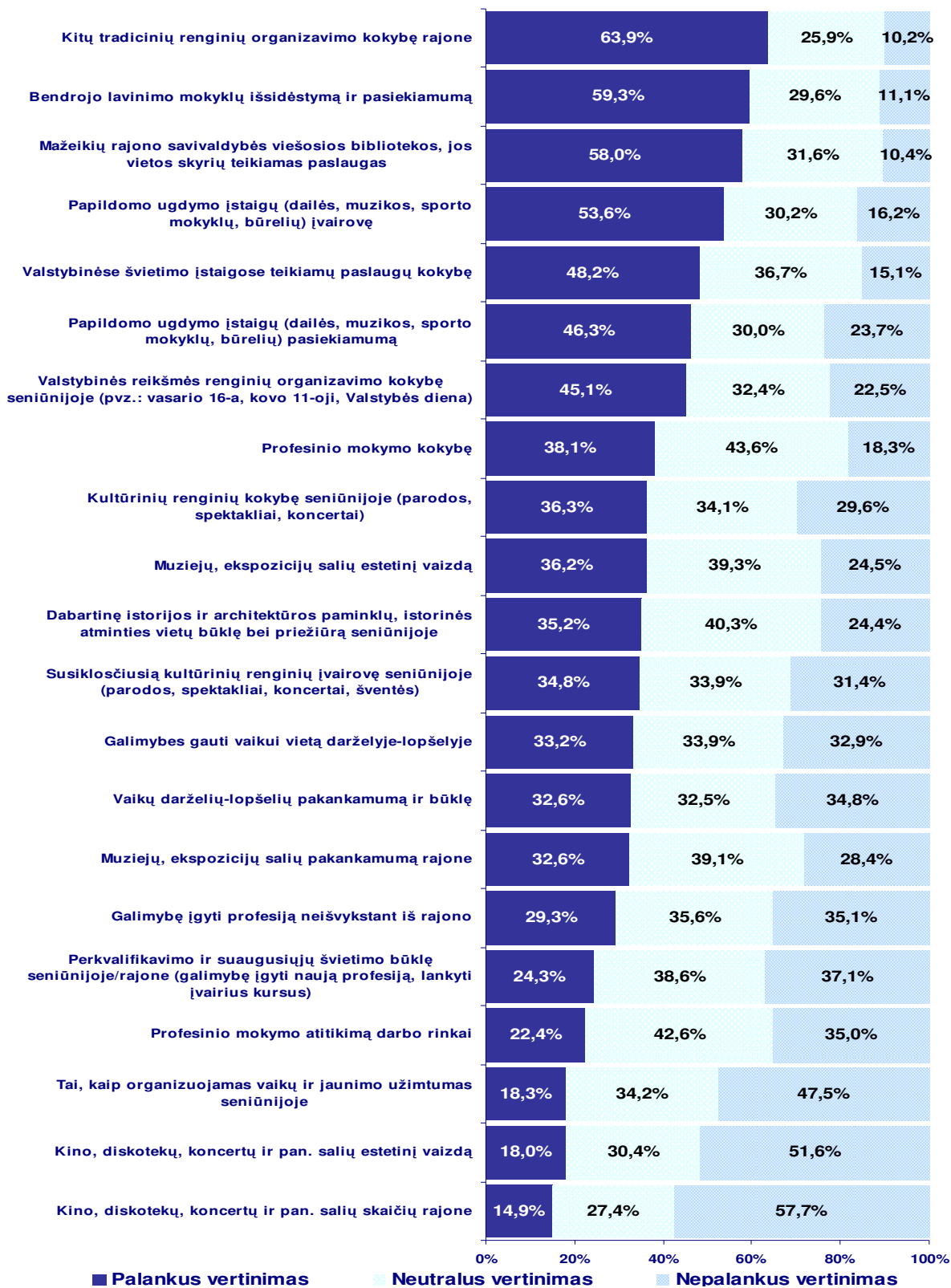
5 lentelė

**Švietimo ir kultūros paslaugų ir būklės vertinimų reitingas savivaldybėje.
Reitingas prasideda palankiausiai įvertinta paslauga**

R/N r.	Švietimo ir kultūros paslaugos bei būklė	N	Gyventojų vertinimas %			M (vidurkis)	Mo	SD	V
			Nepalankus	Neutralus	Palankus				
4	Papildomo ugdymo įstaigų (dailės, muzikos, sporto mokyklų, būrelių) įvairovę	1121	16,2 %	30,2 %	53,6 %	3,50	4	1,10	31 %
6	Papildomo ugdymo įstaigų (dailės, muzikos, sporto mokyklų, būrelių) pasiekiamumą	1115	23,7 %	30,0 %	46,3 %	3,28	4	1,16	35 %

Šaltinis: Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste.

4 seniūnijose papildomo ugdymo įstaigų (dailės, muzikos, sporto mokyklų, būrelių) įvairovė ir pasiekiamumas yra įvertinti nepalankiai. Pagal teikiamas švietimo ir kultūros paslaugas aiškiai pirmauja Mažeikių seniūnija. Prie atsiliekančių seniūnijų švietimo ir kultūros reikalų būklės požiūriu priskirtinos Šerkšnėnų, bei iš dalies Reivyčių bei Mažeikių apylinkių seniūnijos.

27 pav. Švietimo ir kultūros paslaugų ir būklės vertinimų reitingas savivaldybėje, N=1169

Šaltinis: Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste.

Švietimo ir kultūros paslaugų normuotas vertinimas seniūnijose (z-įverčiai)

Švietimo ir kultūros paslaugos bei būklė	Mažeikių	Mažeikių apylinkės	Laižuvos	Reivyčių	Sedos	Šerkšnėnų	Tirkšlių	Viekšnių	Židikų
Papildomo ugdymo įstaigų (dailės, muzikos, sporto mokyklų, būrelių) įvairovė	0,17	0,03	0,28	0,14	0,32	1,11	0,19	0,55	0,19
Papildomo ugdymo įstaigų (dailės, muzikos, sporto mokyklų, būrelių) pasiekiamumą	0,23	0,05	0,29	0,43	0,16	1,07	0,36	0,62	0,25

Šaltinis: Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste.

Šioje lentelėje pateiksiu tik keletą fragmentų, kurie susiję su sportu. Matome, kad sporto mokyklų įvairovę nepalankiai vertina Laižuvos, Sedos, Šerkšnėnų. Palankiai vertina Viekšniuose gyvenantys žmonės. Žinoma tai, kad Viekšniuose padaryta nauja sporto aikštelė sportuoti žmonėms. Sporto mokyklų pasiekiamumą vertina neigiamai arba nepalankiai Reivyčių, Šerkšnėnų, Tirkšlių ir Židikų apylinkės, palankiai vėlgi vertina Viekšniai.

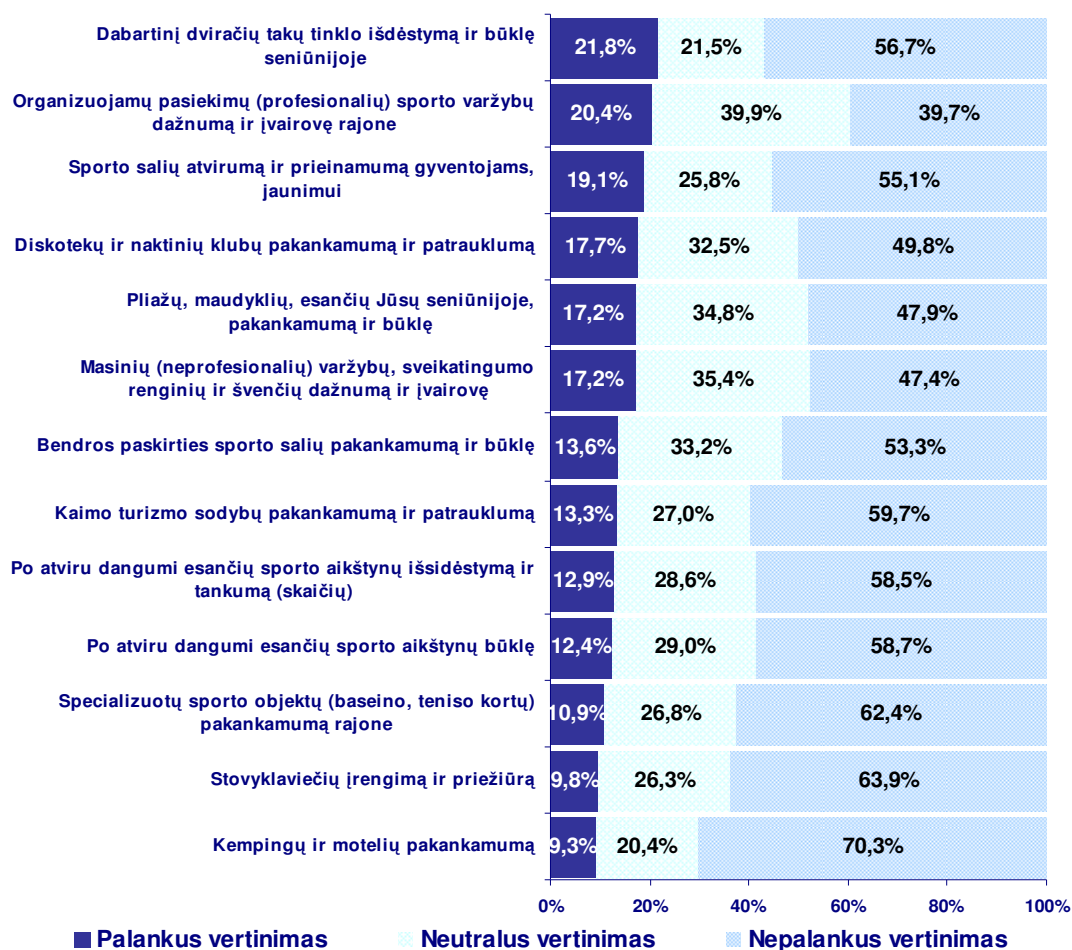
Aktyvaus poilsio galimybės seniūnijoje. Reitingas prasideda palankiausiai įvertinta paslauga

R/N r.	Aktyvaus poilsio galimybės	N	Gyventojų vertinimas %			M (vidurkis)	Mo	SD	V
			Nepalankus	Neutralus	Palankus				
6	Sporto salių atvirumą ir prieinamumą gyventojams, jaunimui	1116	55,1 %	25,8 %	19,1%	2,40	1	1,17	49%
8	Po atviru dangumi esančių sporto aikštynų išsidėstymą ir tankumą (skaičių)	1113	58,5 %	28,6 %	12,9%	2,33	2	1,02	44%
9	Po atviru dangumi esančių sporto aikštynų būklę	1125	58,7 %	29,0 %	12,4%	2,31	2	1,02	44%
12	Specializuotų sporto objektų (baseino, teniso kortų) pakankamumą rajone	1105	62,4 %	26,8 %	10,9%	2,18	1	1,05	48%

Šaltinis: Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste.

Tokia bendra vertinimo sritis, kaip „aktyvaus poilsio galimybės seniūnijoje“ gyventojų yra sistemingai vertinama nepalankiai

Sekančioje lentelėje matome kaip žmonės vertina sporto salių prieinamumą, atvirumą; taip pat sporto varžybų dažnumą. Sporto varžybų dažnumą vertina 20,4 pros teigiamai ir net 39, 7 nepalankiai. Tai atspindi, kad trūksta sporto varžybų rajone. Nepalankiausiai žmonės vertina specializuotų sporto objektų tai yra teniso kortų, baseinų pakankamumą rajone. Nepalankiai vertina net 63,9 proc žmonių. Palankiausiai vertina dabartinį dviračių tako ištiesimą. Tiesa sakant, Mažeikiuose pradėta tiesti dviračių takai. Dviračiais jau galima nuvažiuoti iki netoliese esančio Tirkšlių miestelio. O taip pat mieste taip pat galima važinėti dviračiais, nes yra nutiesti dviračiams pažymėti keliai.

28 pav. Aktyvaus poilsio vertinimų reitingas savivaldybėje, N=1169

Šaltinis: Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste

Pagal trylika pirminių požymių nepalankaus vertinimo įverčiai svyruoja nuo 39,7 proc. iki 70,3 proc. Vidutinis nepalankus įvertis pagal komentuojamą požymių grupę siekia 55,6 proc. Ypač pasigendama specializuotų sporto objektų – baseino, teniso kortų, bendrosios paskirties salių. Pagal

apibendrintą aktyvaus poilsio galimybių vertinimą akivaizdžiai pirmauja Mažeikių, o labiausiai atsiliekančios yra Sedos ir Šerkšnėnų seniūnijos. Pažymėtina, kad Šerkšnėnų seniūnija surenka net 8 neigiamas statistines išskirtis iš 13 vertintų sričių.

8 lentelė

Aktyvaus poilsio galimybių normuotas vertinimas seniūnijose (z-įverčiai)

Aktyvaus poilsio galimybės	Mažeikių	Mažeikių apylinkės	Laižuvos	Reivyčių	Sedos	Šerkšnėnų	Tirkšlių	Viekšnių	Židikų
Pliažų, maudyklių, esančių Jūsų seniūnijoje, pakankumą ir būklę	0,14	-0,29	0,45	0,20	-0,29	-0,06	0,24	0,08	-0,45
Po atviru dangumi esančių sporto aikštynų išsidėstymą ir tankumą (skaičių)	-0,04	-0,30	0,47	-0,04	0,15	-0,38	0,08	0,12	0,01
Po atviru dangumi esančių sporto aikštynų būklę	-0,08	-0,12	0,17	-0,08	0,19	-0,22	0,14	0,24	0,02

Šaltinis: Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste

Į anketos atvirą klausimą apie anketoje nepaminėtus, tačiau aktualius aktyvaus poilsio klausimus paslaugų klausimus atsakė 22 respondentai. Gyventojai pasigenda poilsio zonų, specializuotų sporto objektų, dviračių takų, maudyklių, poilsiaviečių, plažų ir kt. Lentelėje pateikiami autentiški gyventojų atsakymai.

9 lentelė

Apklaustųjų nuomonės

MOTERIS	42	SPEC. VIDURINIS (AUKŠTESNIOJI M-KLA, TECHNIKUMAS)	MAŽEIKIŲ	VISIŠKAI APLEISTOS SPORTO AIKŠTELĖS DAUGIABUČIŲ NAMŲ KIEMUOSE
Vyras	42	Dešimtmetis (aštuonmetis/devynmetis)	Viekšnių	Apylinkėje galėtų būti daugiau sporto salių, arba tos kurios yra galėtų būti prieinamesnės
Moteris	37	Universitetinis aukštasis	Mažeikių	Reikėtų įrengti dviračių taką
Vyras	66	Universitetinis aukštasis	Mažeikių	Nėra jokių galimybių užsiimti aktyviu poilsiu, sportu

Šaltinis: Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste

Masinės apklausos duomenys labai tiksliai parodo kaip (palankiai, nepalankiai ar vidutiniškai) yra vertinamas vienas ar kitas gyvenamosios aplinkos parametras, taip pat preciziškai parodo, kuri seniūnija pagal visumą vertinamų požymių yra pirmaujanti arba atsiliekanti.

Sekančioje lentelėje palankiai sporto salių atvirumą ir prieinamumą vertina tik 16% žmonių, o po atviru dangumi esančių sporto aikštynų išsidėstymą ir tankumą vertina palankiai tik 11%, o nepalankiai net 71% žmonių. Taigi tai rodo, kad esama sporto situacija visgi netenkina žmonių Mažeikių apylinkėse. Vadinasi reikėtų įsteigti daugiau po atviru dangumi sporto aikštelių t.y kiemuose, mokyklose.

10 lentelė

Apklausoje vertintų paslaugų ir veiklos sričių reitingas Mažeikių apylinkių seniūnijoje

R/N r.	Požymiai	Charakteristikos	N	Gyventojų vertinimas %			M (vidurkis)	SD	R/%
				Nepalankus	Neutralus	Palankus			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

153	Sporto salių atvirumą ir prieinamumą gyventojams, jaunimui	REKRE AC	55	63,6%	20,0%	16,4%	2,20	1,13	9%
162	Po atviru dangumi esančių sporto aikštynų išsidėstymą ir tankumą (skaičių)	REKRE AC	53	71,7%	17,0%	11,3%	2,02	1,01	4%

Šaltinis: Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste

Informacija atrinkta ir analizuota remiantis Prof. G. Merkio tyrimu Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste

(Žiūrėta: Internetinė prieiga:

http://www.mazeikiai.lt/go.php/lit/Mazeikiu_rajono_gyventuju_nuomones_tyrim/2568/1)

3.4. Šiaulių ir Mažeikių miesto sporto informacijos pateikties analizė tinklalapiuose.

Analizuojant Šiaulių miesto savivaldybės internetinį tinklą yra išskirta atskirai aktyvuota sporto skiltis. Ją praskleidus galima pamatyti jos išskirtas dalis tokias kaip:

- informacija apie sporto mokyklos;
- sporto bazės;
- sporto pasiekimai;
- rėmimas;
- premijos ir t.t.

Tokia informacija leidžia viešai matyti ir studijuoti pateiktą medžiagą apie sportą visiems žmonėms. Tokia informacija turėtų būti pateikta ir mūsų Mažeikių tinklalapyje. Nors analizuojant Mažeikių tinklą pastebima, kad ten labai mažai pateikta informacijos. Lyginant šias dvi savivaldybes pateikties aspektu pirmuoja Šiauliai. Šiaulių tinklalapyje išvardinti visi vykdomi sporto renginiai, taigi žmogus besidomintis sportu gali bet kada nuvykti į tokį renginį, nes informacija atvira visiems. Kitaip sakant, Šiauliuose yra labiau praplėstas sportas, ten daugiau kultivuojama sporto šakų. Šiaulių miesto savivaldybės tinklalapyje yra pateikta net 17 sporto bazių. Tarp kurių „Šiaulių“ sporto rūmai; Šiaulių stadionas; Klevo stadionas; dirbtinės dangos stadionas; Specializuotos žolės riedulio stadionas; bokso salės, BMX trasa; imtynių trasa ir kt. Šitokia sporto bazių įvairovė leidžia manyti, kad sportas Šiaulių mieste yra labai išvystytas ir visų pirma į jį yra kreipiamas dėmesys. Kai tuo tarpu Mažeikiai turi du stadionus ir tai jie reikalauja rekonstrukcijos ir neatitinka reikalavimų.

Mažeikių miesto savivaldybės internetiniame informaciniame tinklalapyje yra taip pat šiek informacijos apie sportą, tačiau, nėra išskirta atskira sritis :Sportas“. Reikia ieškoti per veiklos nuorodą, o apie sportą parašyta labai mažai, praktiškai tik konkreti medžiaga 5 sakinių. Taip pat išskirtos papildomos nuorodos į “Darts” klubą, šachmatų klubą „Matas“, bei parašutininkų klubą. Lyg Mažeikiuose dominuotų tik šie trys sporto klubai. Šitokį skirtumą parodo savivaldybių sporto struktūra. Taigi Mažeikių komisijai prieš skiriant rėmimą vertėtų pasižiūrėti labai gerą pavyzdį - Šiaulių miesto savivaldybės parengtus rėmimo principus. Vienas iš principų, kad Šiauliuose lėšos Sporto plėtros projektams yra skiriamos konkurso būdu biudžetiniams metams.

Plėtrą reikia nagrinėti kaip daugiaplanį procesą, kuris veda prie radikalių permainų socialinėse, institucinėse, administracinėse struktūrose, žmonių elgsenoje, taip pat prie spartėjančio ekonomikos augimo bei skirtumų panaikinimo.(Bagdzevičienė, 2001)

Tačiau reikia nepamiršti, jog vienu regionų augimas ir klestėjimas gali būti nepasiekiamas kitiems regionams. Anksčiau egzistavę kaip varžovai, kaimyniniai miestai ir regionai suvokė, kad jie varžosi

ne vienas su kitu, o su kitais miestais ir regionais visame pasaulyje. Lietuvos nacionalinė regioninė politika - tai valstybės institucijų ir kitų subjektų tikslinė veikla, kuria daromas diferencijuotas poveikis valstybės regionų socialinei ir ekonominei plėtrai siekiant mažinti regionų socialinius ir ekonominius skirtumus bei išsivystymo netolygumus pačiuose regionuose, skatinti visoje valstybės teritorijoje tolygią ir tvarią plėtrą. (LR Regioninės plėtros įstatymo pakeitimo įstatymas, 2002).

Šiaulių miesto savivaldybės tinklalapyje pateiktą informaciją apie sportą pateikiu kaip palyginimą su Mažeikių miesto savivaldybės tinklalapyje teikiama informacija. Tai parodo teikiamą reikšmę ir rūpinimąsi sportu atitinkamuose miestuose, rezultatai aiškiai matome. Manau, kad panašiai turėtų pateikti ir Mažeikių savivaldybė nuostatus principus, vertinimo kriterijus pagal tai kaip yra skiriamos lėšos sportui, koku būdu išrenkami tie, kuriems skiriama daugiausiai (atlikta Mažeikių miesto gyventojų anketinė analizė). Manau tai būtų aktualu žmonėms sužinoti. Apie Mažeikių Sporto finansavimą, bei biudžeto paskirstymą buvo klausta atsakingo už sportą vyr. specialisto P.Norvilo. Jo atsakymus rasite priede. Taip pat išanalizavau žmonių nuomonę apie sporte biudžeto paskirstymą. Pateikiu Šiaulių miesto savivaldybės savivaldybės kūno kultūros ir sporto bendrąsias nuostatas.

Šiaulių miesto savivaldybės kūno kultūros ir sporto bendrosios nuostatos.

1. Šiaulių miesto savivaldybės kūno kultūros ir sporto bei sporto klubų žaidimų komandų plėtros programų projektų (toliau – sporto plėtros projektas) finansavimo nuostatai reglamentuoja sporto plėtros projektų finansavimo iš Šiaulių miesto savivaldybės (toliau - Savivaldybės) biudžeto ir atsiskaitymo už gautas lėšas tvarką.

2. Lėšos sporto plėtros projektams finansuoti yra numatomos kiekvienais metais savivaldybės biudžete.

3. Paraiškas, sporto plėtros projektų finansavimui gauti, gali teikti Šiaulių mieste veikiančios ne pelno siekiantys juridiniai asmenys (sporto mokymo įstaigos, viešosios ir visuomeninės organizacijos), vykdančios sportinę veiklą.

4. Sporto plėtros projektų finansavimo konkursą organizuoja savivaldybės administracijos kūno kultūros ir sporto skyrius (toliau – sporto skyrius).

Išskiriami šie pagrindiniai Šiaulių miesto savivaldybės sporto principai.

1. Lėšos Sporto plėtros projektams yra skiriamos konkurso būdu biudžetiniams metams.

2. Prioritetai vertinant ir skiriant lėšas teikiami šiems projektams:

2.1. pasirengimui ir dalyvavimui Europos, pasaulio čempionato, pirmenybių, taurės varžybose, Europos olimpijų dienų festivalyje, Olimpinėse žaidynėse ir kitose oficialiose tarptautinėse varžybose (kelionė, nakvynė, dalyvavimo varžybose mokestis, maitinimas);

2.2. pasirengimui ir dalyvavimui šalies čempionato, pirmenybių ir taurės varžybose bei kompleksiniuose renginiuose (kelionė, nakvynė, dalyvavimo varžybose mokestis, maitinimas);

2.3. sportui gabių vaikų rengimui sporto klasėse, gimnazijose, sporto centruose (apgyvendinimas, maitinimas, testavimas, atsigavimo priemonių ar maisto papildų skyrimas, inventorius ir aprangos įsigijimas) bei perspektyvių sportininkų skatinimui;

2.4. tarptautiniams renginiams (atskirų sporto šakų ar kompleksiniai);

2.5. miesto, apskrities ir šalies renginiams (čempionatai, pirmenybės, žaidynės);

2.6. sporto visiems, sveikatingumo, sveikos gyvensenos, ikimokyklinių įstaigų ir moksleivių sporto renginiams;

2.7. neįgaliųjų pasirengimui ir dalyvavimui šalies ir tarptautiniuose renginiuose;

2.8. vasaros vaikų užimtumo renginiams;

2.9. dirbančiųjų kūno kultūros renginiams;

2.10. kūno kultūros ir sporto informacijos sklaidai;

2.11. sporto paveldo saugojimui;

2.12. sporto mokslo ir sporto medicinos priemonėms (sportininkų tyrimai, medicinos ir testavimo įrangos ir inventorius įsigijimas, atsistatymo priemonės ir kt.).

3. Jeigu savivaldybės biudžetas nevykdomas, t.y. gaunama mažiau pajamų negu buvo numatyta, finansuojama tokia tvarka:

3.1. kelionės išlaidoms;

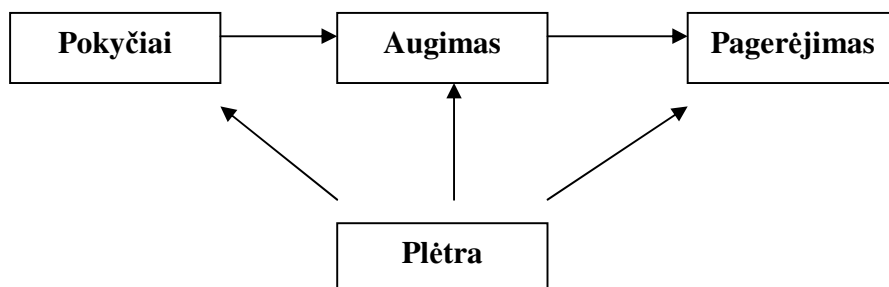
3.2. nakvynės išlaidoms;

3.3. kitoms projekte numatytoms reikmėms.

4. Paraiškos teikėjas praranda teisę vienus metus dalyvauti Sporto plėtros projektų finansavimo konkurse, jei, gavęs Savivaldybės finansinę paramą projekto vykdymui biudžetiniais metais, neatsiskaitė už lėšų panaudojimą nustatyta tvarka Sporto skyriui. (Šiaulių rajono savivaldybė).

Regiono kūno kultūros ir sporto plėtrai 2008 metais panaudota 99,8% (iš skirtų pinigų 50 tūkstančių litų). Norint plėsti sportą svarbu išsiaiškinti plėtros sąvoką. Viena svarbiausių sporto problemų - savivaldybių sporto bazių plėtra bei renovacija. Savivaldybė turėtų išsiaiškinti ir protingai įvertinti savo galimybes. Juolab, kad sporto bazių išlaikymas, be abejo, liks savivaldybių rūpesčiu. Visgi mūsų valstybėje sporto problema išnagrinėta labai menkai nepakankamai dėmesio skiria savivaldybės sporto plėtrai savo rajonuose. Kas tai yra plėtra?

Šiuolaikinę plėtros sampratą Filipovas ir Avdejeva (2000) nagrinėja per trijų tarpusavyje susijusių kriterijų - pokyčiai, augimas, pagerėjimas - prizmę (žr. 2 pav.).(Bagdzevičienė, 2002)

29 pav. Šiuolaikinė plėtros samprata

Šaltinis: Šimelevič, K., Bagdzevičienė, R., (2002). Regionalizacijos procesas – vienas iš svarbiausių veiksmų, užtikrinančių regionų ekonominę plėtrą. *Regionų plėtros vadyba 2002. Tarptautinės konferencijos pranešimų medžiaga*. Kaunas: Technologija. 179p

Lyginant sporto plėtrą, sporto problemas Šiauliuose ir Mažeikiuose galima surasti labai daug skirtumų. Kiekviename regione skiriasi lėšų skirstymo sportui principai, pirmenybės.

Pasak Michel Barnier, Europos komisijos komisaro, atsakingo už regioninę politiką, “regioninė politika yra politika, skirta žmogui. Ji padeda žmonėms rasti darbo, užtikrina geresnę gyvenimo kokybę šalyse, regionuose, miestuose ir kaimuose. (Working for the regions”, Europos komisija, 2001)

Kalbant apie plėtrą, visų pirma, reikėtų įvertinti esamą situaciją: ką turime ir ko mums reikia.

Reikia pripažinti, kad sportas mieste išgyvena ne pačius geriausius laikus. Mažeikiuose yra keletas krepšinio salių, taip pat futbolo aikštės, kurios neatitinka net megėjų lygos reikalavimų, reikėtų jas renovuoti arba rengti naujas. Nereikėtų pamiršti ir kitų sporto šakų ir nesutelkti visų pastangų tik krepšininkams ir futbolininkams ugdyti.

Kurdami sąlygas sportuoti ne tik užsibrėžtume tikslą formuoti teigiamą visuomenės požiūrį į sveikatą, kaip didžiausią vertybę, bet spręstume eilę kitų problemų tokių, kaip užimtumas.

Kalbant apie mūsų rajoną sporto klausimais turėtų būtų suinteresuota aišku visų pirma valstybė; mūsų rajone savivaldybė kaip institucija.

IŠVADOS

Sportas siekia galias mūsų protėvių ištakas- netsiejama mūsų gyvenimo dalis tai ir sportuojantys ir jais besidomintys, tai ir milžiniški pinigai. Sportas, kaip kultūra, ugdo asmenybę, ne tik fiziškai, bet ir intelektualiai- moko pažinti kitas tautas, domėtis sportu bei jo galimybėmis. Sportas ugdo asmenybes ir valstybę, kai pačios asmenybės prisideda prie sporto kultūros kūrimo, bei stiprina ir plečia sporto bazines po visą valstybę.

Šalies sporto organizacijų struktūra iš esmės atitinka tarptautinių sporto organizacijų struktūrą. Lietuvoje veikia šios sporto organizacijos: kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos vyriausybės; Lietuvos tautinis olimpinis komitetas; Lietuvos parolimpinis komitetas; Lietuvos sporto federacijų sąjungos (2009 m. pripažintos 78 Lietuvos sporto federacijos), sąjungos ir asociacijos; Lietuvos asociacija „Sportas visiems“, Lietuvos aeroklubas.

Lyginant Mažeikių miesto ir Šiaulių miesto sporto administravimą pastebima, kad Mažeikiai labai mažai dėmesio skiria sportui. Šiauliuose veikia atskira kūno kultūros ir sporto skyrius, bei kultūros skyrius, o Mažeikiuose veikia vienas kultūros skyrius, kuriame yra vyr. specialisto pareigos sportui. Tad atskirai veikiančio sporto skyriaus nėra, o tai didžiulis trūkumas Mažeikių sporto administravimui, bei sporto veiklai Mažeikiuose turėtų veikti atskiras sporto skyrius, su keliais darbuotojais, kurie rūpintųsi sporto klausimais, finansavimo paskirstymais sportui, sudarytų kriterijus kaip reikėtų paskirstyti lėšas.. Be paminėtų priežasčių Mažeikių tinklalapyje yra teikiama žymiai mažiau informacijos apie sportą nei Šiaulių savivaldybės tinklalapyje. Pagrindinės problemos, su kuriomis savarankiškai sportuojantiems gyventojams tenka susidurti yra sporto įrenginių trūkumas(sporto aikštelės, bėgimo trasos, stadionai atitinkantys reikalavimus ir kt.). Atlikus anketinę apklausą paaiškėjo, kad Mažeikiuose būtina įsteigti didelę sporto bazę. Tačiau nepaisant visų trūkumų Mažeikių rajonas turi užsiauginę Lietuvos ir Europos čempionų.

Norint plėsti sportą Mažeikių rajone reikalingas didesnis finansavimas. Mažeikiai pagal valstybės dotacijas vienam gyventojui šiais metais atsidūrė paskutinėje vietoje. Vienam gyventojui Mažeikiuose atitenka 1,09 Lt sportui.

REKOMENDACIJOS

Išanalizavus žmonių nuomones apie Mažeikių sportą, manau vertėtų didinti sportuojančių žmonių skaičių propaguojant ir populiarinant sportą, formuojant komunikacijos strategiją sporto populiarinimui. Siūlyčiau akcentuoti ne tik fizinės gerovės aspektą, bet ir poilsio. Kūno kultūros ir sporto plėtra – esminis valstybės prioritetas, skirtas ugdyti sveiką gyvenseną ir stiprinti visuomenės sanglaudą. Taigi būtina keisti visuomenės požiūrį į sportą, kad ji suvoktų – sportas – ne tik tautinio pasididžiavimo objektas, bet ir svarbi visuomenės socialinio tobulėjimo priemonė, stiprinanti žmogaus sveikatą, ugdanti fizines, psichines ir dvasines jo savybes.

Vertėtų ugdyti sporto įpročius nuo mažens, visų pirma skiriant daugiau laiko sportui mokymo programose, reikėtų sutvarkyti sporto aikšteles prie mokyklų ir prie namų, kad žmonės turėtų kur sportuoti. Reikia renovuoti ir statyti kūno kultūros ir sporto paslaugų objektus. Svarbu peržiūrėti esamas sporto plėtros programas, jų efektyvumą ir atitinkamai jas koreguoti ar kurti naujas.

Mažeikiuose reikėtų skirti dėmesį sportui, koreguojant sporto administravimą, atsižvelgiant į Šiaulių miesto sporto administravimo struktūrą, reikėtų steigti daugiau sporto specialistų etatų. Taip pat Mažeikiai turėtų susidaryti nuostatus principus, kriterijus, kaip būtų finansuojamas sportas, sporto šakos (atsižvelgiant į gautus tyrimo rezultatus).

Vertėtų steigti sporto bazę, kurioje galėtų sportuoti daug žmonių. Taip pat steigti daugiau sporto šakų, renovuoti jau turimas ir statyti naujas sporto bazes, aprūpinti jas reikiama įranga ir inventoriumi, sudaryti sąlygas gyventojams sportuoti, o sportininkams siekti aukštų rezultatų

Gautus duomenis apie sportą Mažeikių rajone pateiksiu politinėms partijoms, kad jos įtrauktų priemones į savo politines programas, kurių pagalba plėtotųsi sportas. Taip pat manau vertėtų parašyti straipsnį į laikraštį, kad žmonės pamatytų esamą sporto situaciją.

Mano patarimas žmonėms - sportuokit, nes tai gerina jūsų sveikatą, treneriams- renkit programas bei rodykit kuo daugiau iniciatyvos įnešant naujoves bei ieškant finansinių remėjų; politinėms partijoms bei savivaldybės nariams – plėskim sportą savo rajone bei darykim jį patrauklų visiems, taip pat neužmiršdami jį remti bei dėti kuo daugiau pastangų.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Eil.nr.	Bibliografinė nuoroda
<i>Monografijos ir kiti mokslo leidiniai</i>	
1.	Dineika, K. (1923). Mūsų keliai. <i>Jėga ir grožis</i> , 1, 1.
2.	Gučas A. (1994) Vaikų darželio pedagogika. Kaunas. Šviesa
3.	Jaunimo sveikatos stiprinimas Europoje. (2000)Antras leidinys. Švietimo ministerija.
4.	Muchina, V (1988) S. Vaiko psichologija. Kaunas.
5.	Narbutas, J. (1978). <i>Sportas Nepriklausomoje Lietuvoje</i> . D. 1. Čikaga. P. 285—286
6.	Stonkus, S (1996) Lietuvos kūno kultūros ir sporto istorija. Tautinės kūno kultūros sistemos kūrimas. Vilnius. P. 56—57.
7.	Tamulaitienė, R (1996) Lietuvos kūno kultūros ir sporto istorija. Vilnius: Margi raštai, 1996, p. 55
8.	Vobekienė, V (1993). Eurofitas. Fizinio pajėgumo testai ir metodika. Vilnius
9.	Группе, О (1986) Физкультура и спорт. № 5, с.
10.	Working for the regions”, Europos komisija, 2001
<i>Enciklopedijos ir žodynai</i>	
11.	Kučinskas; V Kučinskienė; Z ir kt (2008). Šeimos sveikatos enciklopedija. Kaunas. Šviesa.
12.	Stonkus, S (2002) Sporto terminų žodynas. Kaunas: LKKA
<i>Straipsniai žurnaluose bei internete</i>	
13.	Bagdzevičienė, R Šimelevič, K..., (2002). Regionalizacijos procesas – vienas iš svarbiausių veiksnių, užtikrinančių regionų ekonominę plėtrą. Regionų plėtros vadyba. [žiūrėta 2010-01-17] Prieiga per internetą: < http://ec.europa.eu/publications/booklets/move/27/working2004_lt.pdf >
14.	Bagdzevičienė, R Šimelevič, K.,. (2001). Kas yra regionas. Regioninės plėtros agentūrų veiklos analizės ypatumai. Respubl. konf. Regionų plėtra-2001 pranešimų medžiaga
15.	Bourdeu, L. (1999). Sustainable development and the future of construction: a comparison of visions from various countries. Building research&Information
16.	Holger, L (2004) Sporto protėviai. [žiūrėta 2009-05-14] Prieiga per internetą. < http://www.lksb.lt/straipsniai/straipsnis-219.htm >
17.	Kūno kultūros pradžios Lietuvoje.(2010) Lietuvos sportas, kultūros paveldo paroda. [žiūrėta 2009-10-16] Prieiga per internetą:

	< http://www.vdu.lt/senas/Sportas/sportas_01.html >
18.	Прокуменщиков, М (2004) Большой спорт и большая политика Москва [Žiūrėta 2009 01 07] Prieiga per internetą: < http://magazines.russ.ru/nz/2004/35/pro22.html >
<i>Dokumentai ir teisės aktai</i>	
19.	LR Regioninės plėtros įstatymo pakeitimo įstatymas, 2002
20.	LR Kūno kultūros ir sporto ir sporto rėmimo fondo įstatymas.(2007) liepos 4 d. Nr. X-1261 [žiūrėta 2010-02-10] Prieiga per internetą: < http://www.biathlonltu.com/uploads/file_manager/downloads/Lietuvos_respublikos_kuno_kulturos_ir_sporto_remimo_fondo_istatymas.pdf >
21.	Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto strategija 2005-2015 metams. Žiūrėta [2010-02-01]Prieiga per internetą: < http://www.kksd.lt/kongresas/dok/Strategija%202005-2015%20m.pdf >
22.	Lietuvos kūno kultūros akademijos strateginė plėtra 2006-2010 metams. Žiūrėta [2009-10-07] Prieiga per internetą: < www.lkka.lt/get.php?f.5220 >
23.	LR KKSD veiklos ataskaita (2009) [žiūrėta 2010-03-15] Prieiga per internetą: < http://www.kksd.lt/index.php?746926159 >
24.	Lietuvos sporto statistikos metraštis. (2005) [žiūrėta 2010-03-15] Prieiga per internetą: < http://www.kksd.lt/index.php?-771560077 >
25.	Lietuvos sporto statistikos metraštis (2008) [žiūrėta 2010-03-15] Prieiga per internetą: < http://www.kksd.lt/index.php?-771560077 >
26.	Šiaulių regiono 2007-2013 metų strateginis planas [žiūrėta 2008-11-03] Prieiga per internetą: < http://www.siauliai.aps.lt/stotisFiles/uploadedAttachments/SRSP200720074235616.pdf >
<i>Straipsniai dienraščiuose publikaciniuose leidiniuose.</i>	
27.	ES struktūrinių fondų įsisavinimas ir galimybės gauti paramą.(2009) Žiūrėta [2009-12-10] Prieiga per internetą: < http://www.balsas.lt/naujiena/298827/es-strukturiniu-fondu-isisavinimas-ir-galimybes-gauti-parama >
28.	Kasperavičius, A (2010). Parama sportui mažėja. „Būdas Žemaičių“ nr. 18. 2010. kovo. 15
29.	Kasperavičius, A (2008) Sporto centras atviras geriems norams ir iniciatyvoms [žiūrėta 2008-09-12] Prieiga per internetą: < http://www.budas.lt/?1871469752 >
30.	Kūno kultūros ir sporto aktualijos 2008-1.(2008) VšĮ Lietuvos sporto informacijos centras. Vilnius.
31.	Malūkienė, A (2010)Biudžeto trupiniai tenkina ne visus. Santarvė. Nr 23 Prieiga per internetą: < http://santarve.com/article/articleview/14387/1/79/?PrintableVersion=enabled >

32.	Mažeikių bendruomenei skyrė beveik milijoną litų.(2009) Fakelas nr. 40. 2009-10-09
33.	Mažeikių laikraščio istorija: datos ir faktai.(2010) Santarvė nr. 39 2010.04.10
34.	Sribaliūtė, J. Kūno kultūros mokytojai garsiai prabilo apie vaikų sporto problemas. Prieiga per internetą: < http://www.santarve.lt/article/articleview/10187/1/79/ >
35.	Stankus,V Artėjančios kovos verčia kooperuotis. [Žiūrėta 2010-03-15] Prieiga per internetą: < http://www.santarve.lt/article/articleview/6138/1/39/ >
36.	Stankus, V Sporto centras pasiryžęs pagyvinti Mažeikių gyvenimą. [Žiūrėta 2010-03-15] Prieiga per internetą: < www.santarve.lt/article/articleview/8576/1/79/ >
<i>Tyrimo statistinė medžiaga</i>	
37.	Prof. G. Merkio tyrimas Mažeikių rajono gyventojų nuomonės tyrimas strateginio plano įgyvendinimo kontekste (2008) Žiūrėta [2009-02-22]: Internetinė prieiga: < http://www.mazeikiai.lt/go.php/lit/Mazeikiu_rajono_gyventoju_nuomones_tyrim/2568/1 >
<i>Internetiniai šaltiniai</i>	
38.	Aukštabalio multifunkcinio komplekso statyba.[žiūrėta 2009-05-14]Prieiga per internetą: http://www.esparama.lt/lt/bpd/zemelapis/sekmingi_projektai/?id=7442
39.	Darnus vystymasis. [žiūrėta 2009-10-15] Prieiga per internetą: < www.viconed.org/Failai/VYSTYMASIS.pdf >
40.	Europos tarybos informacijos biuras. Sportas . (2010) [žiūrėta 2009-11-06] Prieiga per internetą: < http://www.etib.lt/?s=et_sritys&ss=sportas&lang=lt >
41.	ES Struktūrinių fondų parama 2007-2013 m. Žiūrėta [2010-01-15] Prieiga per internetą: < http://www.esparama.lt/lt/pasirengimas/ >
42.	Futbolas.[žiūrėta 2008-12-15] Prieiga per internetą: < http://lt.wikipedia.org/wiki/Futbolas >
43.	Karoblis, P Lietuvos olimpinės akademijos prezidentas.Lietuvos olimpinės akademijos ištakos, raida, problemos.[žiūrėta 2009-11-27] Prieiga per internetą: < http://www.olimpineakademija.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=5&Itemid=7 >
44.	Krepšinis.[žiūrėta 2008-12-15]Prieigaperinternetą: < http://lt.wikipedia.org/wiki/Krep%C5%A1inis >
45.	Lietuvos tautinis olimpinis komitetas. [žiūrėta 2009-12-03] Prieiga per internet: < http://lt.wikipedia.org/wiki/Lietuvos_tautinis_olimpinis_komitetas >
46.	Mažeikių rajono savivaldybė. Sportas. Žiūrėta [2009-05-14]Prieiga per internetą: < http://www.mazeikiai.lt/go.php/lit/Sportas/197 >
47.	Regionų plėtros planų parengimo ir atnaujinimo metodika (2002). [Žiūrėta 2008-12-06]. Prieiga per internetą:< http://www.vrm.lt/fileadmin/Padaliniu_failai/RPD/Regionu_pletros_plan_metodikos.doc >

48.	Statkun, S (2009) Sveikatos apsaugos ministerijos dėmesys – nutukimui ir prevencijai darbo vietose. Prieiga per internetą: < http://www.emedicina.lt/index.php?s_id=5104&lang=lt > Žiūrėta 2009-12-03)
49.	Sportas ir laisvalaikis.(2009) [žiūrėta 2010-01-06] Prieiga per internetą: < http://ec.europa.eu/health-eu/my_lifestyle/sports_and_leisure/index_lt.htm >
50.	Strazdauskas, L. (2006) Regiono infrastruktūra. [žiūrėta 2009-09-13] Prieiga per internetą: < http://smf.su.lt/das/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=193&Itemid=27 >
51.	Sporto bazių Lietuvoje mažėja, o jų būklė blogėja (2010) [žiūrėta 2010-01-27] Prieiga per internetą: < http://sportas.eu/kitos-sporto-sakos/kita/636-sporto-baziu-lietuvoje-mazeja-o-ju-bukle-blogeja.html >
52.	Sportas visiems.[žiūrėta 2009-11-22] Prieiga per internetą : < http://www.sportasvisiems.lt/apie-mus_29-lt.html >
53.	Sporto mokykla. [žiūrėta 2009-01-15] Prieiga per internetą: < http://www.mke.lt/Sporto_mokykla >
54.	Šiaulių rajono savivaldybė. Sportas.[žiūrėta 2009-11-27] Prieiga per internetą: < http://www.siauliai.lt/sportas/index.php >
55.	Vidžiūnaitė, A.(2008) Nutukimas.[žiūrėta 2009-12-03] Prieiga per internetą: < http://www.infomed.lt/lt/2/Infomed_plius/Ligu_katalogas,id,/nutukimas >
56.	Prieiga per internetą: < http://www.sveikata.su.lt/kuno_kultura/pagrindinis.htm > [žiūrėta 2008-10-15]
57.	Prieiga per internetą: < http://www.siauliai-r.sav.lt/go.php/lit/PIRMASIS_SIU_METU_SPORTO_TARYBOS_POSEDIS/2031/1 >[žiūrėta 2010-03-15]
58.	Prieiga per internetą: < www.Lrkm.lt/easyadmin/sys/files/regionu_kulturos_pletros_programa.doc > [žiūrėta 2009-01-15] [neaktyvus]
59.	Prieiga per internetą www.pedagogika.lt/knygos/knyg1.pdf
Konferencinis pranešimas seime	
60.	Poviliūnas, A. (2009) Lietuva pasaulio sporto kontekste dar aukštai, bet... [Žiūrėta 2010-03-25] Prieiga per internetą: < http://www.ltok.lt/sites/default/files/OlimpinePanorama2009_4_29-31p.pdf >

PRIEDAI

SPORTAS MAŽEIKIŲ RAJONE IR JO PLĖTROS GALIMYBĖS

TYRIMO ANKETA

Tyrimo anketa sudaryta tam, kad būtų galima atlikti tyrimą rūpimu klausimu t.y Mažeikių rajone sporto galimybių plėtra.

Aš esu Indrė Gurklytė, Šiaulių universiteto neakivaizdinio skyriaus Mažeikių grupės vadybos magistrantė, rašau magistrinį darbą tema: „Sportas Mažeikių rajone ir jo plėtros galimybės“. Į šią apklausą Jūs atrinktas atsitiktinai. Reikalinga specialisto nuomonė į visus šiuos klausimus. Anketa anonimiška, tai reiškia, kad Jūsų atsakymai bus panaudoti apibendrintai analizei ir išvadų daryme, todėl prašyčiau Jūsų atsakyti į klausimus sąžiningai. Klausimyne niekur nereikia rašyti savo vardo ar kitų asmens duomenų. Man labai svarbūs Jūsų atsakymai į šios anketos klausimus.

Sėkmės !

I. BENDRI DUOMENYS

1. **Lytis:** moteris, vyras

2. **Išsilavinimas:** vidurinis, aukštesnysis aukštasis universitetinis kita
(nurodykite)_____

3. **Amžius** (pažymėkite x savo pasirinktą atsakymą):

Nuo 16-20

Nuo 21-30

Nuo 31-40

Nuo 41-50

Nuo 51-60

Virš 60

II. SPORTO REIKŠMĖ IR SVARBA RESPONDENTUI

Sportas ne tik vaikams, bet ir suaugusiems padeda išlaikyti gerą fizinę būklę, sveikatą, ugdo pajėgumą. Tik ne visiems patinka sportuoti. Yra daug priežasčių kodėl, reikia padėti savo vaikams atrasti jam tinkamą sportą ir tinkamą būdą juo užsiimti, padėti įgyti pasitikėjimo savimi, padėti suprasti ko iš tiesų jis nori. Tokia pati situacija ir su suaugusiais. Žmogus turi pats norėti sportuoti, niekas priversti jo negali, ir iš to tikrai nebus naudos. Dauguma laisvalaikio centrų ar sporto mokyklų siūlo ribotą sporto būrelių pasirinkimą, o ir ne kiekvienam vaikui ar suaugusiajam tinka visos sporto šakos.

4. Ar Jūs mėgstate sportuoti?

Taip	
Ne	

5. Kur dažniausiai sportuojate?

Namuose	Sporto salėse ar stadione	Sporto aikštelėje prie namų	Sporto klubuose	Niekur

6. Jei atsakėte taip į 4 klausimą, atsakykite: sportuojate todėl, kad: (pasirinkite vieną atsakymą iš visų galimų).

Sportas padeda palaikyti geras kūno formas	Sportuojate nes tai padeda atsipalaiduoti	Sportuojate, dėl sveikatos	Sportuojate, kad tai laisvalaikio praleidimas	Sportuojate, kad susitiktumėte su draugais	Kita

7. Jei atsakėte ne į 4 klausimą, tai kokios priežastys įtakoja nespportuoti. Atsakykite pasirinkdami vieną atsakymą iš galimų variantų.

Nespportuoju, nes neturiu laiko	Nespportuoju, nes nėra sąlygų sportuoti	Nespportuoju, nes nėra lėšų ir galimybių	Nespportuoju, nes neįdomu	Kita

8. Kaip dažnai sportuojate ar vaikščiojate į sporto mokyklą ar klubus? Pasirinkite vieną iš pateiktų variantų.

Visai nespportuoju	Labai retai	Kartą į mėnesį	Kartą per savaitę	Du kartus per savaitę	Kiekvieną dieną	Kita

9. Mažeikių mieste veikia sporto mokykla, kurioje yra 5 sporto šakos: lengvoji atletika; plaukimas; futbolas; krepšinis; stalo tenisas. Sporto mokyklą gali lankyti tiek vaikai tiek suaugę, tam yra sudarytos visos sąlygos. Be sporto mokyklos yra dar ir kitų sporto šakų ir klubų kuriuose galima užsiimti sportu. Mažeikiuose yra 2 stadionai, kuriuose galima sportuoti pačiam, tačiau stadionams reikia rekonstrukcijos. Kiemuose, kai kuriose mokyklose nėra įrengtos sporto aikštelės. Ar Jūs patenkinta(s) sporto sąlygomis Mažeikių rajone? (pažymėkite kryželiu ir pagrįskite savo atsakymą kodėl).

Taip

Ne

10. Kasmet plečiasi miestai statydami naujus namus, kasmet norisi naujovių ir sporto sferoje. Pasak, Mažeikių sporto mokyklos vadovo atsakingo už sportą, reikėtų užimti vietos gyventojus, pravedant įvairias sporto varžybas; mokyklose reikėtų popamokinės sporto veiklos, rimtų užsiėmimų, rimto požiūrio į sportą. Reikėtų atnaujinti aikštynus kiemuose, reikėtų steigti didelį sporto kompleksą.

Tik taip sumažėtų valkataujančių, slampinėjančių gatvėse jaunuolių, išdykaujančių jaunuolių.

Priversti negalima nei vieno, žmogus turi pats norėti sportuoti, jam turi patikti sportas, kad jis galėtų jam atsiduoti visa širdimi.

Kaip manote, kaip reikėtų plėsti sportą Mažeikių rajone? Pateikite savo nuomonę pažymėdami pagal eiliškumą visus variantus nuo 1-7.

1 pats svarbiausias; 7- visai nesvarbu.

1. Steigti didelę sporto bazę
2. Ieškoti remėjų iš užsienio šalių
3. Ieškoti remėjų iš Lietuvos
4. Rengti daugiau sporto švenčių, įtraukiant rajono žmones į sporto gyvenimą
5. Nebūti žmonėms abejingiems ir rodyti iniciatyvumą sprendžiant sporto problemas
6. Steigti daugiau sporto klubų ir vystyti daugiau sporto šakų
7. Padaryti sporto klubus nemokamai prieinamus visiems

11. Išrinkite Jums tinkamiausią sporto apibūdinimą.

- a) Sportas – su fiziniu aktyvumu susijusi pagal tam tikras taisykles organizuojama žmonių veikla, derinant fizinius ir intelektualinius gebėjimus, skirta varžymuisi, [laisvalaikio](#) praleidimui, įvairių įgūdžių lavinimui, o taip pat pasiruošimas šiai veiklai ir to pasiruošimo metu atsirandantys tarpusavio santykiai.
- b) Sportas – tai siekimas garbės, šlovės, pinigų.
- c) Sportas – tai sveiko gyvenimo būdas, jis turi tapti mūsų kiekvieno žmogaus dienos dalimi.
- d) Sportas – tai gera porga praleisti laiką su draugais.

III. SPORTO RĖMIMAS

12. Biudžetinės lėšos 2009 metais sudarė 110 tūkstančių visam Mažeikių sportui, atskirai buvo skiriama dar krepšiniui 40 tūkstančių ir futbolui 25 tūkstančiai. Iš viso išnaudota 75 tūkstančiai sportui. 50 tūkstančių sportui skyrė „ORLEN LIETUVA“ ir atskirai krepšiniui ir futbolui apie 300 tūkstančių litų. 250 tūkstančių litų skyrė naujai statomam skate parkui. Šiuo metu yra atnaujinamas futbolo stadionas.

Kasmet savivaldybė turi skirti pinigų sporto šakoms pagal jų naudingumą, savivaldybė turėtų susidaryti kriterijus, pagal kuriuose paskirstytų esamas lėšas. Kaip Jūs įvertintumėte

sporto šakų naudingumą skiriant joms pinigų? Įvertinkite penkiabalėje sistemoje visas paminėtas sporto šakas nuo 1 iki 5.

- 1- nereikia skirti pinigų, nes visai nenaudinga;
- 2- patenkinamai naudinga reikėtų skirti pačią mažiausią dalį lėšų;
- 3- pakankamai naudinga, reikėtų skirti minimalias lėšas;
- 4- naudinga, skirčiau pusę sumos iš visos galimos.
- 5-max, labai naudinga, skirčiau daugiausiai iš biudžeto.

Krepšinis	Futbolas	Plaukimas	Tenisas	Tinklinis	Karatė

Šachmatai	Boksas	Lengvoji atletika	Smiginys	Aerobika	Kita

13. Klausime nr. 12 pateikta trumpa sporto rėmimo situacija Mažeikių rajone. Pagal kokius rodiklius skirtumėte lėšas sporto šakoms, kokia būtų Jūsų gradacija? Įvertinkite procentais nuo 1-100, kad bendra visų suma susidarytų 100.

Pagal tai, kokią vietą yra laimėjusi, kokius titulus yra pelniusi.	
Pagal tai, kaip garsina mūsų miestą.	
Pagal tai, ar dalyvauja komanda rajoninėje lygoje ar Lietuvos, ar visai niekur nedalyvauja.	
Vertintumėte pagal tai, kiek lanko žmonių tam tikrą sporto šaką.	
Pagal tai, kad užmegzti geri santykiai su savivaldybe	
Viso:	100%

Prašau pateikti savo siūlymus, rekomendacijas šiai temai

Dėkoju už Jūsų atsakymus !

**INTERVIU su Mažeikių savivaldybės kultūros skyriaus Vyr. Specialistu atsakingu už sportą
Petru Norvilu**

KLAUSIMAS: Papasakokite apie sporto mokyklą?

Sporto mokyklą šiuo metu lanko apie Sporto mokyklą šiuo metu lanko apie 300 vaikų iš Mažeikių rajono. Kasmet šis skaičius kinta. Metų pradžioje būna daugiau, o laikui bėgant vieni persigalvoja kiti lieka, arba vieni išeina, kiti ateina, bet skaičius kasmet nekinta, apytiksliai jis būna toks pats.

Sporto mokykloje yra penkios vyraujančios sporto šakos.

- Lengvoji atletika
- Plaukimas
- Futbolas
- Krepšinis
- Stalo tenisas.

Į klausimą ar reikėtų daugiau sporto šakų, jis atsako teigiamai, kad tikrai reikia daugiau sporto šakų, bet turime ką turime, o ypač šiais laikais reikia džiaugtis, kad iš vis kažką turime ir sugebame tai išlaikyti. Mažeikių rajone yra daugiau sporto šakų, kurios dabar veikia. Tai būtų iš suaugusiųjų klubų:

- Šachmatai
- Salės futbolas
- Greitasis čiuožimas (jis vyksta žiemos metu ledo arenoje Mažeikiuose)
- Smiginys (daugkartiniai čempionai mažeikiečiai)
- Krepšinis (nacionalinė lyga, profesionali komanda)
- Futbolas
- Tinklinis (mėgėjai neprofesionalūs)
- Moterų krepšinio komanda (šiais metais t.y 2009 m. neišstatyta komanda, nes jos dar jaunuolės, aukštų vietų neužima. Dalyvauja respublikinėse žaidynėse, seniūnijos žaidynėse.)
- Karatė (atstovauja sportiniame karate, Frontinis karate. Atstovauja Europos, Pasaulio čempionatuose)

- Sporto klubas švyturys „kultūristai“ (kultivuoja rankų lenkimą, kultūrizmą; galiūnus. Švyturio klubas išugdė pasaulio čempionus jėgos trikovės; rankų lenkimo Europos čempionus)
- Stalo tenisas „Vijurkas“ (daugkartiniai Europos čempionai)
- Auto sportas (Mažeikių automobilistai labai stiprūs auto sporte, ralyje, autokrose)
- Aviacijos sportas (Yra Mažeikių rajone tik dvi komandos, prizininkai)
- Anksčiau Mažeikiuose būdavo bėgikų, tačiau dabar šiuo metu kaip bebūtų gaila, bet nėra.

KLAUSIMAS. Papasakokite apie sporto renginius, sporto varžybas Mažeikiuose.

Mažeikiai dalyvauja ir veda apskrities Telšių žaidynes, tiek seniūnijos, tiek tarp rajonų: Mažeikių, Rietavo, Telšių, Plungės.

Mažeikiuose taip pat vyksta sporto renginiai tiek vasarą, tiek žiemą. Žiemą vyksta žiemos šventės, kurios organizuojamos ledo arenoje tai čiuožimas, kartais prie Mažeikių paplūdimio, vasarą taip pat vyksta renginiai tokie kaip galiūnų varžybos, masiniai renginiai, kurie dažniausiai vyksta Mindaugo karūnavimo dieną.

Vystomos rajono pirmenybės iš kurių dalyvauja:

- Krepšinio komandos 20
- Futbolas 10 komandų
- Tinklinis 7 komandos
- Šaškės ir šachmatai 20 žmonių
- Čiuožėjai 60 žmonių
- Smiginys 30 žmonių
- Rankų lenkimas apie 70 žmonių

Vykdomos taip pat veteranų varžybos, krepšininkų susirenka apie šešias komandas iš viso Mažeikių rajono. Vykdomos varžybos tarp seniūnijų respublikinės ir vietinės reikšmės. Į tokias varžybas dalyvauti atrenkami tik geriausiai, jeigu matoma, kad jie nepasieks jokių rezultatų tada net nesiunčiama ir nekeliama kandidatūra kaip dalyvio, kad nebūtų bereikalingai švaistomi pinigai.

Vyksta gatvės krepšinis 3 x 3, tačiau jis vedamas salėse, susirenka daug norinčių žaisti ir daug norinčių stebėti varžybas.

KLAUSIMAS: kokių dar sporto šakų reikėtų Mažeikiams?

Kažkada buvo sunkioji atletika, bet jai dabar nėra finansų, taip pat labai norėtusi, kad būtų vystomas dviračių sportas, tam reikia dviračių sporto rėmimo, reikia jį prikelti, nes anksčiau tokia sporto šaka buvo.

KLAUSIMAS: Kokia sporto situacija šiuo metu Mažeikių rajone?

Sporto situacija Mažeikių rajone nėra tokia prasta, kaip kitiems atrodo. Turime kuo pasidžiaugti, nes turime prizininkų, turime Europos čempionų, Lietuvos čempionų, taigi turime iškovoję daug medalių. Kas nori tas sportuoja ir tam atiduoda visą save. Ypač stiprūs rankų lenkikai. Mažeikiai turi pačią sportiškiausią mokyklą „Pavasario“ vidurinė mokykla. Jie nėra iškritę tarp prizininkų, visada kovoja tarp pirmų antrų vietų.

KLAUSIMAS: Kiek lėšų yra skiriama sportui, sporto šakoms? Kas remia sportą?

Būdavo laikai kai skirdavo po 200 tūkstančių sportui. Situacija yra tokia: 2009 metais biudžetinės lėšos sudaro 110 tūkstančių Mažeikių visam sportui, atskirai yra skiriama dar krepšiniui 40 tūkstančių ir futbolui 25 tūkstančiai.

Iš 110 tūkstančių 10 procentų atėmė. Išnaudota 75 tūkstančiai sportui, nes yra neleidžiama pirkti nieko, jokio naujo inventoriaus, neres nepaisant to, kad reikėtų atnaujinti inventorių seną nauju.

50 tūkstančių sportui skyrė „ORLEN LIETUVA“ ir atskirai krepšiniui ir futbolui apie 300 tūkstančių. 250 tūkstančių skyrė naujai statomam. skate parkui Anksčiau buvo kalbėta, kad norima statyti Mažeikiuose sporto areną, tačiau dabar šie klausimai neliečiami, yra užšaldyti, nors lėšų buvo skirta pakankamai. Dabar norima sutvarkyti futbolo stadioną, ką dabar ir daroma, buvo gauta parama iš urban Europos sąjungos plėsti futbolo stadioną. Dengiama žalia dirbtinė žolė, kurią suteikia futbolo federacija. Kėdės taip pat gautos naujos, kurias šiemet ketinama atnaujinti.

Mūsų savivaldybei visiškai nerūpi sportas. Mūsų sportui padeda verslininkų asociacijos, mažos Mažeikių įmonės, padėjo Nemuno draugija.. Įvairūs klubai renka rinkliavas ir iš to gyvena

Išvada. Galima teigti, kad lėšų mažai, jų trūksta.

KLAUSIMAS. Kokios yra sporto plėtros galimybės Mažeikių rajone?

Kolkas inventorių perkame patys, ką kas išgalime, taigi būtinai reikėtų naujo inventoriaus. Taip pat reikėtų atnaujinti aikšteles prie mokyklų. Šiais metais atnaujinta Kalnėnų vidurinės mokyklos aikštelė, nuo šiol ten pastebima vis daugiau sportuojančių vaikų, žaidžiančių krepšinių bėgiojančių ir t.t. Reikėtų jas padaryti šiuolaikiškas, kad atitiktų šiuometinius reikalavimus, kad galėtų juose sportuoti vaikai po pamokų. Viekšniuose padaryta futbolo aikštelė ir tai pasiteisino, nes ji niekada nebūna tuščia.

Reikėtų užimti vietos gyventojus pravedant įvairias sporto varžybas.

Mokyklose reikėtų popamokinės sporto veiklos, rimtų užsiėmimų, rimto požiūrio į sportą. Tačiau to dabar nėra, tada sumažėtų vaikataujančių, slampinėjančių gatvėse jaunuolių, išdykaujančių.

Reikėtų atnaujinti aikštynus kiemuose.

Dabar yra trūkumas sporto salių, reikėtų įsteigti daugiau.

Priversti negalima nei vieno, žmogus turi pats norėti sportuoti, jam turi patikti sportas, kad jis galėtų jam atsiduoti visa širdimi.

KLAUSIMAS. Kaip skirstomos lėšos sportui?

Sporto šakoms atskirai nieko neduodama. Į Lietuvos čempionatus važinėja tas, kuris yra stiprus ir yra pajėgus užimti kažkokią tai vietą tarp prizininkų, kad nebūtų pinigų švaistymas. Anksčiau būdavo pinigų, skirstymas, tačiau dabar nebėra ką skirstyti. Kartais yra duodama kaip pvz. A. Duoneikai nuvažiuoti į Japoniją kelionei 2000 Lt čempionatą. Karatistui į pasaulio čempionatą 400 Lt, už visą kitą sportininkas susimoka pats.

Klaipėdos, Šiaulių, Mažeikių Miestų, rajonų, savivaldybių, suskirstytų pagal apskritis, sporto organizacijų veiklos rodikliai

Bendrieji duomenys

Eii.	Anskritis	Organizacijų Soirtuojančiųjų skaičius	Iš jų moterų	SURENGTA											
				Sporto varžybų			Sporto visiems renginių**			Stovyklų***			Kvalifikacijos kėlimo seminarų, konferencijų		
				Varžybų sk.	Dalyvių sk.	Iš jų moterų	Renginių sk.	Dalyvių sk.	Iš moterų sk.	Stovyklų sk.	Dienų sk.	Dalyvių sk.	Renginių sk.	Dalyvių sk.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1.	Klaipėdos apskritis	162	13377	3395	2273	62056	11442	273	25153	4371	384	4006	5192	19	596
1.1.	Klaipėdos m.	75	7194	2015	1151	30968	5789	104	15638	2036	277	3125	2884	17	496
1.2.	Klaipėdos r,	26	1868	419	215	8236	1383	88	5529	1010	5	28	137	2	30
1.3.	Kretinaos r.	38	2760	708	270	8351	1855	41	1842	454	10	172	283	0	0
1.4	Neringos m.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.5	Palangos m.	10	648	144	69	3347	698	0	0	0	10	65	154	0	0
1.6.	Skuodo r.	10	247	57	162	6715	1339	23	1380	706	33	495	449	0	70
1.7.	Šilutės r.	3	660	52	406	4439	378	17	764	165	49	121	1285	0	0
2.	Šiaulių apskritis	160	15208	4102	2648	86607	30927	485	26661	12244	609	3958	4263	57	1550
2.1.	Akmenės r.	12	737	118	47	2610	549	26	743	146	25	123	146	0	0
2.2.	Ioniškio r.	23	1239	236	347	5396	1390	59	1644	1058	9	65	158	13	98
2.3.	Kelmės r.	2	359	100	62	5667	2063	7	1562	436	1	10	46	6	308
2.4.	Pakruoio r.	16	1262	317	116	6860	1888	20	712	263	20	233	229	3	43
2.5.	Radviliškio r.	27	1900	427	168	6532	1717	125	3471	821	12	67	235	4	61
2.6.	Šiauliu m.	64	7960	2298	1792	50065	19385	177	15868	8830	516	3186	3094	31	1040
2.7.	Šiauliu r.	16	1751	606	116	9477	3935	71	2661	690	26	274	355	0	0
3.	Telšiu apskritis	56	3859	791	798	15625	2165	82	3527	957	186	390	936	26	278
3.1.	Mažeikiu r.	16	1782	160	555	6078	189	33	1409	103	165	201	660	21	233
3.2.	Plungės r.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.3.	Rietavo sav.	12	672	296	53	1765	433	36	1356	579	0	0	0	0	0
3.4.	Telšiu r.	28	1405	335	190	7752	1543	13	762	275	21	189	276	5	45

Miestų, rajono, savivaldybių, suskirstytų pagal apskritis, sporto organizacijų bazių skaičius

Eil. nr.	Apskritis	Iš viso	Daugiafunkciniai sporto kompleksai	Stadionai			Lengvosios atletikos amniežai	Futbolo maniežai	Baseinai			Salės				Irkavimo sporto bazės	Buriavimo sporto bazės	Žirgų sporto maniežai	Dviračių treikai	Aerodromai	Ledo arenos	Šaudyklos			Krepšinio aikštelės	Tinklinio aikštelės	Futbolo aikštelės	Rankinio aikštelės	Teniso aikštelės	Automobilių kroso trąšos	Slidžių ir riedučių trąšos	BMX dviračių trąšos	Beisbolo aikštelės	Golfo aikštynai	Hipodromai	Kartodromai	
				Iš viso	Su 300 ir daugiau	Kiti			Iš viso	50 m.	25 m.	Iš viso	Didesnės kaip 15x30 m.	24x12m.-15x30 m	Kitos							Iš viso	Atviros	Uždaros													Iš viso
1	Šiaulių apskritis	736	1	96	9	87	1	0	3	0	3	157	42	71	44	1	1	6	0	1	0	6	1	5	197	15	71	13	24	1	0	2	0	0	2	0	
1.1	Akmenės r.	64	0	2	0	2	0	0	0	0	0	15	4	7	4	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	20	11	13	0	1	1	0	0	0	0	0	0
1.2.	Joniškio r.	105	0	17	0	17	0	0	0	0	0	12	5	6	1	0	0	2	0	0	0	0	1	0	0	35	28	5	0	4	0	0	0	0	0	2	0
1.3.	Kelmės r.	72	0	8	8	0	0	0	1	0	1	11	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.4.	Pakruojo r.	70	0	1	0	1	0	0	0	0	0	19	3	8	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	16	15	1	0	0	0	1	0	0	0	0
1.5.	Radviliškio r.	131	0	18	0	18	0	0	0	0	0	22	2	14	6	0	0	1	0	0	0	5	1	4	43	32	2	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0
1.6.	Šiaulių m.	181	1	28	1	27	1	0	2	0	2	53	21	14	18	1	1	0	0	0	0	1	0	1	28	18	32	1	13	0	0	1	0	0	0	0	0
1.7.	Šiaulių r.	113	0	22	0	22	0	0	0	0	0	25	7	11	7	0	0	3	0	0	0	0	0	0	32	18	4	7	2	0	0	0	0	0	0	0	0
2.	Telšių apskritis	169	1	23	3	20	0	0	3	0	3	59	8	29	22	0	0	0	0	2	1	3	1	2	39	18	12	0	7	0	0	0	1	0	0	0	
2.1.	Mažeikių r.	40	1	2	2	0	0	0	1	0	1	19	5	14	0	0	0	0	0	1	1	1	0	1	8	0	3	0	2	0	0	0	0	1	0	0	0
2.2.	Plungės r.	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.3.	Rietavo sav.	24	0	0	0	0	0	0	1	0	1	7	0	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	6	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
2.4.	Telšių r.	105	0	21	1	20	0	0	0	1	0	33	3	14	16	0	0	0	0	1	0	2	1	1	26	12	5	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0

5 priedas

Sporto mokymo įstaigų pajamos ir išlaidos

Eil. Nr.	Sporto mokymo	Finansavimas (tukst. Lt)									
		Pajamų šaltiniai					Išlaidos				
		Iš viso pajamų	Valstybės (apskritis) biudžetas	Savivaldybės biudžetas	Surinkta iš SMI moksleivių	Rėmėjai ir kiti šaltiniai	Iš viso	Darbo užmokesčiui	Mokymams sportiniam darbui	Kitos išlaidos	Bazės nuomai
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Miestai											
1.	Alytus	5359,2	173,4	4610,0	71,8	504,0	5359,2	3631,1	515,0	225,9	987,2
2.	Birštonas	1043,0	49,7	993,3			1043,0	483,2	149,0	132,6	278,2
3.	Druskininkai	529,0	0,0	449,8	27,4	51,8	500,1	348,2	113,9	36,0	2,0
4.	Kaunas	23354,4	1130,0	19578,7	1325,6	1320,1	23324,6	14071,6	1274,1	6570,3	1408,6
5.	Klaipėda	11763,5	369,8	10717,0		676,7	11733,5	6648,6	874,4	2640,7	1569,8
6.	Marijampolė	4456,9	69,1	3994,8	44,4	348,6	4456,9	2941,9	256,2	975,2	283,6
7.	Neringa	449,2		449,2			449,2	268,0	114,4	66,8	
8.	Palanga	1279,3	33,5	1077,8		168,0	1198,0	483,1	112,0	564,2	38,7
9.	Panevėžys	9090,1	0	8505,1	88,8	496,2	8135,3	4367,9	1671,1	1663	433,3
10.	Šiauliai	15666,9	974,3	13420,0	426,6	846,0	15666,9	9973,3	1388,2	3446,7	858,7
11.	Vilnius	15649,9	814,4	12533,0	1454,5	848,0	16446,9	12117,9	789,5	1901,3	1638,2
12.	Visaginas	2884,9	84,3	2550,8	84,7	165,1	2884,9	1948,1	185,1	524,2	227,5
13.	LOSC	21949,8	21105,7			844,1	21871,6	6374,3	12434,1	2573,2	490,0
Rajonai, savivaldybės											
1.	Akmenė	890,2	5,0	786,3	17,7	81,2	890,2	561,9	129,3	75,9	123,1
2.	Alytus	595,5		585,0	5,2	5,3	595,5	512,0	45,0	38,5	
3.	Anykščiai	1359,2	68,0	1272,0	12,2	7,0	1272,0	676,1	36,1	407,3	152,5
4.	Biržai	1061,9		1001,9	34,0	26,0	1061,9	662,6	19,5	379,8	
5.	Elektrėnai	1766,0	93,5	1653,9	12,3	6,3	1766,0	992,0	246,0	208,0	320,0
6.	Ignalina	731,5	35,2	681,9	6,8	7,6	729,6	532,9	81,5	32,6	82,6
7.	Jonava	2369,3	200,1	2073,3	21,7	74,2	2369,3	1140,2	1091,4	137,7	
8.	Joniškis	523,6		512,0	10,6	1,0	523,6	440,1	22,5	61,0	
9.	Jurbarkas	883,1	16,0	823,7	14,0	29,4	883,1	605,1	250,9	24,3	2,8
10.	Kaišiadorys	1148,6	34,5	1087,0	19,0	8,1	1148,6	596,0	201,6	351,0	
11.	Kalvarija	460,4		460,4			460,4	251,3		209,1	
12.	Kaunas	1686,9		1676,9		10,0	1686,9	1393,6	158,3	100,6	34,4
13.	Kazlų Rūda	636,9		636,9			636,9	449,9		187,0	
14.	Kėdainiai	1769,6	0,0	1707,9	20,0	41,7	1769,6	842,4	517,6		409,6
15.	Kelmė	512,0		494,3	14,6	3,1	514,0	310,2	22,7	156,1	25,0
16.	Klaipėda	752,7	28,0	667,0	18,7	39,0	752,7	523,7	118,7	8,8	101,5
17.	Kretinga	662,6	81,8	559,8	16,0	5,0	662,6	488,4	55,6	118,6	
18.	Kupiškis	178,0	3,0	153,4	5,2	16,4	176,9	153,4	12,0	11,5	

19.	Lazdijai	1024,5	24,6	999,9	0,0	0,0	1024,5	722,9	85,1	47,9	168,6
20.	Mažeikiai	1040,7	22,2	883,3	31,3	103,9	894,1	521,7	0,0	361,6	10,8
21.	Molėtai	686,2	45,3	631,5		9,4	686,1	516,0	64,8	47,8	57,5
22.	Pagėgiai	368,3	0,0	329,3	24,7	14,3	368,3	317,7	19,0	31,6	0,0
23.	Pakruojis	1446,8	25,8	1379,7		41,3	1379,7	818,4	493,1	68,2	
24.	Panevėžys	316,0	3,3	312,7			316,0	238,7	39,0	38,3	

FINANSAI

Kūno kultūros ir sporto programų finansavimas valstybės biudžeto bei Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšomis 2009 m.

Eil. Nr.	Programos pavadinimas	Skirta pagal sąmatą tūkst. Lt	Skirta pagal patikslintą sąmatą tūkst. Lt	Panaudota tūkst. Lt
1.	Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo programa	12903,0	12903,0	12894,3
2.	Didelio meistriškumo sportininkų programinis rengimas	19289,0	20703,3	19894,9
3.	Kūno kultūros ir sporto plėtra	44936,0	48451,7	48326,9
4.	Specialioji sporto programa	1612,0	1688,7	1207,9
	Iš viso:	78740,0	83746,7	82324,0